

July 2012

BSC THESIS

TO SOW AND HARVEST

European Agricultural Lobby after Lisbon | Koert Verkerk

BSC THESIS

To Sow and Harvest

European Agricultural Lobby after Lisbon

July 2012

C.J. (Koert) Verkerk

Supervisor: Dr. G.E. (Gerard) Breeman, assistant professor Public Administration and Policy,
Wageningen University

Content

Preface.....	7
1. Introduction.....	8
1.1 The European Union.....	9
1.2 The Treaty of Lisbon	13
1.3 New decision making processes.....	15
1.4 The Common Agricultural Policy	17
2. Lobby	20
2.1 The concept of lobbying.....	20
2.2 Strategies and techniques	23
2.3 Theory of Access.....	26
2.4 Lobbying the European Institutions	31
3. Methods and Techniques	33
3.1 Hermeneutics	33
4. Results	36
4.1 Lisbon and consequences for decision making	36
4.2 Lisbon and the change in lobby.....	37
4.3 Actions and importance of lobbyists.....	40
4.4 CAP reform	42
4.5 Recommendations.....	44
5. Conclusion	45
6. Discussion.....	47
Appendices	49
Appendix 1 – EU, practical information	50
Appendix 2 – Main changes Lisbon Treaty.....	59
Appendix 3 – Conclusion in Dutch.....	60
Appendix 4 – Research Proposal	63
Appendix 5 – Interview questions.....	67
Appendix 6 – Transcriptions of the expert interviews	70
Appendix 7 – Codes per block of questions and answers	108
References.....	128

Used abbreviations

CAP	-	Common Agricultural Policy
COGECA	-	General Confederation of Agricultural Cooperatives in the European Union
COPA	-	Committee of Professional Agricultural Organisations
CoR	-	Committee of the Regions
COREPER	-	Committee of Permanent Representatives
DG	-	Directorate General
EC	-	European Commission
ECSC	-	European Coal and Steel Community
EEC	-	European Economic Community
EESC	-	European Economic and Social Committee
EP	-	European Parliament
EPP	-	European People's Party (EP fraction)
EU	-	European Union
EURATOM	-	European Atomic Energy Community
LTO	-	Land en Tuinbouw Organisatie Nederland
MEP	-	Member of the European Parliament
NAFTA	-	North American Free Trade Agreement
NCR	-	Nationale Coöperatieve Raad
NGO	-	Non Governmental Organisation
PV/PR	-	Permanent Representation
QMV	-	Qualified Majority Voting
SCA	-	Special Committee Agriculture
WTO	-	World Trade Organisation

Preface

Lobbying is a word a lot of people do not like. It is using people for your dirty work to become better from it yourself. When one says it that way it does not sound very nicely. However it is something everybody does day in day out – most of the time without realising it – so there is nothing mysterious about it. When you want a new job, a subsidy, selling something, it all involves lobbying. A simple lobby action can bring you closer to success. This also counts for lobby actions to change or influence policies.

The biggest part of Dutch legislation is designed and developed in Brussels by the European Union. Governments, industries, NGO's, they are all very aware of this fact. Also the agricultural industry knows that if they want to change the rules of the game they need to be present in Brussels; so they are. The aim of this study is to analyse the changes in Brussels agricultural lobby over time whit especially emphasising on the introduction of the Treaty of Lisbon and the current CAP reforms. I want to show that lobby is of significant importance for the development of good policy and that it is not something from another planet.

As a student at Wageningen University in the bachelor education program of Business and Consumer Studies I was supervised by Dr. Gerard Breeman while writing this thesis. I want to thank him for the many sessions we had discussing my thesis. Most of them were short, but very sweet. I would also like to thank the respondents to my interviews, Mw. Esther de Lange, Mr. Herman Versteijlen and Mr. Luc Groot for their enthusiastic and valuable contribution to this research. I would also like to thank my colleague student Frans van den Brink for his critical reviews on my texts and my study advisor Mw. Gineke Boven for always pointing my in the right direction during my study. I would like to thank Debby and my parents for their patience and support; it is finished! Finally I would like to thank Prof. Dr. Siem Korver for bringing me in contact with the Brussels agricultural lobby, accompanying him is always an inspiring experience.

Koert Verkerk
Wageningen, July 2012

1. Introduction

The EU, CAP, EP, DGs and MEPs are abbreviations out of Brussels which are often used within the European arena of policy making. Although this arena creates policies that affect all Europeans, only few know and understand the meaning.

The first part of this thesis will be the introduction of the different concepts, themes and subjects which are important when thinking and working on the subject of European agricultural lobby. It is important to have some background of the European Union (EU) and the context in which it works and operates when one wants to do something in the field of the EU without getting lost in unfamiliar procedures, abbreviations and organisations. The introduction will start with some information about the history and the functioning of the EU. After that the Treaty of Lisbon and the consequences for EU decision making processes is discussed. Next the Common Agricultural Policy (CAP) of the EU will be introduced. The CAP is discussed because the current reforms in the EU of the CAP are the first agricultural reforms after the introduction of Lisbon. Changes in lobby practices could therefore be easily discovered when comparing with earlier reforms.

Before starting a note has to be made. The subjects addressed in this introduction are based on compromises made by the author of this report and previous authors. The subjects are too comprehensive to give a complete overview. When one wants to know more about certain topics the literature used for this thesis could be helpful.

1.1 The European Union

When studying literature about the EU it becomes immediately clear that the EU is a unique organisation. The evolution of the current EU, from a regional economic agreement among six neighbouring states in 1951 to the current hybrid intergovernmental and supranational organisation of 27 countries across the European continent is an unprecedented phenomenon in history. Dynastic unions for territorial consolidation were mostly common for a long time in Europe. Only a few occasions were arranged on country-level. But such a large number of nation-states ceding some of their sovereignty to an overarching entity like the EU is unique.

The information in this section is based on different sources like ‘The ABC of European Law’ (2010) and the books by Leliveldt and Princen (2011) and Luuk van Middelaar (2011). But also information of lectures of Wageningen University is used as well as knowledge submitted from talks, newspaper articles etc. Therefore it is impossible to name all sources. I hope to do justice to all authors by acknowledging this.

Although the EU is not a federation, there is a closer relationship between the members than within a free-trade association such as NAFTA, or Mercosur. The relationship also covers certain attributes associated with independent nations: its own flag, currency (for some members) and law-making abilities, as well as common diplomatic representation and a common foreign and security policy for its dealings with external partners.

History

After the two World Wars in the first half of the 20th century, a number of leaders of European countries became convinced that the only way to establish lasting peace was to unite the two biggest nations - France and Germany - both economically and politically. In 1950, the French Foreign Minister Robert Schuman proposed a union of all European countries. The first step of it would be the integration of the coal and steel industries of Western Europe. One year after that proposal, the European Coal and Steel Community (ECSC) was founded by six countries, Belgium, France, West Germany, Italy, Luxembourg, and the Netherlands, in the Treaty of Paris (Factbook 2012).

The ECSC was so successful that within a few years Member States decided to integrate also other elements of their economies. In 1957, envisioning an “ever closer union”, the Treaty of Rome created the European Economic Community (EEC) and the European Atomic Energy Community (EURATOM). Besides that, the six Member States agreed to eliminate trade barriers among each other by forming a common market. In 1967, the institutions of all three communities were formally merged into the European Community; The European Community consisted of a Commission, a Council of ministers and the European Parliament creating a single Commission, a single Council of Ministers and the European Parliament. Members of the European Parliament were initially selected by national parliaments, but in 1979 the first direct elections were held, they take place every five years (Factbook 2012).

In 1973, the first extension of the European Community took place with the addition of Denmark, Ireland, and the United Kingdom. In the 1980s the European Community was extended further with Greece in 1981 and Spain and Portugal in 1986. Treaty of Maastricht in 1992 was the basis for further collaboration on foreign and defence policy, in judicial and internal affairs and in the creation of an economic and monetary union - including a common currency. This further integration resulted in

the establishment of the European Union (EU), which existed besides the European Community. In 1995, Austria, Finland, and Sweden joined the EU/ European Community. Due to this extension, the EU/ European Community existed of 15 Member States (Factbook 2012).

A common currency, the Euro became the unit of exchange for all EU Member States, except the United Kingdom, Sweden, and Denmark. In 2002, inhabitants of the 12 euro countries started using the euro as tender.

Ten new countries joined the EU in 2004 - Cyprus, the Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Malta, Poland, Slovakia, and Slovenia - and in 2007 Bulgaria and Romania. Due to these extensions, the EU exists of 27 Member States nowadays.

To ensure the EU could function efficiently with an expanded amount of Member States, the Treaty of Nice (signed in 2000) established rules aimed at streamlining the size and procedures of EU institutions. An effort to establish a "Constitution for Europe", growing out of a convention held in 2002-2003, foundered when it was rejected in referenda in France and the Netherlands in 2005. A subsequent effort in 2007 incorporated many of the features of the rejected Constitution although making a number of substantive and symbolic changes. The new treaty, initially known as the Reform Treaty but subsequently referred to as the Treaty of Lisbon, was designed to modify existing treaties rather than replace them. The treaty was approved at the EU intergovernmental conference of the 27 Member States held in Lisbon in December 2007, after which the process of national ratifications began. In October 2009, an Irish referendum approved the Lisbon Treaty (overturning a previous rejection) which made an ultimate unanimous endorsement possible. Poland and the Czech Republic signed on soon after. The Lisbon Treaty, again invoking the idea of an "ever closer union", came into force on 1 December 2009 and the European Union officially replaced and succeeded the European Community (Factbook 2012).

Institutions

European Commission

The European Commission embodies and upholds the general interest of the European Union. The Commission has the exclusive right of legislative initiatives. This means that they propose new European laws, which will be approved by the European Parliament and the Council of Ministers later on. In addition, the Commission raises itself as 'guardian of the treaties': The Commission will ensure that European legislation is respected in the different Member States. The Commission will take action in case of infringement of Community obligations (Princen 2011).

The European Commission consists of 27 persons - one from each EU Member State. The chairman of the Commission is chosen by the governments of the Member States and his candidacy is approved by the European Parliament (currently the chairman is Manuel Barosso). The other members of the Commission are nominated by their national governments in consultation with the incoming president. The president and the commissioners are appointed for a period of five years, coinciding with the period for which the European Parliament is elected.

To ensure the continuity of the work the Commission has a large group of civil servants which are divided into Directorates-General or DGs. The DGs are classified according to policy. The chairman of each DG is the senior official or Director General. The legislative proposals are developed and pre-

pared at the DGs, but the proposals are only law when they are approved by the political leaders. The legislative procedure is as follows: when a proposal has been finalized at the level of the DGs it will be discussed by the Commission. When at least 14 of the 27 Commissioners approve the proposal, it will be adopted. In that case the entire College should unreservedly support this decision. After that the document is sent to the Council of Ministers and the European Parliament (Princen 2011).

The Commission is a very important institution for EU lobbyists. The commission is very important for the various interest groups because of its central role in the European legislative process (Charrad 2006). Because of the lack of internal resources within the Commission there is a need for expertise and information from stakeholders. The contacts between the Commission and interest groups can vary from ad hoc meetings to formal arrangements (Eising 2001) (Charrad 2006).

European Parliament

The main task of the European Parliament is approving European legislation, based on proposals from the European Commission. A European law cannot be established without the support of the European Parliament and the Council of Ministers. The Parliament and The Council also share joint responsibility for approving the EU budget. The Parliament audits the European Commission and may dismiss them (Princen 2011).

The European Parliament has 785 members from 27 countries. Each Member State has a fixed number of delegates. The delegates will be chosen by elections for the European Parliament which are organised in the Member States. The delegates represent political parties, which mean that they are not tied to their nation.

*Elections for Parliament: last held on 4-7 June 2009
(next to be held in June 2014)*

*election results: percent of vote - EPP 36%, S&D 25%,
ALDE 11.4%, Greens/EFA 7.5%, ECR 7.3%, GUE/NGL
4.8%, EFD 4.3%, independents 3.7%; seats by party -
EPP 265, S&D 184, ALDE 84, Greens/EFA 55, ECR 54,
GUE/NGL 35, EFD 32, independents 27*

Nowadays, as result of the Lisbon Treaty, the European Parliament has a co-decision right on European legislation. They can add amendments to proposals submitted by the Commission. Therefore, interest groups want to have influence in the members of Parliament as well. They do this in the same way as they lobby the Commission; by providing information. Therefore the Parliament becomes less dependent on other institutions for its information (Charrad 2006).

Council of Ministers

The Council of Ministers or the Council of the European Union is the main decision-making body of the EU. It should, together with the European Parliament, agree on the bills proposed by the European Commission. When they do not do that there will be no European legislation. This is what is called the 'co decision' calls. The Council of Ministers also approves the annual budget, reassembled by the Parliament (Princen 2011).

The Council consists of ministers from the national governments of all EU countries. Each country has a number of votes in the Council broadly reflecting the size of its population, but the mood weighs in favour of the smaller countries. Most decisions are done by qualified majority vote, although for sensitive issues in areas like taxation, asylum and immigration unanimity is required. The Council itself is

not really accessible for interest groups. Therefore lobbyists concentrate their lobbying activities on national governments to have some influence in the Council (I. Michalowitz 2002) in (Charrad 2006).

Economy

Internally, the EU has abolished trade barriers, adopted a common currency, and is striving toward convergence of living standards. Internationally, the EU aims to support Europe's trade position and its political and economic power. Because of the large differences in income per capita among Member States and in national attitudes toward issues like inflation, debt, and foreign trade, the EU faces difficulties in devising and enforcing common policies. Eleven established EU Member States, under the auspices of the European Economic and Monetary Union (EMU), introduced the euro as their common currency on 1 January 1999 (Greece did so two years later), but the UK and Denmark have 'opt-outs' that allow them to keep their national currencies, and Sweden did not take the steps needed to participate. Between 2004 and 2007, the EU admitted 12 countries that are, in general, economically less advanced than the other 15 Member States. Of the 12 most recently admitted Member States, only Slovenia (1 January 2007), Cyprus and Malta (1 January 2008), Slovakia (1 January 2009), and Estonia (1 January 2011) have adopted the euro. The remaining states except the UK and Denmark are legally required to adopt the currency to meet the EU's fiscal and monetary convergence criteria (Factbook 2012).

1.2 The Treaty of Lisbon

For more than fifty years the collaboration between the different countries in the European Union has been governed by conventions. The treaties resulting from these conventions need to be updated from time to time. The Lisbon Treaty is the most recent adaptation, dealing among others with the growth of the European Union from 15 to 27 members in recent years. The treaty also makes clear what tasks are performed by the Member States themselves and what tasks are performed by the EU.

This section discusses what the Lisbon Treaty means, and where it differs from the Constitution and of the old administrative rules of the European Union. After that the change in roles and relations between the different European institutions will be addressed.

The Treaty of Lisbon

On 1 December 2009, the Treaty of Lisbon entered into force. This brought an end to a long process of reforms. The treaty is aimed to make the European Union more manageable and democratic. The Treaty of Lisbon is the successor of the 2005, by the Netherlands and France, rejected European Constitution. On 13 December 2007 the European Heads of State agreed on the Lisbon Treaty. After that all EU countries had approve the treaty, that process took two years.

For a list of all the main changes resulting from the Lisbon Treaty see appendix 2.

Extension of powers of the European Union

The Lisbon Treaty does not ensure that the European Union deals with many more topics. However, greater emphasis is laid on combating climate change and energy issues.

Changes in decision-making

In the area of immigration policy, the fight against crime, and parts of the judicial cooperation did the voting by unanimity in the Council of Ministers make place for the Qualified Majority Voting (QMV). For defence policy, foreign policy, and setting the budget the right of veto remains existed.

Administrative changes

Originally, according to the Lisbon Treaty, the European Commission would get smaller. The number of members would be reduced to two thirds of the States. At the current number of Member States this led to a Commission with a total of eighteen Commissioners. After 2014, each country has to do without a fellow-countryman in the Commission every one in three sitting periods. At the European summit of December 2008, this proposal was rejected to meet Ireland. In this way each country maintains its own EU commissioner.

There is now a permanent President of the European Council, he is appointed for a period of two and a half years by the Member States. Besides his role as chairman of the meetings, maintains the chairman the external foreign contacts at the level of Heads of State.

There is also a High Representative for Foreign- and Security policy appointed. This replaces the former High Representative and the Commissioner for Foreign Affairs. He or she is the European Union representative in contacts with foreign ministers, on subjects where the Member States all agree.

The High Representative shall be assisted by the European diplomatic service. The appointment of the position takes place in the European Council on the basis of qualified majority, and with the permission of the President of the European Commission.

The Lisbon Treaty also creates a new weighting of votes in the Council which takes greater account of the size of the population of a State, but by opposition from the Poles this will not enter into force until 2014.

The number of seats in Parliament should not amount more than 750, plus the President. After Bulgaria and Romania joined the EU, the number of MEPs raised above 750. Accordingly, Member States are required to surrender seats. For example, the Netherlands would initially go from 27 to 25 seats, but eventually got 26 MEPs. At the European summit of December 2008 the total of seats and members of the European Parliament was set to 754.

Democratic control

In order to strengthen the democratic control on the EU national parliaments have gained more influence. There is now a 'yellow card' procedure that can test if a European regulation or decision is in accordance with the subsidiary principle: when a third of the national parliaments does not like a proposal from the European Commission, because they feel that subject can better be regulated on a national level than the European level national, the Commission has to 'reconsider' the proposal. If the Commission still wants to maintain the proposal, it must explain why the proposal is needed. There is also an 'orange card' procedure: if more than half of all national parliaments do not want a proposal, then the Commission should consider whether the proposal will expire. When the Commission goes on with the proposal, then the Council of Ministers with 55% of the votes, or a majority in Parliament, can delete the entire proposal.

Finally, a Member State can go to the European Court of Justice when he thinks that what happens in a proposal can be much better regulated at the national level, and that a European approach has no added value.

The European Parliament will also have more to say. In the field of agriculture, structural funds, trade policy and partly for justice, immigration and police matters, the European Parliament received co-decision. This means that in these areas they have as much to say as the Council of Ministers, and they can block proposals. Under the Lisbon Treaty they do not speak about the co-decision procedure anymore, but about the 'ordinary legislative procedure'. However in this study the co-decision is still mentioned because of the comparison with the situation before Lisbon.

European citizens can ask the European Commission to come with a proposal on a topic when they gathered more than one million signatures, the so called citizen initiative.

Role of the EP

From the moment of the entry into force in December 2009, the European Parliament immediately made use of his powers in a number of policies. It demanded his role in the sensitive SWIFT case - the agreement that controls the exchange of banking information with the U.S.

1.3 New decision making processes

This chapter describes the mutual relationship between the most important EU institutions and their role in the European decision making process. The most important procedures are shown schematically in figure 1. Since the Treaty of Lisbon has entered into force, the EP gained much more influence in the decision making process. Furthermore all national parliaments have the possibility to give their opinion on proposals from the EC. When at least half of the national parliaments, together representing 65 percent of the EU citizens, reject the proposition, the EC has to renounce the proposition.

The details of the followed procedure are not bounded and they often depend on negotiations which take place before the actual procedure is started. This is also the case when selecting the type of legislation for implementing the bill. Choices can be made between 'delegated acts'¹ and 'implementing acts'². Those types of acts can be of great importance for the outcome of the process. For an overview of the decision making process of an implementing act see appendix 1.

The European parliament in the advisory role

After the implementation of the Treaty of Lisbon the EP has received co-decision on about 90 policy terrains. If decisions do not require unanimity in the Council, agreement is needed from the EP. Only on a few policies – foreign policy, taxes, and social legislation – the right on veto still exists. In those cases, the EP only has an advising role.

The procedure which will enter into force when the EP has an advisory role is the following: A proposition on for example foreign policy, presented by the EC, is send to the EP, national parliaments, the Council of ministers, EESC and CoR (step 1 in figure 1). This starts the first reading. The EP treats the dossier in (in this case) the commission of foreign affairs. Other commissions may be involved and can give an advice to the Commission of Foreign Affairs which organises a vote. After that, the full EP votes on the proposition. The Council, in this case the ministers of foreign affairs and their Council working groups, discusses the propositions of the EC at the same time, but the Council can only take a decision on the document changed by the EP (step 2). The Council is free to choose what to do with the advices of the EP. They can take them into consideration but they are not required to do so. Eventually the Council will make a decision.

The European Parliament receives co-decision.

On most dossiers, like agriculture, environmental issues and budget, the EP has the right of co decision. Step one and two (figure 1) repeat themselves: the proposition of the EC goes to the EP, national parliaments, the Council of ministers, EESC and CoR. When the proposal is for example about consumer information the Environmental Commission of the EP can insert changes into the proposition and vote on the entire document. After this a plenary vote takes place. From this step on the procedure follows another route than the advisory route as described above. In this case the Council does not have the final word. The ministers have to send a changed version to the EP, the so called 'Common Position' (step 3). With this Common Position the first reading comes to an end and the second reading starts. In theory, an agreement between the Council and the EP can be reached in the first reading. In that case a second reading is not necessary. However, usually an agreement is not

¹ What means that the EC is allowed to make changes in certain parts of the bill by itself.

² In this case the so called comitology is of importance, which means that Member States do have the possibility to influence the process.

reached and the whole traject repeats itself. In the end the final, changed version of the EP is send to the Council (step 4). After that, the Council tries to come to a decision in collaboration with the EP and the EC (the so called trilogy). Sometimes, these negotiations already start before a plenary vote has taken place in the EP. It is not mentioned in figure 1 but the possibility exists that the Council and the EP cannot reach an agreement in the second reading. In that case 'conciliation' by a Meditation Committee is started: an equal number of representatives of the EP, the EC and the Council try to come to a joint decision in about six weeks.

It can take up to 18 or 36 months before an agreement can be reached on a bill. It can even take longer when for example one of the parties decides to use delaying tactics, or when national parliaments reject a proposition.

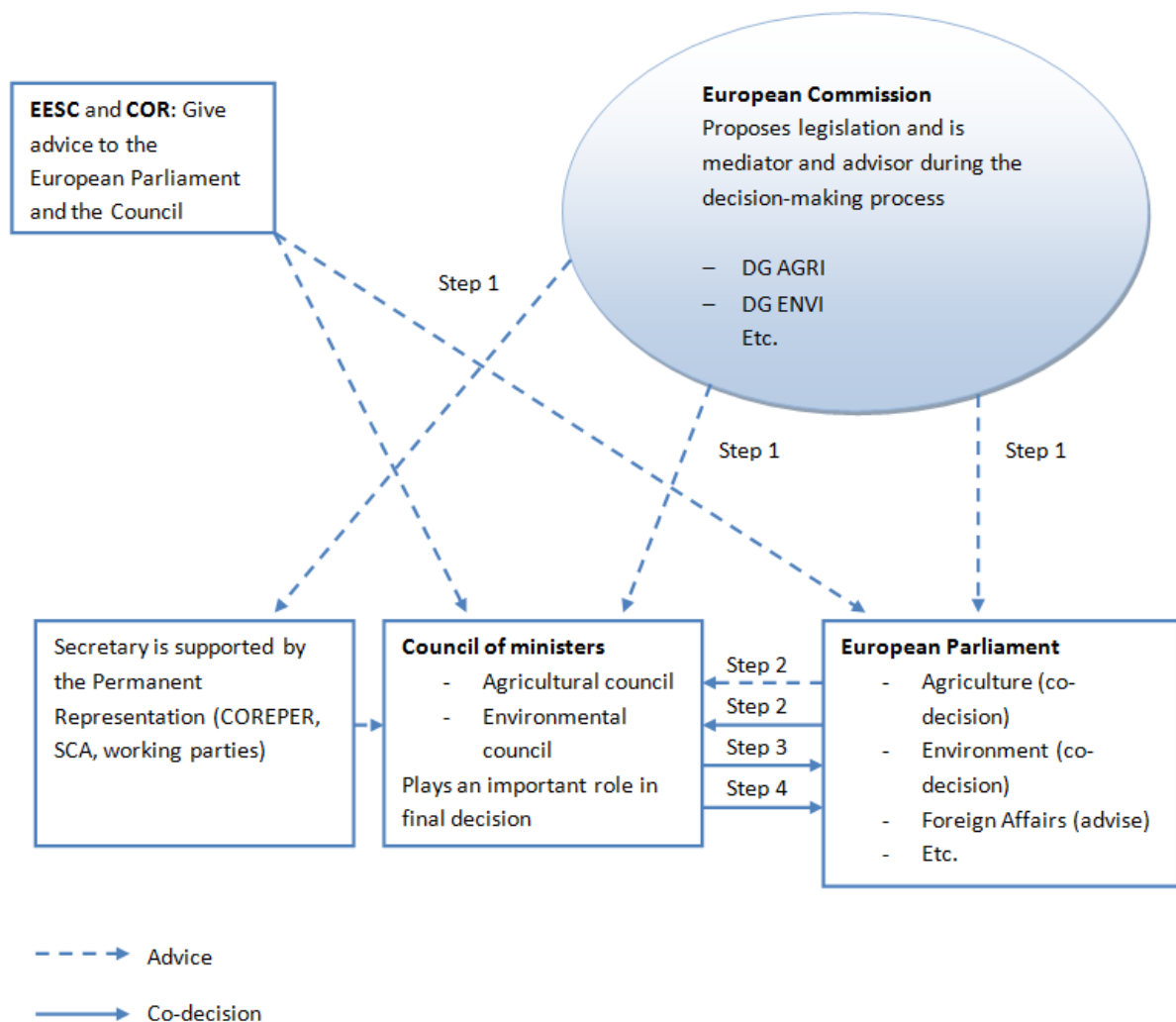

Figure 1: Simplified scheme of the European decision making process (LTO-Noord 2010).

1.4 The Common Agricultural Policy

As one of the oldest European policies, the Common Agricultural Policy (CAP) has a stirring history. This section will provide an overview of the developments the CAP has been through over time.

The information in this section is based on different sources like 'EU Beleid voor Landbouw, Voedsel en Groen' of (H. Silvis 2009) and a presentation of Prof. Borchardt (K.-D. Borchardt 2011). But also information of lectures of Wageningen University is used as well as knowledge submitted from talks, newspaper articles etc. Therefore it is impossible for me to name all sources. I hope to do justice to all authors by acknowledging this.

History of the Common Agricultural Policy

When in 1957 the objectives of the Common Agricultural Policy (CAP) were formulated, the ravages and the shortage of food during and just after World War II were still present. It was important to increase the productivity of agriculture rapidly and sustainably before social unrest occurred. Main goals of the CAP were to provide reasonable standards of living for farmers and fair prices for consumers. For a number of agricultural products CMOs were set to reach those goals of the CAP. Systems of guaranteed prices and import charges were introduced and later on, they also introduced export subsidies. This policy has been successful but it had also disadvantages.

Success with drawbacks

Soon after introducing the CAP, the European Union (EU), then still European Economic Community (EEC), became self-sufficient for food products. However, the production still grew although they were self-sufficient. As a result large surpluses arose, which had to be sold on the world market. This could only be done because the European Union provided large export subsidies. These subsidies were necessary because there was a price gap between the world market price and the price on the internal market in the EU. Other major trading blocs such as the United States did exactly the same. In the 1980s this resulted in trade disputes. Protests came from other countries, including developing countries. Ultimately, in 1994, the World Trade Organisation (WTO) decided to create binding trade agreements on domestic support, export subsidies and import tariffs for agricultural products.

Not only internationally but also within the EU, problems arose regarding the agricultural policy. Besides the earlier mentioned surpluses, the policy also led to unbalanced costs and prices, the functioning of the free market was disordered. Furthermore, the emphasis on production growth resulted in many undesirable side effects, such as the manure problem, which gave the agricultural sector a negative image. A drastically CAP reform was necessary which started in 1984, when the milk quota was introduced. At the beginning of the nineties the Mac-Sharry reform took place, followed by Agenda 2000 and the Midterm Review Reforms from 2003 and 2007. In 2008 a Health Check agreement was reached.

Reforms

The first reforms were focused on better synchronization of production and demand. There were restrictive arrangements and in some sectors (cereals, beef and dairy) the guaranteed prices were reduced. For the subsequent lower crop prices, farmers were partly compensated by direct income support.

Under influence of the WTO negotiations and the growing attention to the social effects of agricultural reforms, the negotiations and reforms moved into the direction of a more socially oriented income policy and less into trade-distorting markets and prices policy in the early the 21st century. For example, the base of the income support changed. Until then, the income support was coupled to production in certain sectors. Today, the income support has the form of a corporate surcharge. It does not matter what is produced and how much. In order to receive the support since 2005, farmers also need to meet requirements regarding environment and food and animal welfare (the so-called cross-compliance). Meanwhile, export refunds and processing support is gradually reduced and in some sectors abolished, driven by WTO negotiations.

Successive reforms in all sectors have led to the end of the “Butter Mountains” and “Milk Lakes”. In addition, the reforms contributed to a sharp reduction in trade distorting support.

More attention to the countryside

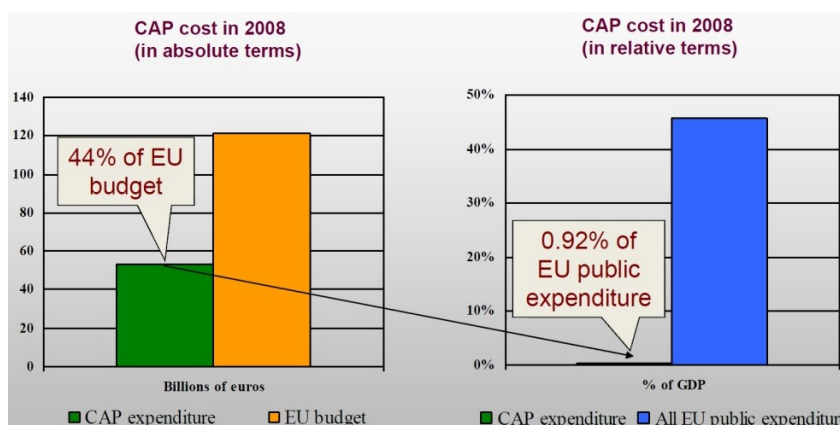
The increased attention to the social impacts of agriculture has also led the enlargement of the EU agricultural policy with a ‘second pillar’. Since the Agenda 2000 reform the CAP also exists of a rural development policy, In addition to market, price and income policies (first pillar).

The EU rural development policy focuses on innovation to improve the competitiveness, broadening of agricultural activities, promoting of environmental and nature conservation, improving water management, development of facilities for the rural communities and tourism and recreation. To increase the amount of financial resources for rural development Member States agreed that from 2005 a part of the income payments will be transferred to the rural development fund. This is called “modulation”. An agreement to increase this transfer from 2012 onwards with 5 percent to 10 annually was made in the political agreement on the Health Check in 2008.

Budget in perspective

The budget expenditures of the EU, especially the size of the EU agricultural spending, are heavily discussed. The CAP budget finally occupies approximately 45 billion Euros (of which 8 billion for rural development) - about 40 percent of the entire EU budget. Because 40 percent is spend on agriculture, the idea rises that the European agricultural policy is too expensive. However, some comments need to be applied.

Firstly, the CAP is still the only common policy that is not financed nationally. Not surprisingly, much of the EU budget therefore goes to the CAP. Moreover the reforms have diminished the share of agricultural policy in the EU's total budget substantially. In 1990 the share was 80 percent; in 2013 it is likely

(K.-D. Borchardt 2011)

that the agricultural part of the budget has been reduced to 33 percent. This decline is also caused by the decision made in 2002 to freeze the CAP expenditure (in real value) until the end of 2013. Simultaneously, the number of farmers rose from 6.3 million in 2003 to 15.5 million after the EU accession in 2004 and in 2007.

Secondly, the fact that financing the CAP is done by the EU and not by the Member States themselves makes comparison with government spending on other policy areas difficult. Measured against the total European public expenditure (EU and national budgets combined), the expenditures on the CAP in 2003 were less than 1 percent of that total. To compare with, the share of total EU public expenditure for education and research in the same year accounted for 14 percent.

Finally, the spending pattern of the CAP shifted. Although in 2009 the expenditure on export refunds and intervention was increased due to the crisis in the dairy sector, it is expected that the consistent decline of the subsidies and market support to the coming years will continue. There will be a further shift of the expenditures to rural development and income.

2. Lobby

Next to understanding the institutional framework of the EU it is important to understand the concept of lobbying. This section will provide an overview of lobbying, an explanation of the concept, a way to do it and an application of lobbying within the EU.

2.1 The concept of lobbying

The main and perhaps most difficult concept to define is that of lobbying itself. What is meant by a lobby? In this study this definition is used “an individual organisation that tries to influence policy, but has no intention to be elected” (Richardson 2002). In a broader sense, the term interest group, which will be discussed later, can also be used.

There are many terms used in the literature about the activities of lobbyists or interest groups. In the first place, there is lobbying, but also representation and mobilisation. According to Charrad (2006), both lobbying and mobilisation are problematic terms that imply different restrictions and even negative connotations. Therefore, in existing literature the term ‘interest representation’ is often used, which can be seen as lobbying. The term refers to all activities, tactics and strategies used by public and private actors when they try to influence public actors in the decision making process (Charrad 2006). Not only in the academic world one speaks about interest representation, even the European policy institutions prefer this term over the term lobbying (EC 2006). In this thesis the terms that are mentioned above will be used as synonyms and the possible negative connotations which are surrounding certain terms will be ignored.

Interest groups

Interest groups can be national, European or international federations and associations from all sectors of economic and social activity. For instance private companies, law firms, consultants and representatives of regional authorities (Lehmann 2003). In the literature there are several terms that are related to interest groups: pressure groups, lobbies, promotional groups etc. In general, a distinction is made between public interest groups and private interest groups. In the following points of this thesis will be explained who could belong to these two groups in European context.

Actors

The private actors at the European level can be divided into two groups: business interest groups and non-business interest groups (Charrad 2006). In general, the business interest groups are the strongest and most influential groups of lobbyists. Despite of that, the increasing influence of non-business interest groups over the last decade cannot be underestimated (Pedler 2002) (Charrad 2006).

Both the Single European Act of 1986 and the Maastricht Treaty of 1992 (officially the Treaty on European Union) led to the situation that different interest groups were establishing themselves in Brussels. Greenwood (2003) describes the relationship between interest groups and the European institutions as a relationship of interdependence. Extending the powers of the European institutions, within the multi-level context that the European Union as a supranational organisation is, leads to an increasing interdependence between the European institutions and external partners. Bouwen (2002) speaks of this “exchange relationship” in his study which will be discussed in chapter 2.3.

In the following sections an overview of the most common interest groups will be given. The principal European institutions, which are also important actors, have already been described in the first chapter. Here the private players will be taken into consideration, meaning both business and non-business groups. According to Marziali (2006) these interest representatives can be divided into three groups: lobbyists, consultants and Representatives for the Regions.

Lobbyists

Lobbyists are active for different interest groups. Many of these interest groups are organised in so-called Euro Groups. These are European associations which mainly consist of national industry associations, large companies or both. It is remarkable that sectors with many small companies can be represented more effectively by associations, While sectors with a limited number of larger companies can be represented more effectively by people from the companies in that sector (Lehmann 2003).

COPA-COGECA

COPA is the European umbrella organisation of all farmer organisations. COGECA is the European umbrella organisation of agri- and horti-cultural cooperation's. For example, the Dutch agri- and horti-culture organisation LTO Nederland is a member of COPA. The Dutch Nationale Coöperatieve Raad (NCR) is a member of COGECA. COPA-COGECA is mostly used as a forum to exchange knowledge and national views on certain topics. Moreover it is tried to come to mutual understanding and views on actual policy issues between the members. This can be a very long and hard process in which very different views have to lead to a compromise. Usually this happens in a so called 'Working Party' which exists of experts of the member organisations. After this, the chairmen of the member organisations conduct the general positions in the 'Praesidium', which is the highest organ in the organisation where the decisions are taken. COPA-COGECA has about 45 horizontal working parties.

COPA-COGECA has seats in the so called Advisory Groups of the European Commission. The Advisory Groups are working groups who meet in the presence of the EC. Most of the time the COPA-COGECA working groups meet already before the Advisory Group meeting. By taking part in both meetings a European network is build and insight is gathered in the current European policies. By doing this, a member organisation can create better understanding in how and when to react on certain policies.

The viewpoints of COPA-COGECA often seem quite irrelevant for national member organisations but a clever use of terms can offset this. In that case lobbying via COPA-COGECA offers more opportunities for success than lobbying as a national organisation on its own. This is the case because the EC recognises the broad conceptual framework of the organisation. So, European umbrella organisations are often taken very serious by the EC. On the other side, the EP is less interested in COPA-COGECA. The EP often focuses on national interest, so COPA-COGECA has less influence here.

Overall can be said that for (national) interest groups with the same position is important to organise themselves into European associations and undertake collective action to facilitate access to the different European institutions. This is due to overload of interest groups which the European institutions had to deal with in the end of the '90s, which will be discussed later on in the section about lobbying and democracy.

Besides these Euro Groups there are also trade associations, commercial and industrial associations, chambers of commerce, trade unions, NGOs etc. But the most effective interest representatives remain, according to the literature, the large companies and European business associations (Marziali 2006).

Consultants

A second way for companies or trade associations to represent their interests is to rely on third parties such as consultants who specialise in EU matters and lobby. The industry of consultants is mainly dominated by law firms and to a lesser extent by political consultants. The role of consultants is primarily to assist companies or associations with advice about the formulation of their lobbying strategies or tactics. The credibility of consultants therefore is entirely dependent on the quality of the information they provide to these companies or associations (Marziali 2006).

Representatives of regions

Representatives of local and regional authorities, brought together in the Committee of the Regions³, lobby for two different reasons in the European Union. The first reason is that they want to keep their partners in their own country (regional or local authorities, ministries, universities, companies and NGOs) informed about developments in European legislation. A second important reason for these representatives to lobby the European Union is that they want to be able to organise and participate in events such as seminars and conferences so that they can represent and promote themselves and their territory with the intention to attract investors So try to ensure funding for the Regions, which is in the end the main goal to achieve for these representatives (Marziali 2006).

The interest groups that are described in the previous sections are obviously trying to influence the European institutions. The different targets of EU lobbyist are the EU institutions. A description of them can be found in chapter 1.1.

³ The Committee of the Regions is a political body that acts as the voice of local and regional authorities in the European Union.

2.2 Strategies and techniques

This section will be about the practical side of lobbying. In this section the key strategies and techniques lobbyists can use in their attempts to influence policy makers will be discussed. According to Van Schendelen (2010) any interest group intending to influence the European environment can choose between lots of strategies which have proven to be successful in the past. Four of those strategies will be discussed: coercion, dependency, advocacy and argumentation. First an overview of these four strategies with perspectives of other authors is given.

Coercion

A national government can enforce its laws through the use of the police, courts and prisons, but they can also do this through the approval by the European Parliament. Private actors do this in a completely different way. NGOs can for example start demonstrations. Companies may threat with strikes or the closure of factories (Van Schendelen 2010).

McGrath (2002) emphasises in this context also on pressure. Several studies have demonstrated that lobby can use two groups of tactics: “Insider tactics” and “outsider tactics”. In short ‘insider tactics’ take place within the private sphere, and they are based on common interests or common knowledge between lobbyists and policymakers. The purpose of this tactic is to reach policymakers personally and influence them.

In contrast, the ‘outsider tactic’ is aimed to persuade members or supporters of an organisation to lobby policymakers by contacting them. This tactic is also called ‘grassroots lobbying’.

The ‘outsider tactic’ is meant to convince these people to lobby themselves. Therefore it is difficult for policymakers to ignore this tactic. However, it must be noted that not all the voters within a constituency can achieve the preferred effect on policymakers. Only a select group like bankers, doctors, lawyers, academics and religious leaders are able to convince the policymakers. Although the ‘outsider tactic’ is mostly applied in the U.S., it becomes more and more popular in Europe (McGrath 2002).

A good example of ‘grassroots lobbying’ is the American Medical Association, which is very effective in its lobbying activities because of the 145,000 doctors across different states, who are politically active: they invest and participate in political campaigns and their MPs are willing to listen.
(Luikenaar 2009)

Finally, it must be noted that these tactics are rarely applied to opponents of a particular topic. Successful lobbying is rather aimed at influencing friends than convincing enemies (McGrath 2002).

Dependency

Companies or NGOs try to make others dependent on the expertise and information gained by the researches they do (Van Schendelen 2010). This type of dependency is also discussed in section 2.3 of this thesis. Another possibility is that dependency connects to the creation of the appropriate atmosphere. The initial goal for many EU interest is to become visible for the European policy makers. Lots of the interaction that occurs between interest groups and policymakers has nothing to do with direct political issues, but is intended to create an “atmosphere”- an atmosphere of trust, credibility and dependence- that gives interest groups the opportunity to shape future policies (McGrath 2002).

Also Thomas and Hrebenar (2000) recognize the importance of creating an atmosphere for interest groups. According to them, the process of lobbying consists of the following three activities: (1) gain access to policymakers, (2) create an attitude among policymakers that is contributing to the goals of the interest group, and (3) influencing the policymakers in favour of the interest group.

Advocacy

Advocacy is a very important and widely used strategy for interest groups. Advocacy in its most informal form is the same as propaganda. According to Van Schendelen (2010), advocacy can be described as the use of mass media as lobbying tactic.

Influencing officials or parliamentarians through advocacy can be done most effectively by lobbyists from a firm or interest group (McGrath 2002). Consultants can also assist firms, but only by providing professional advice and expertise. However, advocacy can be done in the best way by companies themselves (McGrath 2002). The strategy for a company or group can be fully developed by a consultant, but eventually it is up to the company or group itself to transfer the message of the strategy to the policymakers. As a result, the interest of these enterprises will seem more integer and trustworthy.

Argumentation

The last strategy consists of the use of a good argument in which the self-interest of a company or NGO is hiding behind rational considerations based on logical and empirical evidence (Van Schendelen 2010). An important part of lobbying is the development of rational, structured and well based arguments. These arguments can be transferred in three different ways to politicians or officials of the European Union.

A first method consists of approaching of policymakers based on 'issues' or topics. The lobbyist tries to show the policymaker that they both have a common interest in a particular policy domain. Due to a lack of information, policymakers often rely on the expertise of the private sector of these domains. According to this method, Lobbyists ensure that policymakers can make decisions based on reliable information. Access to the European institutions will only be granted to those who have the most relevant information (Bouwen 2002). In other words, the more accurate, specific and scientific the information is, the more relevant it is for European institutions.

A second method focuses on the contacts and relationships between lobbyists and policymakers. According to this method "knowing the right people" is the best way for lobbyists to influence others. Van Schendelen (2010) defines lobbying as a "meta-game of three P's: people, positions and procedures." Lobbying is; in other words, try to place the most charming person in the best position in the most inexpensive procedure. Common values or interests, the same nationality or friendly contacts between the representative of a company and officials employed at the relevant DG, can play in favour of this interest group. Most legislation is written by experts and officials on a 'lower' level. Therefore lobbyists have to make effort with these people when they want to make contact with these people and if they want to influence the legislative process. (Marziali 2006). In addition interest groups aim to occupy crucial positions in the decision making process, such as the chair of the advisory committees or expert groups of the Commission (Marziali 2006). From these agencies, the most pressure can be putted on decisions that are made. Developing an information and communication

network within the European institutions is one of the first and most important things to do for interest groups. This network can provide interest groups with information about for example new topics and the interest groups can use this network to implement the right strategy. Lobbying is, as Van Schendelen (2010) points out, ensuring that the right information ends up to the right person at the right time.

A third and final alternative relates to understanding of the way of working and decision making process within the EU. People, who do not know and understand them, cannot function at the European level (McGrath 2002).

This overview of the traditional strategies gives a good overview of the strategies which interest groups can use to influence policy makers. But this picture is not complete yet. The list of strategies will now be expanded in order to address all facets of lobbying.

Monitoring

Monitoring is often described as the main activity of lobbyists. Monitoring is collection and tracking of information. All forms of gathering this information are used (internet, press releases, etc.). A number of lobbyists also gather biographical information about certain members of the European institutions. They do not only seek information about the training and marital status of these people, but they also observe physical characteristics during a conversation. All this is done to gain access to members of European institutions in the most efficient way to gather as much information as possible (McGrath 2002).

Lobbyists should intervene as early as possible in the legislative process. The earlier they intervene, the more effective the intervention will be. It is important that lobbying takes place during the preparation of a bill and certainly before the publication of the bill. When drafting a bill, officials of the Commission need much information from the private sector. It is at this stage of the process that lobbying is fundamental for both parties (Bouwen 2002). This means that lobbyists always need to have up-to-date information about the European policy at the right time to be able to intervene (Marziali 2006).

Coalitions

A sixth and final strategy is 'coalition forming'. Companies or industries with common interest can organise themselves to make a common strategy. These coalitions are usually temporary arrangements, but they can be very powerful and influential. Of course there are also permanent coalitions (McGrath 2002).

It is clear that not all private actors have access to the various European institutions. Because of this, it is important for interest groups to distinguish themselves from others. This means that lobbying activities must be prepared in a professional manner, and specific lobbying strategies should be developed. Lobbying is not only about influencing the legislative process, but it is also about being continuously aware of the various developments at the European level. One could even say that the actual lobbying, in the sense that lobbyists pressure attempt to influence the policy, is a last step, after a long "preparatory" process.

2.3 Theory of Access

The Collective Action Theory provides more insight into the various organisational forms that lobby can take. An aspect of this research is the access that lobby has to the European Commission. To analyse this, the theoretical framework developed by Bouwen (2002) can be used. This framework is explained in the following paragraphs.

Pieter Bouwen developed the so-called Theory of Access to replace pluralism and (neo-) corporatism as studies on lobbying. Bouwen goes beyond the traditional pluralist-corporatist separation (Bouwen 2002). Nevertheless, important characteristics of both theories are incorporated in the Theory of Access. The pluralist view, emphasising the multiplicity of groups and the importance of information, is combined in the Theory of Access with the corporatist emphasis on sharing of resources and compliance with laws.

Crucial to understand the Theory of Collective Action, is to consider the relationship between the public actors (the European institutions) and private sector actors (industry) as an exchange relationship between two groups of interdependent organisations. According to Bouwen (2002) lobbying cannot be considered as a one-way activity of the private sector contrary the European institutions. In that respect Bouwen is consistent with Greenwood (2003) when the latter speaks of interdependence. Because lobby cannot be considered that way, it is important to recognise that the European institutions have an interest in making contacts with the private sector, to fulfil their institutional role.

The Exchange Theory, which was developed by several sociologists in the 1960s, is an interesting starting point to study the interaction between the interests of the industry and the public actors at European level. According to the Exchange Theory, the interactions between private and public organisations are regarded as a series of exchanges between organisations (Bouwen 2002).

The exchange model is also closely related to the 'resource dependence perspective' from Pfeffer and Salancik (1978) with emphasis on the continuous interdependency of interacting organisations. According to this perspective organisations do not have sufficient resources to fulfil the tasks that are assigned to them. This makes it necessary for them to interact with those groups in their arena that have the necessary resources available. Placed in the context of this research, this means that European industries and European institutions are interdependent because they need resources from each other (Pfeffer 1978) in (Bouwen 2002).

To gain insight into this process of resource exchange it is fundamental to examine and analyse these resources. On the one hand private actors request the right to have 'access' to the European policy and decision making arena. On the other hand, European institutions ask in exchange for this access to certain goods that are of importance for their own performance. These goods are labelled by Bouwen as 'access goods'. Three types of access goods can be distinguished. These goods have a common characteristic: information. The three access goods match in each case three different types of information.

- Expert Knowledge (EK):

The expertise and technical know-how of the private sector to be able to understand the developments of the market. This technical information is indispensable in the development of European legislation.

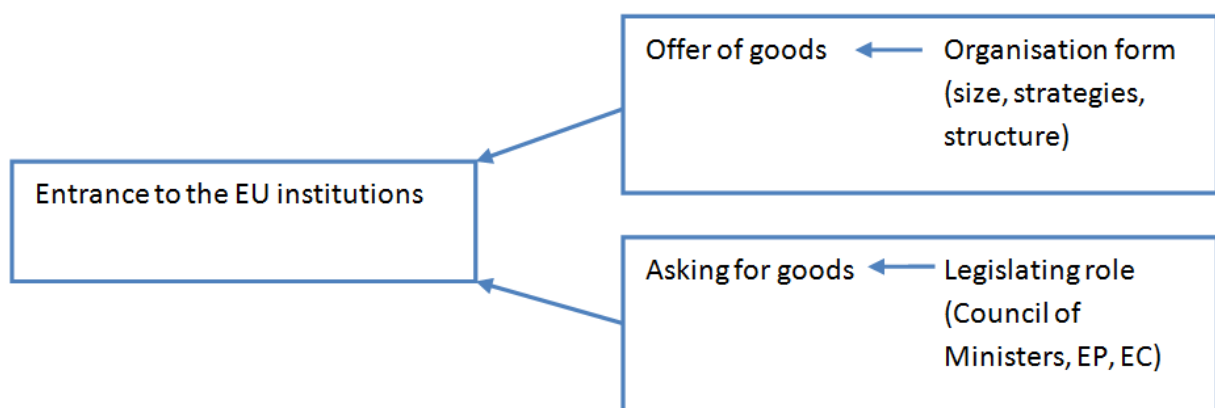
- Information about the European Encompassing Interest (IEEI):
The information in the private sector on common European interests. IEEI relates the needs and interests of a particular sector within the European internal market.
- Information about the Domestic Encompassing Interest (IDEI):
The required information in the private sector on common national interests. In contrast to the EEI, the DEI regards the interests and needs of a sector within a domestic market.

The importance of EK in the EU policymaking process has already been acknowledged in existing literature (Pappi 1999) (Truman 1951) in (Bouwen 2002). However, the two information goods, IEEI IDEI, were not previously studied. It is therefore important to define the meaning of the concept Encompassing Interest, which in this study is translated into common interest. One can say that an interest becomes increasingly common when more and more parties become involved. This also means that there is a need for an aggregation of individual interests or interested parties. For example, a national agricultural organisation like LTO represents mutual interest because it specialises in combining the needs and interests of its members.

In short, it is necessary for industries to have the appropriate access goods in exchange for access to the European institutions. Most access is provided to the private actors who have the most access requested goods.

Demand and supply relationship

Earlier it was mentioned that the relationship between private actors and European institutions can be interpreted as an exchange ratio. The access goods described above play a crucial role in this relationship. This relationship can be best understood in the following supply and demand scheme for such access goods (Figure 2).

Scheme of supply and demand

Figure 2, Scheme of supply and demand of goods, (Bouwen 2002)

One can see that private actors are responsible for the supply of access goods. Access to a European Institution is only granted if this institution requires simultaneously access to the offered goods.

This figure shows an important organisational concept. It appears that not all private actors have the same capacity to provide access goods. The organisation of a company is a determining factor.

Figure 3 shows the most common organisational structures of lobbying. Three important variables determine the organisation of the lobbying activities of a company. In the first place, the size of an enterprise is of importance for the kind of lobbying the enterprise will undertake. Where major market players are strong enough to lobby on an individual basis, small companies need to take collective action to slightly have influence. A second determining factor is the economic strategy of an enterprise. National niche companies will have a different economic strategy, and therefore a different political strategy than international companies. And finally, the domestic institutional environment of a company needs to be taken into consideration (Bouwen 2002).

Besides the organisational structure of a company, two other variables have significant impact on the quality and quantity of provided access goods: the speed and flexibility in which a company can provide access goods. The speed and flexibility is determined by the number of organisational levels within an organisation play an important role. The more levels are involved in providing access goods within a company, the slower and more rigid it will pass by. The internal decision making process of an enterprise also plays important role. The more complicated this process, the slower and more difficult access goods can be offered. It could therefore be argued that a hierarchically organised company is more efficient than a decentralised, democratic organised association in the provision of access goods (Bouwen 2002). The way in which the organisational structure, the efficiency and flexibility of a company influence the provision of access goods is further analysed in the following paragraph.

Organisation forms of lobby organisations

	Individual action		Collective action	Third party
National level	Individual action	national	National association	National consultant
European level	Individual EU action		European association	Brussels consultant

Figure 3, Organisational forms of lobby organisations, (Bouwen 2002)

As previously cited, large companies are better able to act on an individual basis concerning the provision of access goods than smaller companies. Large companies have sufficient resources to operate on both the national and European level. Because companies are directly active in the market, they are particularly good at providing expertise. In addition, the hierarchical structure of companies makes sure that these goods, like expertise, end up with the relevant European institution in an efficiently way. European associations however are not very good at providing expertise. Associations are too far removed from the current market situation because there are so many organisational levels within the organisation. The fact that they are active at three levels, the European level, national level and level of the enterprises, this affects their efficiency in a negative way. Associations, both European and national, are compelled to channel the various and sometimes very different views of their members into a compromise. This complex mechanism ensures that European associations can provide high quality information about the European common interest on the one hand, but on the other this procedure is not good for their efficiency. The same holds for national associations that are good in providing information on national common interest, but in return, just as European associations, are weak in providing expertise. Consultants, finally, are greatly limited in provid-

ing access goods. Consultants do not represent their own interests and are therefore not able to provide the two Encompassing Goods to the European institutions. In short, they can only offer expertise if they are specialised (Bouwen 2002). Table 2 summarises these assumptions together again in a brief schedule.

Offer of access goods

Individual company	EK	EK	>	IDEI	>	IEEI		
European association	IEEI	IEEI	>	EK	>	IDEI		
National association	IDEI	IDEI	>	EK	>	IEEI		
Consultant	EK (client = firma)			EK	>	IDEI	>	IEEI
	IEEI (client = Eur. ass.)			IEEI	>	EK	>	IDEI
	IDEI (client = nat. ass.)			IDEI	>	EK	>	IEEI

Figure 4, Offer of access goods, (Bouwen 2002)

Now the description of the supply side in figure 4 is given the description of the demand for access goods will be provided. This demand is based on the different European institutions in the European Union. The European Parliament, the European Commission and the Council of Ministers play a specific role in the European legislative process. Each institution therefore has a specific demand to one of the three access goods, depending on their role in this procedure. The roles of the institutions within the complex decision making process in Europe are discussed in the section about the European Union. But since the EC is the institution which develops the legislation and therefore is seen by lobbyist as the most important institution to lobby, the focus will be on this institution. The European Commission, the European institution par excellence, is considered to be the most supranational institution within the European decision making process. It embodies and upholds the interests of the European Union in its whole. It is independent of national governments and provides proposals for new European laws to the European Parliament and the Council. In other words European legislation originates from the European Commission. Therefore the EC relies heavily on extensive expertise. Therefore, EK is the main tool which the commission needs for the preparation of legislative proposals (figure 5). Because the Commission is bounded by budgetary constraints and understaffed, it depends on external sources to get the necessary expertise. The European Commission, as supranational institution, is not interested in IDEI at this stage of the legislative process. The Commission therefore is focused on representation of European interests rather than national interests (Bouwen 2002).

Most important access goods

	Most important access good	Arrangement				
European Commission	EK	EK	>	IEEI	>	IDEI
European Parliament	IEEI	IEEI	>	IDEI	>	EK
Council of Ministers	IDEI	DEI	>	IEEI	>	EK

Figure 5, Most important access goods, (Bouwen 2002)

From his theoretical framework Bouwen formulated the following hypothesis with regard to lobbying the European Commission: large individual companies have the most access to the European Commission. European associations perform less well than companies, but still score better than national associations. Research in the European financial sector shows that this hypothesis can be partly con-

firmed and partly rejected. The hypothesis that the European Commission grants more access to individual companies is rejected in Bouwens research. The results indicate that European associations are the preferred partners of the Commission and have the best access to the Commission. Yet it is important to mention that the differences between individual European companies and associations are very small. But as predicted, the results show that national associations and consultants have the least access to the European Commission (Bouwen 2002). The hypothesis that these two organisational forms have the worst position to access officials of the European Commission is thereby confirmed.

A major criticism on the theory of Bouwen comes from Michalowitz (2002). She points to the fact that the Theory of Access takes the actors and their relationships in no way into account. It only makes the distinction between public and private actors, but it does not look at the lobbyists themselves, their mutual relationships and consequences of this for lobbying.

Bouwen has tried to catch the complexity and diversity of lobbying the European Union in a theory of supply and demand. It is showed that Bouwen tested his theoretical findings in practice in the financial sector, but his work also indicates that further empirical research is necessary. In this respect, the analysis of European agricultural lobby after Lisbon in this research contributes to the empirical testing of Bouwens Theory of Access.

2.4 Lobbying the European Institutions

Lobbying and democracy

The European Union is a supranational organisation. The main institutions of the EU are staffed with representatives of national governments on the one hand (European Council) and a strong bureaucracy (European Commission) on the other hand. This results in the existence of a so called democratic deficit. Here interest representatives can play an important role to absorb or compensate for this democratic deficit (Charrad 2006) (Greenwood 2003). Other researchers however do not see this as a good alternative for the lack of democracy within Europe. They see the activities of lobbyists rather as a further destruction of a democratic functioning of the EU (Van Schendelen 2002) (Charrad 2006).

Overall can be said that the consultation of interest groups is an important, but not the only, form of interaction between the EU and its society. Firstly there are the European parliamentarians who are directly elected every five years and secondly there are Treaties which oblige the European Commission in certain cases to carry out consultations. For example the Protocol 7 on the principle of subsidiary and proportionality, which is attached to the Amsterdam Treaty, states that the European Commission needs to carry out broad consultations before a legislative proposal, is made and the publication of consultation documents should be provided (Marziali 2006).

The evolution of lobbying the European institutions

The activities of EU interest groups increased rapidly in the nineties. This was a result of the gradual transfer of regulatory powers of national governments to European institutions and of the introduction of the Qualified Majority Voting on the development of legislation on the functioning of the internal market (Coen 2007). The interest from companies and organisations to influence the regulatory process was large, but the European institutions themselves also emphasised the contacts with interest groups. The access to the European Commission and European Parliament for interest groups was greatly facilitated during the nineties. Next to that, the formation of so-called Euro Groups or European associations was financially encouraged by the Commission. This resulted in an estimated 1,450 formal interest groups at European level (Greenwood 2003), 350 multinationals with European affairs office in Brussels (Coen 1997) and 267 law firms specialising in public affairs (Lahusen 2002). The European Commission estimated the number of interest groups that were active at the European level in 1993 already up to 3,000 national and European interest groups, with a total of nearly 10,000 employees engaged in Brussels and Strasbourg (Lehmann 2003). This large amount of people active in lobbying the EU has led to several attempts of European institutions to implement rules of restricting the access. This led in 2006 to the initiative on a European Transparency Commission and the voluntary register for interest groups.

Several studies have tried to identify the method of organising and lobbying the European institutions. Coen (2007) did two studies between 1994 and 2005 on firms with an active lobby in Brussels. This study proved an evolution in processes and organisations of Brussels lobby.

Between 1984 and 1994 a large part of the European industries developed their Brussels lobby activities. The survey shows a clear shift from lobbying on a national level to lobbying on a European level (Coen 2007). It also shows that companies prefer to set up own lobby offices instead of using existing external consultants, lawyers or national associations. However, people realised that a holistic ap-

proach to lobbying, by simultaneously using several channels, would be the most effective way of lobbying. Companies were used to have rather reactive and destructive lobbying strategies focussing on the Member States, but from now on the shift was made to a form of more proactive lobbying, preferably focussing on the European Commission. The European institutions created possibilities to come in contact with lobbyists. This can be partly explained by the extension of EU competences, making the institutions more and more dependent on expertise and information. However, most access was available through European alliances and associations between competing companies or alliances between companies and other organisations. In this way the EU institutions tried to overcome the overload of interests as occurred in the early 2000 (Coen 2007).

Even after the European Parliament started to play an increasingly important role in the legislative process, companies continued to focus their lobbying activities mainly on the European Commission. Both through direct lobby and via European associations. According to Coen (2007) the evolution in the past 20 years is the rise of a form of 'elitist pluralism', which proofs the power of the European Commission to decide which groups they consult when preparing a Directive and which groups are not heard. There are, on the other hand, also contacts with MEPs. These contacts are characterised by an increasing professionalism of the lobbyists and their strategies (Coen 2007).

For years there have been debates within the European institutions to formalize contacts with lobby groups and to enhance transparency in these contacts. In 2006 this resulted in the 'Green Paper - European Transparency Initiative', which was an extension of the 'White Paper - European governance' from 2001. The initiative on transparency was mainly designed to improve the legislative processes, including formal agreements about which interest groups should be consulted when designing a Directive. According to the lobbyists, an (optional) recording system needed to be installed, in combination with a common code of conduct, a monitoring system and sanctions (EC 2006).

3. Methods and Techniques

After this overview of the European institutions, the European agrarian policy and regulations and theoretical framework around lobbying the shift can be made to the actual empirical research.

An analysis of three interviews with persons from the three legs of the Brussels institutions which are highly involved in lobbying is given. Interviews were conducted with a lobbyist from the Dutch Agricultural and Horticultural Organisation (LTO Nederland). Herman Versteijlen, director of agricultural markets of the EC, DG Agri. And, to ensure a complete outline of the activities of lobbyists after the introduction of the Lisbon treaty, an interview is done with Esther de Lange MEP, Member of the EPP Group on behalf of the Dutch CDA. An overview of the questions asked during the interviews and the transcriptions of the interviews (both in Dutch) can be found in appendices 5 and 6.

The interviews are conducted using method triangulation (Teunissen 1985). This method implies that the same interviews are conducted on different respondents. As result data is gathered which can be easily compared.

In this section an overview is given of the theoretical framework used to analyse the interviews in a proper scientific way, using hermeneutics. The concept is explained and applied to the empirical data gathered during this study.

3.1 Hermeneutics

Hermeneutical interpretation is often applied to understand social phenomena in historic contexts. The method goes back and forth between specific parts, and a more general analytical framework. This procedure aims for, and results in, understanding of events and texts (Betti 1980).

Hermeneutics has its roots in the Renaissance in two parallel and interact partly interacting currents of thoughts, the Protestant analysis of the Bible, and the humanist study of ancient classics (Alvesson M. 2000). "The emphasis of hermeneutics is on the re-enactment (Einfühlung) of the meanings that the originators of texts and acts, authors and agents, associate with these. This results in the understanding of underlying meaning, not the explanation or causal connections." (Alvesson M. 2000)

The hermeneutical method tries to understand pieces of texts by referring to another larger piece of text, and to understand a whole text by analysing small pieces of texts. As the saying in English says: "The part can only be understood from the whole and the whole only from the parts." This understanding has led to the creation of the hermeneutic circle.

"Hermeneutics can be applied to written texts, spoken words, interview reports, and (historical) acts in general ... The domain of hermeneutics has successively widened to include the understanding or acts whose ultimate context is the whole of world history" (Alvesson M. 2000).

An important feature of hermeneutics is that it helps to empathize with the object that is studied. Through close and careful analysis of texts and acts, one becomes able to internalise the situation of the person who is studied (Habermas 1969). This characteristic of hermeneutics might also be found

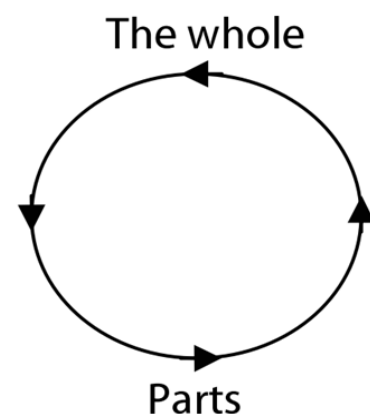

Figure 6, Understanding the whole through the parts, (Breeman 2006).

in other methodologies of the social sciences. Empathy may be possible through holding unstructured interviews. There is however another characteristic of hermeneutics that is not shared by other methods: Hermeneutics can be applied on different historic periods. This provides the ability to empathize with individuals throughout history. This feature increases the validity of the social mechanisms, because it implies that they are not only based on recent case studies but also on older cases. (Breeman 2006)

Hermeneutics in Practice

Alvesson and Skoldberg (2000) explain the hermeneutic procedure in their book *Reflexive Methodology*. They identify four aspects of hermeneutics: (1) the pattern of interpretation, (2) the text (3) the dialogue and (4) the sub-interpretation. Figure 7 illustrates these aspects in an elaborated version of the hermeneutic circle. In the following section these four aspects of the hermeneutical circle are explained and adapted to this thesis.

1. Pattern of interpretation

The pattern of interpretation is one of the first ways to interpret texts that need to be studied. These interpretations are based on so-called extra-hermeneutical sources such as preconception and presumptions of the researcher. Corresponding to the hermeneutics procedure, these preconceptions and concepts are constantly checked while studying and analysing the smaller parts of the text (Breeman 2006).

This thesis is based on the framework of the researchers existing knowledge and knowledge derived from the studied literature. This has lead to the creation of two sets of concepts. These sets of concepts are part of the initial pattern of interpretation of the researcher. This pattern of interpretation, include 'facts' which sustain these concepts. So these facts are also derived from the theory the researcher studied before doing the interviews. An 'agreement' must exist between the concepts and the particular pieces of texts (Madisson 1988). The 'facts' can serve as indicators for the concepts. Small pieces of text or specific 'facts' are 'facts' in the sense that they deliver 'evidence' to the validity of the concepts.

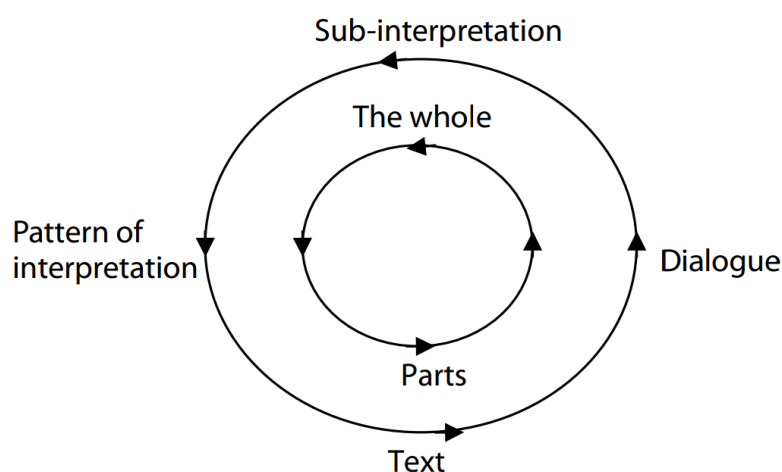

Figure 7, The Hermeneutical Circle, (Breeman 2006)

2. Text

The second step is about the interpretation of the texts, in this case the interviews. This interpretation process delivers 'facts' such as specific words. The interpreter reads the text while looking for 'facts' to sustain the concepts of his initial pattern of interpretation. So this second step is an effort to find confirmation of the theory studied before. However, the researcher should also deliberately look for new 'facts' which tell more about the concepts and may require adjustments or develop-

ment/creation of entirely new concepts. In order to extract 'facts' from the texts the interviews are labelled. Labelling means that the texts are studied and every sentence received a specific topic. After this the topics are compared and similar sets of topics are labelled as a category and putted together to form a subsection of the texts.

3. Dialogue

The hermeneutical dialogue concerns reflection about the concepts. The dialogue takes place between the initial understanding (based on the concepts) and the new understanding (based on the blocks of questions). The dialogue is the core activity of the hermeneutics method. While reading the texts, the researcher initially asks which questions are derived from his preconceptions. However, the researcher also should look for new 'facts' that contradict with the preconceptions and which force the researcher to specify or adjust the conceptions (Breeman 2006).

In this study, the hermeneutical dialogue is worked out and summarized in appendix 7. The interviews were built on the basis of the initial pattern of interpretation of the researcher. The answers derived from the interviews led to new understandings by dialogue. The hermeneutical dialogue begins with the question whether the role of the European Parliament has changed after the Lisbon treaty. The questions that followed during the interviews dealt with the processes lobbyists use during their work and the implications of that. There were also questions about the CAP reforms. Per section of questions and answers the concepts partly accord and partly differ from each other. This is the case because the concepts are in the first place based on the literature study and in the second place based on insights from the interviews. When specific concepts are discussed this does not imply that other concepts have not been analysed they are just not used for the good of the study.

An example of the use of hermeneutics is that when trying to understand the processes of formal and informal lobbying, questions are asked about the way lobby takes place. By asking these sorts of questions, the researcher comes to an understanding why specific choices are made by different people to organise their contacts. When comparing the different answers understanding is created about the different views and reasons to operate in the European arena.

4. Sub-interpretations

While interpreting a text, one constantly formulates sub-interpretations. These new interpretations are mentioned in every section of the results. The sub sections of questions lead to blocs of answers (interpretations). These interpretations consist of conclusions about the change in agricultural lobby in the European Union after the Lisbon treaty. They are an outcome and reflection on the patterns of interpretation as followed and described above. They also discuss the modifications to concepts and new interpretations which were developed during the research. Most important, the interpretations contain the results of the different sub-interpretations for the patterns of interpretation (Breeman 2006). After this discussion, conclusions are drawn and additional information is provided to understand the discovered processes.

4. Results

This section contains the results which followed out of the interviews after applying the theory of hermeneutics. The questions and corresponding answers are divided in different blocks (appendix 7). These blocks are discussed in this section. The most important concepts conducted from the interviews are summarised in the tables, with the results conducted from them explained below these tables. The analysis of the interviews is filled with previously conducted scientific studies on this subject as described in the previous chapters.

The first block of questions and answers is about the consequences the Lisbon Treaty had for the EU decision making process. These questions and answers are linked to the first sub-question. The second block is about the change in lobby as result of the introduction of the Lisbon treaty. These questions and answers are linked to the main question. The third block is about the actions and importance of lobbyists, linked to the third sub-question. The fourth set of questions is about the CAP reform and is linked to the second sub-question. The empirical analysis is ended with a set of recommendations given by the respondents.

4.1 Lisbon and consequences for decision making

Herman Versteijlen	EP co-decision
<i>EC</i>	Much longer procedure (implementing and delegated acts)
Esther de Lange	EP co-decision
<i>EP</i>	Improved responsibility EP
Luc Groot	EP co-decision
<i>Lobbyist</i>	Much longer procedure

The first sub question is: ‘How did the EU institutions and decision making processes change after the Lisbon Treaty?’ The three respondents were consistent in their answers. ‘The EP became a co-decisor since the Lisbon Treaty.’ So an important change resulting from the Lisbon Treaty is the change in rules for comitology.

There are three types of comitology: Management committees (e.g. market management), Regulatory committees and Advisory committees. In Management committees often representatives of ministries and executive bodies (such as commodity boards in the Netherlands) take a seat. Management committees are able to stop proposals from the EC by a qualified majority vote. Regulatory Committees, consisting of representatives of ministries, need to give approval to the EC on new proposals. Advisory Committees or Groups, consisting of representatives of sectors, only give advice (Groot 2012) (Versteijlen 2012). LTO is via COPA-COGECA often represented in such advisory committees. In practice, these committees are often used by the European Commission to determine responses from Member States and / or interested parties (Groot 2012).

An important result from the Treaty of Lisbon changing this decision making processes is the distinction which is made between ‘implementing acts’ (at which examination committees need to agree with the proposals of the EC, see appendix 1) and ‘delegated acts’ (at which the EC can change the legislation itself but need to give it to the EP and the Member States for a check). So in both cases the EP and/or the Council have the right of supervision, the so called ‘Right of Scrutiny’. (LTO-Noord

2010) According to the interview with Versteijlen (2012) this new right leads to a struggle between the EP and the Member States because the EP wants that most of the proposals are in the form of a delegated act. Member States however like to decide by themselves and want to have the proposals in the form of implementing acts. As a result of this the process of law making can take much more time because more people can and may say something about a proposal of the EC.

As mentioned earlier, the formulation of legislation is a time consuming process. Gathering and providing information by actors can take place at different moments during this process. In the first place at the publication of a Green Paper. A Green Paper is a public consultation by the EC to map the problems about a certain subject. Everybody may react on the questions of the EC: civilians, organisations and private companies. When an important European organisation like COPA-COGECA provides a reaction in this stage of the process, the EC cannot ignore it easily. After the Green Paper, a White Paper follows. In a White Paper the EC takes stock and provides more concrete proposals and plans. Next to this there are a lot of technical committees within the EC, with or without a legislative function. This comitology often plays behind the scenes, but despite the often technical and complex nature of the discussions, it can also be very political. This can sometimes lead to hard negotiations between Member States and the Commission (Versteijlen 2012).

A striking note resulting from this first block of questions and answers is that Esther de Lange (EP) never mentioned the longer procedure in her interview. She only points out the positive effects of the introduction of Lisbon for the EP (De Lange 2012). The role of the EP has changed as such that the EP became more responsible and more important in the process of EU decision making. However there is a difference in how this is perceived, positive and negative, between the different institutions who are interviewed.

4.2 Lisbon and the change in lobby

Herman Versteijlen <i>EC</i>	Lobby is an informal process EC as problem solver Impact studies
Esther de Lange <i>EP</i>	Location depends on subject No more lobby to the EP
Luc Groot <i>Lobbyist</i>	Lobby is an formal process with informal characteristics Transparency More lobby to the EP

This block of questions is about the change in lobby resulting from the Lisbon Treaty. First the formality of the lobby processes in Brussels will be discussed. After that the results of Lisbon and the consequences for lobby will be discussed.

Formal or informal

During the interviews the types of contacts between lobbyists and representatives of the European institutions were mentioned. Questions were asked about the way in which those contacts take place, formal or informal. The European Commission has a tradition of openness towards different interest groups which they call 'stakeholders'. The reason for this is, as already mentioned in chapter

2, the need for external expertise for the development of European regulations, as well as to compensate the democratic deficit of a supranational organisation like the Commission. In 1992 the European Commission published the document 'An Open and Structured Dialogue between the Commission and Special Interest Groups' in which the positive attitude of this stance towards stakeholder consultations and lobbying was confirmed again (EC 1992). This document provides a number of guiding principles on the relationship between the Commission and interest groups. A confirmation is given in this document of the open relationship between the EC and interest groups, based on an open administration, equal treatment of all stakeholders, and when it comes to special interest groups (such as European associations) the officials need to know exactly who is who and who does what. Yet this was never cast up in formal rules before 2002 and therefore it was rather an informal consultation system (Marziali 2006).

When in 1990 the McSharry reform of the CAP was treated within the Commission, it was indicated that there were no general rules on stakeholder consultation. The rules varied between the different DGs and in the case of the McSharry reform DG6 (now: DG AGRI) followed internal rules, which meant that all stakeholders were consulted (Versteijlen 2012). This was primarily the agro-industry itself, which was represented by COPA-COGECA and the various lobbyists of the companies, and NGOs.

Since 2002, a document was presented 'General principles and minimum standards for consultation or interested parties by the Commission' that seeks to formalise and standardise the contacts between the European Commission and interest groups (EC 2002). Previously each department had their own mechanisms and methods to deal with input of interest groups. This document confirms the European Commission reiterated that the consultation of interest is an important part of the democratic process within the European institutions which do not conflict with the concept of representative democracy. The EC says that they give the interest groups a voice in each case, but not a vote. The document confirms that consultations can contribute to improve the quality policy and greater involvement of the interested actors (Marziali 2006). The document shows that the contacts between stakeholders and the Commission can indeed be considered as an exchange relationship, which was mentioned in Bouwens Theory of Access (2002). The interdependency where Greenwood (2003) talks about, is reiterated. This was also confirmed during the interviews and will be discussed in section 4.3.

The formal character of the contacts between European institutions and the various interests was confirmed by Versteijlen (2012). According to him the procedures at the European Commission are fully formally organised. When a DG AGRI directive or another proposal is worked out, there are a number of procedures that must be taken into account. The first possibility is that stakeholders are informed about the activities of the Commission. Therefore, the Commission sends the preparatory documents to the various stakeholders. Then a date is agreed to discuss it in a series of meetings. A second possibility is an entirely written procedure. In that case the proposal is sent to the stakeholders, which can formulate their observations. The stakeholders are not only the agro-industry and NGOs, but this could also be Member States, youth organisations, supermarkets, etc. It depends on who is experiencing the effects of the Directive or the Commission proposal. Versteijlen (2012) thus acknowledges that the all European institutions have an interest in contacts with private actors in order to maintain their institutional role (Bouwen 2002).

Formality leads to transparency?

The European policy of transparency, an initiative of European Commissioner Kallas in (2005), aims to ensure that all contacts with the agro-industry are formal and transparent. The purpose of this policy of transparency is to improve the transparency of the European decision making processes. With this the confidence of citizens in the European institutions should increase and policy makers should be protected against fraud or abuse of tax money, which should increase the legitimacy of the European Commission significantly. This debate around transparency is not only limited to the European institutions, but it also relates to the interest groups consulted by the European Commission (Marziali 2006). This fits to the indication that DG AGRI is regularly phoned by consultants from the agro-industry. The problem with such consultants is that one is never totally sure by whom these people are paid. Therefore, there are now clear agreements that if they want access to the Commission they must register and indicate for whom they work and how much money they get for this. Consultants often call with questions about current or future proposals. There are no real consultations or meetings (Versteijlen 2012). During the interviews it was confirmed that consultants have the least beneficial position when acting as lobbyists. Both institutions (EC and EP) brought forward issues in the working with consultants. Also the Theory of Access (Bouwen 2002) confirms the poor position of consultants in the field of lobbying resulting from the lack of expertise and not being able to operate efficiently.

A remarkable point made by all three interviewees is also about the transparency of lobby. They emphasised the point that formality will lead to more transparency in the lobby practices of Brussels. However the question than raises if transparency leads directly to formality. Formal contacts do not have to lead per definition to more transparency. An answer to this was not given in the empirical data. However, all respondents made clear that lobby is always a formal process with informal characteristics.

The results of the interviews do not give a decisive answer on the question whether Lisbon changed the practices of the EU lobbyists. According to the EC, lobbyists mostly come when there is a problem and the EC can solve this problem. So in that sense the EC is a problem solver (Versteijlen 2012). This was the case before Lisbon and still is after. According to the EP there are no real changes in lobby towards the EP. The relationship between the EP and agricultural lobbyists already was good and this has not changed after Lisbon. However the lobbyist claims that there is a shift in attention going on towards the EP, he was also generalising this by pointing on the question he received by other lobbyists, asking if the contacts towards the EP are sufficient enough after the entering into force of the Lisbon Treaty. After Lisbon there are more chances for lobbyists in the EP and this leads to an increase in lobby activities towards the EP. It has to be remarked that the main focus of lobbyists still lies by the EC, which fits to the theory of Coen (2007) who says that lobbyists prefer to lobby the EC. So lobbyists act different after Lisbon; however this is not noticed yet by the other institutions.

Budget

Another important factor regarding a possible change in agricultural lobby after the entry into force of the Lisbon Treaty is the relationship which already existed between the EP and lobbyists. According to Esther de Lange (2012) the relationship between the EP and the agricultural lobby already was good before Lisbon. This was because of the influence the EP already had on European legislation. The EP was co-decisor on the budget. This meant that they could exert influence on how the Euro-

pean budget should be divided between the different DGs. This led to the situation in which the advice the EP gave to the EC regarding legislative proposals was often taken very seriously (De Lange 2012). In theory the EC could overrule the amendments of the EP and ignore them. But in practice this did not happen often because they needed to be on speaking terms with the EP whereas they decided about the budget (Versteijlen 2012). The agricultural lobby was aware of this fact and knew they were able to propose amendments to MEPs which had a good chance of being adopted when proposed by the EP. Knowing this it is not remarkable that the difference that the EC and EP respondent say little has changed in the lobby since Lisbon.

4.3 Actions and importance of lobbyists

Herman Versteijlen <i>EC</i>	European organisation To many lobby organisations Commission proposition is most important
Esther de Lange <i>EP</i>	European organisation Producing legislation in a vacuum Relations Lobbyist has knowledge Role co-workers of MEPs
Luc Groot <i>Lobbyist</i>	European organisation Pro-active lobby Lobbyist are the voice of the civil society Followers are of importance

This section provides an overview of way in which lobbyists operate, if this works, and how this is perceived. Also emphasis is made on the types of access lobbyists have towards the EU institutions. Before starting this section it is important to mention that measuring impact is very difficult. The exact effect of a certain lobby on a particular directive measure is problematic. This is due to; inter alia, the result of the complex working of the European institutions. The EC proposes a directive, then this directive is treated, and finally it is amended or modified by both the EP and the Council of Ministers. Accordingly it is, in the first place, very difficult to assess in which stage of the decision making process influence was exercised by lobby, and second what were the exact effects of this lobby.

The interviews showed that lobbyists are aware of the importance of early involvement in the decision making process. Versteijlen spoke of the 80% standard that can be handled when it comes to proposals by the EC; 80% of the content of a proposal is found in the final Directive (Versteijlen 2012). Luc Groot also recalled the 80% norm (Groot 2012). Because he is aware of this number this shows that he tries to follow a proactive lobby; the earlier a lobbyist is involved the more one can influence the process. This fits to the theory of monitoring, as mentioned in chapter 2, which emphasised on the early involvement of lobbyists in the process of law making.

An important note made by Versteijlen (2012) is about the need for lobbyists in the Commission for legitimising European policy. When the Commission makes proposals, civil society has to agree that these proposals are needed and good. Lobbyists represent the voice of the civil society and all lobbyists together represent, in theory, the whole EU. When lobbyists agree, the EC can make a proposal

which is legitimate and has more chance of success in the comitology procedure. Luc Groot (2012) made the point that this form of legitimating only takes place when also NGOs have the chance to lobby. A common critique on lobby is that private companies have bigger budgets and therefore are better able to represent themselves. It is therefore necessary to make these budgets public, which is done in the transparency register of the EU (EC 2006) which was discussed in chapter 4.2.

From the interviews it became clear that the lobbyists from agricultural organisations and enterprises are the basis of the agricultural lobby in Brussels. COPA-COGECA for example exists of members of national agricultural- organisations and cooperatives. Almost every major national agricultural organisation has an office in Brussels with at least one full-time employee who continuously monitors the developments of EU policy (Groot 2012). This is in line with McGrath's (2002) theory that lobbying is apparently more effective when it is done by internal employees of a company or an interest group rather than through consulting firms or law firms. So McGrath (2002) showed previously that it is in favour of companies or industries with common interests to organise themselves. However McGrath states that in many cases these 'coalitions' are only temporary coalitions. This cannot be said of COPA-COGECA which is since 1958 still active today (COPA-COGECA 2012). However the note was also made that lobby done by associations like COPA-COGECA is not always very efficient. EU associations are able to provide the European wide interest but not always the specific interests. By defending a common position, the agro-industry thinks however that they are better able to exert influence on European decision making. It should be mentioned that the members of COPA-COGECA also exercise individual lobbying activities. This is mainly done because they lobby for a specific type of agriculture (such as the Dutch flower bulb production). This product is bounded to a specific region and it is only produced in the Netherlands. Then there is no use to lobby in name of the COPA-COGECA (Groot 2012).

Difference in access

Lobbyists are of importance for law makers. All interviewees agreed on that point. They provide a voice of the civil society (Groot 2012) and have the practical knowledge which is often needed for policy makers to let the laws fit to their purpose (Versteijlen 2012). In short, without listening to lobbyists, politicians are making law in a vacuum (De Lange 2012).

In terms of access to the Commission the lobbyist sees no difference between COPA-COGECA and individual companies (Groot 2012). Companies are individually contacted and are all on the so-called consultation lists. All, the EC and the EP, claimed during the interview that the EC and the EP still prefer European associations and other coalitions rather than individual companies (Versteijlen 2012) (De Lange 2012). The big difference between companies that lobby and the COPA-COGECA that lobbies is that businesses can react often faster and may provide information more efficiently, as stated in Bouwens Theory of Access (Bouwen 2002), but that business information is never free of the competitive aspects between the different companies. The information of the COPA-COGECA is probably less precise and less quickly, but free from the competitive aspect. According to Luc Groot of the LTO, COPA-COGECA therefore has a different weight in EC consultations than individual companies (Groot 2012). This is consistent with the original hypothesis of Bouwen (2002), who argues that companies have the highest degree of access to the Commission, which as in his own empirical research was shown, cannot be not confirmed. The Commission prefers the contacts with European associations above the contacts with individual companies, even though the latter have more exper-

tise and are able to provide information better, faster and more efficiently to the Commission (Versteijlen 2012).

Maintaining contacts with MEPs (Members of European Parliament) is simple for LTO, because only a few of them are active on the field of agriculture, food and rural development. Contacts with MEPs work both ways: on the one hand, LTO likes to communicate its positions and wants to ensure that they are translated into the decision-making. On the other hand, a MEP often needs information on certain topics or new subjects. Within the EP LTO is active in a number of occasions. LTO is visible to the 'reporters', especially when Dutch nationals are the (shadow-) reporter. Next to this is the deadline for submission of amendments and votes in committees and plenary votes are of importance. It is always handy to carry a short text with information and views with you when working as lobbyist in Brussels. In Brussels, sometimes decisions need to be taken fast, given the huge pressure and many other topics that are sometimes present (Groot 2012). A visit into the practice, for example a farm or a factory, can be very useful to convince parliamentarians (De Lange 2012). It gives a concrete picture of the impact of legislation and it is giving MEPs a practice which they can use to convince the fraction. The disadvantage is that practical visits costs lot of time, something a MEP often does not have. Early planning of such events gives more chance of success (Groot 2012).

Access to the EP is organised different. MEPs usually work with assistants. They play an important role, as they prepare amendments, voting recommendations and write substantive input. They are often more accessible than the MEP itself and like to have the latest information (De Lange 2012). They are also the filter for the MEP when it is about lobbyists. They decide which lobbyist can talk to the MEP and which not. For MEPs the boundary is often set at talking to the European organisation (like COPA-COGECA) and the national lobbyist on that subject (like LTO for a Dutch MEP). The reason for this is that a MEPs interests lie in its own country; he or she is elected there, but also has to know the European interest because he or she is also a member of the EP which decides for the whole Union (De Lange 2012). Because of the time pressure, as mentioned earlier, under which MEPs often work sometimes information needs to be provided fast. Here private or national organisations have a better starting position than European associations. They can often provide information faster due to their organisational structure (see Theory of Access (Bouwen 2002)). This was confirmed in the interview with Esther de Lange (2012) when she talked about successes reached with lobbyists.

4.4 CAP reform

Herman Versteijlen <i>EC</i>	Adjust agriculture to society Lobbyists more involved in decision-making process
Esther de Lange <i>EP</i>	Adjust agriculture to society Food security New coalitions
Luc Groot <i>Lobbyist</i>	Adjust agriculture to society New coalitions

The respondents were very clear about the need of the CAP reforms which are currently going on. Agriculture has lost its ties with the European society. The question however remains how this reform needs to be communicated to the people. The issue of food security should be enough to en-

sure the CAP has enough support in European society according to Esther de Lange (2012). However, this is not the case. Civilians call for more openness and want to know what else farmers can offer to society than only food production (Versteijlen 2012). Farmers want to deliver more activities but need to get a fair price for them (Groot 2012). In short, agriculture needs to be adjusted to society again.

The current CAP reforms and the reason for the reforms as pointed out before, led to new understanding at the EC. Lobbyists of all kind of organisations need to be involved earlier and more in the process of reforms. When addressing all issues that are going on in society in the new legislation the legitimacy of the legislation will be much higher (Versteijlen 2012).

Coalitions

Because of the new wishes from society regarding agriculture, the agricultural lobby also has to change. Nowadays only highlighting the position of the farmers is not enough. NGOs, like the Dutch society for animal welfare, also need to have a voice in the debate about the CAP reforms. As mentioned before a lobby of a single organisation can work, but allies do make the chances of success larger. Allies can be found in other Dutch organisations, in other sectors or in other EU Member States.

Esther de Lange (2012) however pointed out that there is a continuous shift going on to new types of coalitions. A shift from only coalitions formed by the European associations to coalitions between for example NGOs and private companies. This is also a result of the Lisbon treaty. When influencing the EP it is of importance to consider both the European and the national interest. When one can come with a broader voice, but not necessarily the voice of the entire union through the European umbrella, one can get the support of MEPs.

LTO also tries to find these new allies in their lobby process (Groot 2012). The Dutch employers organisations VNO-NCW and MKB Nederland also have an office in Brussels. They only follow, just like LTO, the topics that are relevant to them. As a result, LTO, VNO-NCW and MKB Nederland often exchange information and tune positions on each other. This is important because the VNO-NCW and MKB Nederland are represented in other chains. Working together results in a broader message which increases the chance of being heard by the legislators.

Another example of cooperation of LTO is the cooperation with the Flemish Farmers, National Farmers' Union (NFU, United-Kingdom), Deutscher Bauern Verband (DBV, Germany) and Danish Agricultural Council (DAC, Denmark). If an organisation can make clear that they do not only act in the national interest, but also in the interest of other European countries, it may help them in getting their point made.

A third example is the cooperation of LTO with NGOs, such as Eurogroup for Animals, an animal welfare organisation. These are allies which are not very common and with whom coalitions are not easily formed due to the differences in goals they pursue. However when such a coalition is formed one will certainly get the attention of legislators according to Esther de Lange (2012).

As lobbyist it is important to realise that cooperation with other parties must be well thought through beforehand. Commercial interests do not necessarily meet societal interests (LTO-Noord 2010).

4.5 Recommendations

Herman Versteijlen <i>EC</i>	More European organisations
Esther de Lange <i>EP</i>	More coalitions
Luc Groot <i>Lobbyist</i>	Transparency

At the end of the interviews recommendations were made by the respondents about improvement of the EU agricultural lobby. Those recommendations are mentioned in the following three paragraphs.

Herman Versteijlen (2012) of the EC would like to see more European organisations who lobby as a coalition. The EU agricultural lobby is too fragmented and too many organisations out of the same sector want to have a say about specific topics. As example he mentioned the five or six lobby groups out of the sugar production chain. They all lobby the EC individually and have different interests about different parts of the production chain. However it is impossible to meet all those demands because they are often contradictory to each other. When those lobbyists form a coalition and come to the EC with a common point of view the EC can more easily meet this demand.

MEP Esther de Lange (2012) would also like to see more coalitions. Not necessarily European associations, as well the type of coalitions described under the heading of the CAP reform. She also pointed out that “the story is stronger when it does not come from one organisation or Member State” (De Lange 2012). This is a new challenge for the agricultural organisations; they need to adjust to the new situation in which it is not naturally the case that their requirements are granted.

LTO lobbyist Luc Groot (2012) pointed at the transparency of the lobby in Brussels. The image, but also the concept of lobbying is still too unclear to the public. People need to understand what lobby is, why it is important and who is lobbying for which purpose. Then it becomes clear that all voices of society are heard, not only the voice of large companies but also the voice of NGOs (Groot 2012). Remarkable is that the recommendation of Luc Groot fits to the goals the EC had set in its transparency initiative (EC 2006).

5. Conclusion

In this section the conclusions are drawn resulting from the analysis of the empirical data. The purpose of this study was the mapping of the changes in lobby practices of the agro-industry after the entry into force of the Treaty of Lisbon. First a theoretical foundation was laid for the study to proceed correctly. The research was led by four research questions, each of which probed a particular aspect of lobbying and the current reform of the CAP. These questions are conducted from the research proposal (appendix 4).

The main question is:

How has the (EU agricultural) lobby changed after the Lisbon Treaty?

In order to address this question three sub questions were developed which together will lead to an answer to the main question:

- *How did the EU institutions and decision making processes change after the Lisbon Treaty?*
- *Why is the current reform of the CAP needed and how is this reform accomplished?*
- *What is the role of lobbying in the CAP policy making process? How does lobby effect the decision making process?*

Firstly, the organisation of the European institutions and policy views was approached on the basis of general knowledge and different (scientific) sources. It also examined the organisation of the agro-industry in Brussels. The next part of the theory exists of the theories about the practical side of lobbying. This section looked among others at the possible strategies and techniques lobbyists can use in their attempts to influence policy making. Six strategies to influence policy were mentioned: coercion, dependency, advocacy, argumentation, monitoring and coalitions. Another part of the theory was the issue of lobbying and democracy, in which amongst others the concept of lobbying was used to compensate for the democratic deficit of the European institutions. This was followed by an informative overview of lobby in the EU over the last 20 years. Thirdly, the Theory of Access was discussed, of which the theoretical framework was already developed by Bouwen (2002) in the Exchange Theory, which contains some organisational aspects. After finishing the theoretical part, the empirical study was started.

In the empirical part of this study the work of the agricultural lobby was analysed with respect to the entry into force of the Lisbon Treaty. Conducting expert interviews with some key players led, together with the earlier provided theories, to answers on the research questions. First, the organisation of the agricultural lobby in general was analysed. A first observation was the importance of the collective action of the agricultural lobbyists. It are the producers and organisations who organise and finance their own lobbying activities (with organisations like LTO), but most of those individual organisations are members of the European umbrella organisation COPA-COGECA. COPA-COGECA is therefore an important stakeholder for the European Commission, because this organisation represents a large part of the European producers active on the agricultural market. Collective action is apparently beneficial for the smaller individual players, which seems logical, partly because the European institutions, especially the European Commission, wants to keep in mind the collective interest of the EU as a whole when decisions need to be taken. COPA-COGECA represents that interest.

Secondly, the access granted by the European Commission to the agricultural lobby was analysed. It is known that the Commission is open to external partners, such as interest groups. The study therefore concluded that the Commission provides a high degree of access for interest groups because

they need them to obtain a sort of democratic legitimacy. In its contacts, the Commission has also preferred partners or stakeholders (Versteijlen 2012). It gives preference to consult European associations or other coalitions. This was also clearly the case for the EP (De Lange 2012). In the area of access, there is thus a preferred type of stakeholders by of the institutions, but in practice there is an equally large degree of access to the individual companies as well as to the European organisations. This can best be seen as a pragmatic approach of the EC and the EP regarding their stakeholders.

Another aspect is the existence of formal rules when consulting the various lobbies. Since 2002, there are general rules regarding stakeholder consultations so that any differences in stakeholders approaches between DGs should disappear. This certainly seems to work and also the transparency initiative (EC 2006) was positively evaluated by all respondents, and even a broadening of the lines was advised (Groot 2012). A part of these formal rules is that all contacts have to be recorded. However, it can be concluded that more detailed contacts between lobbyists and the Commission's are informal and that they often occur at the lower levels of DGs. A recommendation which for example can be formulated here is to push forward a comprehensive digital tracking system within the Commission and the EP that maps and follows all these contacts.

Finally the possible influence of the agricultural lobby in the European reform of the CAP was evaluated. It was checked whether there is a demonstrable or negligible influence. The measurement of the influence has to do with some theoretical limitations. In the study there were limited options to check the influence lobbyist have on the policy process, for example by asking for this influence. But these types of tests do not provide evidence of influence. Noteworthy was the observation of the EC and the lobbyist who stated that 80% of the commission proposal remains in the final directive. Therefore it can be concluded that there is indeed limited influence during the process of the directive proposal. Lobbyists should become more aware of this fact so that they can lobby proactive and dare to enter, so the effectiveness of the lobby rises.

To answer the question 'How has the (EU agricultural) lobby changed after the Lisbon Treaty?' The empirical data do not give a complete answer. After Lisbon is by lobbyists certainly give more attention to influencing the EP. However the focus of the agricultural lobby rests with the EC. The interviews also revealed that the Lisbon Treaty is still in a start-up phase, not all actors are accustomed to the new situation. Another factor in the agricultural lobby is that there was already a good relationship between the agricultural lobby and the EP. This was the case because the lobbyists knew that the EP was able to influence proposals of the EC because they had a say in the way the budget was divided. The biggest change resulting from the Treaty of Lisbon is the change in the process and its time bounded to that. Proposals take longer to be forged into the status of directives. This gives more time for lobbyists to influence the process, whether this has result is not measured yet because of the short period in which Lisbon has been into force. The drawing of certain conclusions is therefore practically impossible.

This conclusion ends with the statement that lobbying and lobbyists are of real importance when making informed decisions. This can be stated based on the empirical results of the analysis of interviews. Lobbyists represent civil society and bring the various interests within a society forward. It is than up to policymakers to make reasonable choices; the fair advice of lobbyists is than certainly of importance.

6. Discussion

In this section a discussion is provided about this study and its results. Points of difficulty, the validity of the used data and the relevancy of this study are discussed. Next to that some recommendations are made for the sector and further research.

This study can be relevant for all people active in the field of (EU) lobby or agriculture. EU policymaking is a process in which lobbying is of high importance and all actors should be aware of this. The study can also be relevant for people who are not active in the field of agriculture because the empirical data is gathered from experts out of different institutions which can be representatives of all members of the institution. The way in which for example the EC works is highly formalised and may be generalised to other DG's. For lobbyists it can be useful to acknowledge the results of this study because it gives an insight in the way the EC and EP think about and work with lobbyists. For policymakers the opposite view, the way in which lobbyists work and think, is provided. For outsiders this study provides an insight in the fields that are discussed and contributes to the explanation of the importance of lobbying in the process of policymaking.

This study started with a description of the European Union and its agricultural legislation. This was important to start with because one has to have some knowledge about these concepts. This is also one of the problems of this study; the EU and its CAP are very much developed over time into specific subjects which are hard to understand for outsiders. When starting to study these subjects one becomes internalised with the concepts and terminology used and the risk exists of developing a study only interesting for the people inside that particular arena.

It is also important to understand the structure of the organisations discussed in this thesis. For example LTO and COPA-COGECA who are member organisations. This form of organisation influences the way in which the decision making within the organisation works. When a lobby organisation is a member organisation this means they represent all members. For example LTO Nederland represents 50.000 members (Groot 2012). COPA-COGECA in its turn represents 95 member organisation and 36 partner organisations together representing some 40,000 farmers' cooperatives employing some 660,000 people (COPA-COGECA 2012). When a common position is reached within the COPA-COGECA one can be sure this has been negotiated thorough upon and represents a strong and important voice towards policy makers. When one does not understand and acknowledge the importance of this kind of organisations and their opinions one cannot understand EU decision making on agricultural matters. Next to that this knowledge of the organisations is of importance when operating with theories, like in this study the Theory of Access, in which the organisation structures play a significant role.

After these descriptions the explanation of the concept of lobby was given with a theoretical framework on which the study would be based. This theoretical framework gave some problems in some cases. For example on the matter of mapping influence, this turned out to be difficult. One way to map influence could be the comparison of an original proposal and the final directive. The result of such comparisons only brings the difference between the two texts on top. One must always take into account the fact that one is working with politically negotiated documents which arose in a multi-layered policy process. This however goes back to the above-mentioned methodological and empirical problems. It can be concluded that the agricultural lobby did in some cases made well-

reasoned attempts to exert influence on the decision making. In what stage of the process effective influence did take place can however hardly empirically demonstrated in any extent.

When analysing the results of the empirical data gathered by conducting expert interviews the problem arose of not having any theoretical basis about the access of lobbyists to the different EU institutions. Therefore the Theory of Access (Bouwen 2002) has been brought in later. This created a limitation for the analysis because during the interviews there were no questions asked to specifically check this theory in practice. Therefore the validity of the results build on the Theory of Access cannot be assured.

Whereas the goal of the questions about the CAP was to be able to compare agricultural lobby before and after Lisbon (see introduction), this was not reached. The CAP became the policy field which functioned as a peg for the description of the agricultural lobby in Brussels throughout this thesis. Result of that is that the sections about the CAP are a bit freestanding in this thesis.

It is also very difficult to generalise the empirical data. Despite the fact the expert interviews were of sufficient length and depth, only three interviews with one expert of each organisation were conducted. Therefore it is not possible to check and compare the data with other representatives of these organisations. However the fact that they are all experts with a lot of experience in the field of European agricultural lobby partly compensates this shortcoming. The data is sufficient enough to extract valid conclusions.

Finally some recommendations can be made as result of this study. First the different types of coalitions which are emphasised by the EC and the EP can possibly lead to frictions. European agricultural lobby is very compartmentalised which leads to an emphasise for new coalitions. However, as mentioned before, the different institutions are looking for different types of coalitions as a result of the followers they need to satisfy with their policy proposals. The EP is mainly looking for national coalitions whereas the EC is looking for EU broad coalitions. This brings lobbyists in a difficult position because they need to form these coalitions. For lobbyists it is important to be aware of this in the near future. Choices have to be made about with whom to work with.

The EC and EP need to become clear about the rules and regulations on the formality and transparency of lobby. The introduction of the different initiatives of the EC (EC 1992) (EC 2002) (Kallas 2005) is a start with this. But because of the call for transparency, done by the lobbyists and the MEPs, it is clear that not enough is done yet. When arranging this one should however be aware that transparency is not equal to formality. This is a field of tension which needs to be deepened out further. But during the analysis of the empirical data the impression was raised that formality is equal to transparency for the experts.

The final recommendation will be to point out the need for extra study on the subject of the change in lobby resulting from the implementation of the Treaty of Lisbon. To check the conducted data the study could be repeated in a few years when the different actors are used to the 'new' situation. As shown in the interview with Esther de Lange (2012) the EP is still looking for a way in which the new role can be played. Actors also come up with new types of constructions to bypass long lasting procedures (Groot 2012). When the new ways of working are incorporated into the daily life of Brussels actors this study could be checked.

Appendices

1. Practical information European Union
2. Main changes Lisbon Treaty
3. Conclusion Dutch
4. Research proposal
5. Interview questions
6. Transcriptions interviews
7. Codes per block of questions and answers

Appendix 1 – EU, practical information

EU legal instruments

Regulation	From the time of approval valid throughout the EU. Purpose and method must be pursued. It is a strict tool and exceptions are usually not allowed.
Directive	Not directly valid. Difference with a regulation that is the target is binding, but the way this is achieved by Member States is left at them. Therefore, guidelines are first translated into national legislation.
Decision	Specific and often addressed to a Member State. A decision is binding in its entity for the person(s) to whom it is addressed.
Advice / opinion	Not binding it is strictly speaking not even part of EU legislation.

(Kistenkas 2010)

Vote distribution in the Council

Country	votes
Belgium	12
Bulgaria	10
Cyprus	4
Denmark	7
Germany	29
Estonia	4
Finland	7
France	29
Greece	12
Hungary	12
Ireland	7
Italy	29
Latvia	4
Lithuania	7
Luxembourg	4
Malta	1
Netherlands	13
Austria	10
Poland	27
Portugal	12
Romany	14
Slovenia	4
Slovakia	7
Spain	27
Czech	12
United Kingdom	29
Sweden	10
Total	345

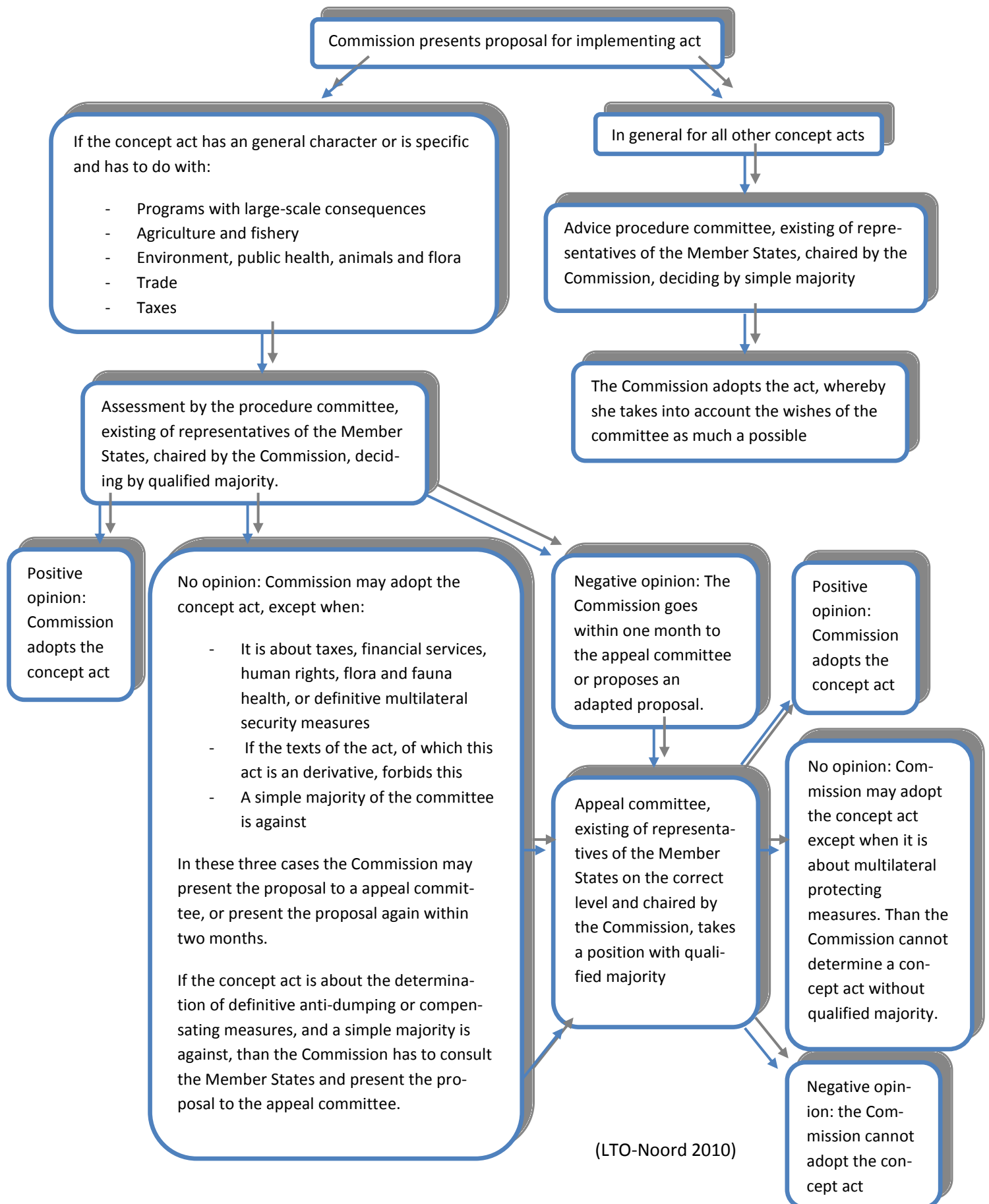
(Parliament 2009)

Voting procedures in the Council

Unanimity	Everyone must vote for a bill will it be adopted. Unanimity still exists during votes on foreign policy, taxes and social legislation.
Qualified Majority Voting (QMV)	The complex procedure of “qualified majority” voting is the most used. Conditions for approval: - ≥ 255 votes out of 345 - Majority of the States (in 27 Member States therefore ≥ 14) - ≥ 62 percent of EU population
Blocking minority	The QMV system also knows the 'blocking minority'. 91 votes against is sufficient enough to put the approval on hold
From 2014	From 2014, the so-called double majority rule entered into force: a decision has been taken when the pro- voters represent 55% of the Member States and 65% of the population. Until 2017 there is still a possibility for a non-blocking minority to uphold a decision using the so-called Ioannine clause. This clause is adopted under pressure from Poland in the Treaty of Lisbon.

(LTO-Noord 2010)

The creation of an Implementing Act

Allocation of seats in the European Parliament

Country	Election period: 2009-2014
Belgium	22
Bulgaria	18
Cyprus	6
Denmark	13
Germany	99
Estonia	6
Finland	13
France	74
Greece	22
Hungary	22
Ireland	12
Italy	73
Latvia	9
Lithuania	12
Luxembourg	6
Malta	6
Netherlands	26
Austria	19
Poland	51
Portugal	22
Romany	33
Slovenia	8
Slovakia	13
Spain	54
Czech	22
United Kingdom	73
Sweden	20
Total	754

(Parliament 2012)

Overview of fractions and members in the European Parliament

									
	EVP	S&D	L&D	The Greens	ECR	Confederals	EFD	Non fraction bound members	
	5	5	5	4	1		1	1	22
	7	4	5					2	18
	2	7			9	4			22
	1	4	3	2	1	1	1		13
	42	23	12	14		8			99
	1	1	3	1					6
	4	3	4			1			12
	7	8	1	1		3	2		22
	25	23	2	2		1		1	54
	30	13	6	16		5	1	3	74
	35	22	6				10		73
	2	2				2			6
	4	1	1	1	1	1			9
	4	3	2		1		2		12
	3	1	1	1					6
	14	4			1			3	22
	2	4							6
	5	3	6	3	1	2	1	5	26
	6	5		2				6	19
	29	7			11		4		51
	10	7		1		4			22
	14	11	5					3	33
	4	2	2						8
	6	5	1				1		13
	4	2	4	2			1		13
	5	6	4	4		1			20
		13	12	5	26	1	10	6	73
									TOTAL
	271	189	85	59	52	34	34	30	754

(Parliament 2009)

Overview Commissions in the European Parliament

The European Parliament has a number of commissions of which most are permanent commissions

Foreign Affairs (AFET)	Budgetary Control (CONT)	Transport and Tourism (TRAN)	Civil Liberties, Justice and Home Affairs (LIBE)
Human Rights (DROI)	Economic and Monetary Affairs (ECON)	Regional Development (REGI)	Constitutional Affairs (AFCO)
Security and Defence (SEDE)	Employment and Social Affairs (EMPL)	Agriculture and Rural Development (AGRI)	Women's Rights and Gender Equality (FEMM)
Development (DEVE)	Environment, Public Health and Food Safety (ENVI)	Fisheries (PECH)	Petitions (PETI)
International Trade (INTA)	Industry, Research and Energy (ITRE)	Culture and Education (CULT)	Organised crime, corruption and money laundering (CRIM)
Budgets (BUDG)	Internal Market and Consumer Protection (IMCO)	Legal Affairs (JURI)	

(Parliament 2012)

Overview departments (Directorates-General) and services of the European Commission

Agriculture and Rural Development (AGRI)	European Anti-Fraud Office (OLAF)	Interpretation (SCIC)
Budget (BUDG)	European Commission Data Protection Officer	Joint Research Centre (JRC)
Bureau of European Policy Advisers (BEPA)	Eurostat (ESTAT)	Justice (JUST)
Central Library	Foreign Policy Instruments Service (EEAS)	Legal Service (SJ)
Climate Action (CLIMA)	Health and Consumers (SANCO)	Maritime Affairs and Fisheries (MARE)
Communication (COMM)	Historical archives	Mobility and Transport (MOVE)
Competition (COMP)	Home Affairs (HOME)	Office For Administration And Payment Of Individual Entitlements (PMO)
Economic and Financial Affairs (ECFIN)	Humanitarian Aid (ECHO)	Publications Office (OP)
Education and Culture (EAC)	Human Resources and Security (HR)	Regional Policy (REGIO)
Employment, Social Affairs and Inclusion (EMPL)	Informatics (DIGIT)	Research and Innovation (RTD)
Energy (ENER)	Information Society and Media (INFSO)	Secretariat-General (SG)
Enlargement (ELARG)	Infrastructures and Logistics - Brussels (OIB)	Taxation and Customs Union (TAXUD)
Enterprise and Industry (ENTR)	Infrastructures and Logistics - Luxembourg (OIL)	Trade (TRADE)
Environment (ENV)	Internal Audit Service (IAS)	Translation (DGT)
EuropeAid Development & Cooperation (DEVCO)	Internal Market and Services (MARKT)	

(Commission, Departments (Directorates-General) and services 2012)

Half-yearly presidency of the EU

Every half a year another State takes the Presidency of the EU. That Member State then delivers, for the period of half a year, the Chairman of the Council meetings. Only the consultations of government leaders (European Council) and of Foreign Ministers is chaired respectively by the permanent President of the Council (from 1 January 2010 Herman van Rompuy) and the High Representative for Foreign Relations (from 1 December 2009 Catherine Ashton). Van Rompuy is appointed for two and a half years, and its mandate for a further period was extended in 2012 for another two and a half years. Ashton is one of the EU Commissioners, so she is appointed for the duration of five years.

The Member State holding the Presidency, acts in collaboration with the European Commission's on setting agendas and can thereby prioritize subjects. The next few years the following Member States hold the Presidency for six months:

Hungary:	January-June 2011
Poland:	July-December 2011
Denmark:	January-June 2012
Cyprus:	July-December 2012
Ireland:	January to June 2013
Lithuania:	July-December 2013
Greece:	January-June 2014
Italy:	July-December 2014
Latvia:	January-June 2015
Luxembourg:	July-December 2015
Netherlands:	January-June 2016
Slovakia:	July-December 2016

Appendix 2 – Main changes Lisbon Treaty

What are the main changes in the Treaty of Lisbon?

- The division of powers between the EU and Member States will clear so that one knows what the EU regulates and what they do not govern.
- It is explicitly stipulated that States services of general interest, such as pension funds and housing, remain arranged by the Member States themselves without European interference.
- The way the EU operates is simplified. This enables better and faster decision making process.
- The European Council of Heads of State and Government will have a permanent president.
- Also the European Commission is smaller and more agile. All Member States - large and small – will get an equal chance in how often they may provide a commissioner.
- The role of national parliaments in the European decision making process is reinforced.
- The role of directly elected members of Parliament increases, for example in setting the EU budget.
- A citizens' initiative is introduced. A million citizens together can submit the European Commission to take initiatives.
- The conditions for accession of new countries to the EU are set.
- European collaboration to combat climate change is enhanced.
- The collaboration in the fight against transnational crime such as terrorism and drug trafficking is improved.
- The possibilities of the EU to perform a strong common foreign policy are increased, including through the appointment of a High Representative for Foreign Affairs and Security Policy, who is also a member of the European Commission. As a result, foreign policy and the means to implement policies are better coordinated.

(BuZa 2008)

Appendix 3 – Conclusion in Dutch

Het doel van dit onderzoek was de lobby van de agro-industrie na de in werkingtreding van het verdrag van Lissabon in kaart te brengen. Vooraleerst is een theoretische fundering gelegd om de studie correct te laten verlopen. Het onderzoek werd geleid door vier onderzoeksvragen, die elk peilden naar een bepaald aspect van het lobbyen en de huidige hervorming van het GLB.

De hoofdvraag is:

Hoe is de (EU agrarische) lobby veranderd na de invoering van het verdrag van Lissabon?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn verschillende deelvragen opgesteld die samen tot een antwoord op de hoofdvraag moeten leiden:

- *Waarom is de huidige hervorming van het GLB nodig en hoe wordt deze hervorming bereikt?*
- *Hoe zijn de EU instituties en het besluitvormingsproces veranderd na de invoering van het verdrag van Lissabon?*
- *Wat is de rol van lobby in het GLB proces? Hoe beïnvloed lobby het besluitvormingsproces?*

In de eerste plaats werd de organisatie van de Europese instellingen en beleid bekeken, dat op basis van algemene kennis en verschillende bronnen kon worden benaderd. Ook werd ingegaan op de organisatie van de agro-industrie in Brussel. Een volgend deel van de theorie betrof de praktische kant van lobbytheorieën. In dit deel werd gekeken naar de mogelijke strategieën en technieken die lobbyisten kunnen aanwenden in hun pogingen om het beleid te beïnvloeden. Hier werden enkele grote strategieën onderscheiden: dwang, afhankelijkheid, bepleiting, argumentering, monitoren en coalities. Een volgend onderdeel van de theorie was de problematiek van lobbyen en democratie, hier werd dieper ingegaan op het lobbyen als compensatie voor de democratische tekortkomingen van de Europese instellingen. Dit werd gevolgd door een informatief overzicht van het lobbyen bij de EU gedurende de laatste 20 jaar. Ten derde was er ten slotte de theorie van toegang, waarvan het theoretisch kader reeds werd uitgewerkt door Pieter Bouwen in zijn ruiltheorie, welke wat organisatorische aspecten bevat. Na het afronden van dit theoretisch luik, werd van start gegaan met de eigenlijke studie.

In het empirisch gedeelte van dit onderzoek werden de werkzaamheden van de landbouwlobby geanalyseerd, met betrekking tot de totstandkoming van het verdrag van Lissabon. Door middel van het afnemen van expertinterviews van enkele belangrijke actoren kon een antwoord geformuleerd worden op de onderzoeksvragen. Ten eerste werd de organisatie van de landbouwlobby in het algemeen geanalyseerd. Een eerste vaststelling was het belang van de collectieve actie van de landbouwlobbyisten. Het zijn de producenten en organisaties zelf die hun lobbyactiviteiten organiseren en financieren, maar ze zijn bijna allemaal aangesloten bij de Europese koepel organisatie COPA-COGECA. De COPA-COGECA is dan ook een belangrijke stakeholder voor de Europese Commissie, want deze organisatie vertegenwoordigt een groot deel van de Europese producenten actief op de landbouwmarkt. Collectieve actie is klaarblijkelijk voordelig voor de kleinere individuele spelers, wat logisch lijkt, mede omdat de Europese instellingen en met name de Europese Commissie het collectief belang van de EU altijd in haar achterhoofd wil houden wanneer besluiten moeten worden genomen. COPA-COGECA vertegenwoordigt dat belang.

Ten tweede werd de toegang die door de Europese Commissie aan de landbouwlobby verleend wordt geanalyseerd. Het is gekend dat de Commissie open staat voor externe partners, zoals belanggroepen. Uit de studie bleek dan ook dat de Commissie een grote mate van toegang verschaft aan belangengroepen omdat ze deze nodig hebben om een soort van democratische legitimiteit te verkrijgen. In zijn contacten heeft de Commissie ook geprefereerde partners of stakeholders. Men geeft er namelijk de voorkeur aan om Europese associaties te consulteren. Dit was ook voor het EP duidelijk het geval. Op het gebied van toegang is er dus wel een voorkeur vanuit de instituties, maar in de praktijk is er een even grote mate van toegang voor de individuele bedrijven als voor de overkoepelende associatie. Dit kan best gezien worden als een pragmatische aanpak van de EC en het EP ten aanzien van 'hun' stakeholders. Een ander aspect is het bestaan van de formele regels bij het consulteren van de verschillende lobby's. Sinds 2002 zijn er algemene regels wat betreft stakeholder consultaties waardoor eventuele verschillen in aanpak van stakeholders tussen de DG's moesten verdwijnen. Dit lijkt wel degelijk te werken en ook het Transparantie-initiatief werd door al de respondenten positief geëvalueerd en zelfs een verruiming van de regels werd geadviseerd. Een onderdeel van die formele regels is dat alle contacten geregistreerd moeten worden. Toch kan de conclusie worden getrokken dat nog heel wat contacten tussen lobbyisten en de Commissie informeel zijn en vaak plaatsvinden op de lagere niveaus van de DG's. Een aanbeveling die hier geformuleerd kan worden is het op poten zetten van een algemeen digitaal volg systeem binnen de Commissie en het EP die al deze contacten in kaart brengt en opvolgt.

Tenslotte is gekeken naar de eventuele invloed van de landbouwlobby op de Europese hervorming van de CAP. Hierbij is gekeken of er een aantoonbare of verwaarloosbare invloed vast te stellen was. Het meten van invloed heeft te maken met theoretische beperkingen. In de studie kond wel in beperkte mate de invloed worden nagaan, door bijvoorbeeld vragen naar deze invloed. Maar deze manier van toetsen levert geen aantoonbaar bewijs van invloed. Opmerkelijk was de opmerking van de EC en de lobbyist die stelden dat 80% van het commissie voorstel blijft staan in de uiteindelijke richtlijn. Gesteld kan dus worden dat tijdens het proces van voorstel tot richtlijn de invloed wel degelijk beperkt genoemd mag worden. Lobbyisten zouden zich meer bewust moeten zijn van dit feit zodat zij een proactieve lobby kunnen en durven te voeren, waardoor de effectiviteit omhoog gaat.

Om de vraag te beantwoorden 'hoe is de (EU agrarische) lobby veranderd na de invoering van het verdrag van Lissabon?' geven de empirische data niet een volledige uitkomst. Na Lissabon wordt er door lobbyisten zeker meer aandacht gegeven aan de beïnvloeding van het EP. Echter de focus van de landbouwlobby blijft liggen bij de EC. Uit de interviews bleek ook dat het verdrag van Lissabon nog altijd in een opstartfase zit, nog niet alle actoren zijn gewend aan de nieuwe situatie. Een andere factor in de landbouwlobby is dat deze ook voor het verdrag van Lissabon al een goede relatie hadden met het EP, omdat zij wisten dat het EP via de begroting wel degelijk invloed kon uitoefenen op de voorstellen van de EC. De grootste verandering van Lissabon is de verandering in proces en de daaraan gebonden tijd. Voorstellen doen er langer over om tot richtlijn te worden omgesmeed en dit geeft lobbyisten wat meer tijd om invloed uit te oefenen, of dit ook resultaat met zich meebrengt is nog niet te meten door de korte periode waarin Lissabon van kracht is. Het trekken van zekere conclusies is dan ook praktisch onmogelijk, het onderzoek zou dan binnen vijf jaar opnieuw moeten worden uitgevoerd om de resultaten van nu te testen.

Deze thesis wordt besloten met de stelling dat lobby en lobbyisten wel degelijk zin hebben om gefundeerde besluiten te kunnen nemen als overheid zijnde. Dit kan gesteld worden op basis van de

empirische bevindingen waarvan de analyse is gebaseerd op interviews met enkele (belangrijke) actoren. Lobbyisten vertegenwoordigen het maatschappelijk middenveld en brengen de verschillende belangen binnen een maatschappij naar voren. Waar lobby een beetje een schimmig en onbetrouwbaar imago heeft is dit niet altijd terecht daar veelal ook de stem van de burgers wordt vertolkt door verschillende NGO's etc. Het is aan de beleidsmakers om juiste en eerlijke keuzes te maken en de eerlijke raad van lobbyisten is daarbij zeker van belang.

Appendix 4 – Research Proposal

Introduction

On October 12, 2011 the European Commissioner Ciolos, presented on behalf of the European Commission, his plans for the reform of the Common Agricultural Policy (CAP) which needs to become legislation from 2013 onwards. These plans are the framework describing concrete legislative proposals for the future CAP. These proposals will lead the different negotiations which will take place in the period until the end of 2012, between the Member States and the European Commission and Parliament. Eventually this all must lead to a decision by the Council of Agriculture Ministers and the European Parliament. In 2013, this package of policy changes are then translated into specific Dutch regulations. From 2014 the new European agricultural policy enters into force. Parallel to this process negotiations are taking place in Brussels about the size of the CAP budget in the EU budget after 2014.

The different actors involved in this policy field can, after the submission of a draft report, -advice or -proposal by the Commission, present amendments. The committee proposes a deadline for submitting amendments. The proposed amendments are discussed and voted about in the Commission. Amendments which are accepted are incorporated in the draft text on which the final vote will take place. The involved actors do, of course, all have an opinion about the reforms and all have their interest in the area of the CAP which for them is most important. For that reason the actors will try to change the draft version as presented by the Commission in their favour. They will try to influence and convince the different EU officials involved to change the CAP in their favour. The way they try to achieve this is called lobbying.

While I will be writing my bachelor thesis, these processes will take place within the European Union. The different CAP stakeholders will try to lobby for their own interests and try to influence the CAP proposals as much as possible. However, they need to do this in the changed landscape of power between the European institutions, resulting from the Lisbon treaty. This has led me to ask the following questions

- How has the Treaty of Lisbon changed lobby practices in Brussels in general?
- How do these new practices influence the lobby activities concerning the CAP 2014 proposals?

In my bachelor thesis I will try to find an answer to these questions.

Introduction of themes

Different themes can be distinguished when one wants to address European agricultural lobby. In this section I will identify and introduce the different themes I will address in my thesis. These themes need to be discussed because they are of importance when one wants to understand the way the European Union and lobbying 'works'.

Firstly there is the European Union (EU) as an institution which I will address. Although the EU has over half a billion citizens only a few of them can explain what the EU is exactly and how it became like it is now; a group of democratic European countries, committed to working together for peace

and prosperity. It is not a State intended to replace existing states, but it is more than just another international organisation. The EU is unique. Its Member States have set up common institutions to which they delegate some of their sovereignty so that decisions on specific matters of joint interest can be made democratically at European level. Europe is a continent with many different traditions and languages, but also with shared values. The EU defends these values. It fosters co-operation among the peoples of Europe, promoting unity while preserving diversity and ensuring that decisions are taken as close as possible to the citizens (Union 1995-2012).

Because of the complexity of the organisation of the EU it is important to explain something about the development of the EU with the different treaties giving different meanings to the way the EU functions and operates. I will explicitly pay attention to the development in the procedures developing legislation.

The Common Agricultural Policy (CAP) is the second theme addressed in this thesis. In Europe the oldest and maybe even the most developed legislation is on the field of agriculture. This thesis section will shortly describe the development of the CAP. Starting by the beginning with the Mansholt plans and working towards the current reform of the CAP, which will be explained in more detail.

Lobby is the core subject of the thesis. I will explain basic theories and characteristics of lobbying and describe how EU lobby works and functions. Here all previous parts need to come together, so the EU framework, agricultural policy and lobbying theories. An issue which will be addressed is the question how to measure lobby in the sense of intensity and success. This is a issue broadly discussed in the literature. I will try to get an answer to this question by having interviews with different parties in the EU involved in lobby practices. Therefore attention will be paid to the people who are the target of lobbying; government officials from parliament and the Commission.

Thesis will provide the new lobby network map which occurred after the introduction of the Lisbon treaty. The thesis tries to find an answer to the questions if changes have taken place in how, when and where to lobby within the European institutions.

Research questions

As described in the previous sections some questions came up while thinking about European agricultural lobby. Within this field different themes are of importance. In order to address these issues I developed research questions which will guide the research.

The main question will be:

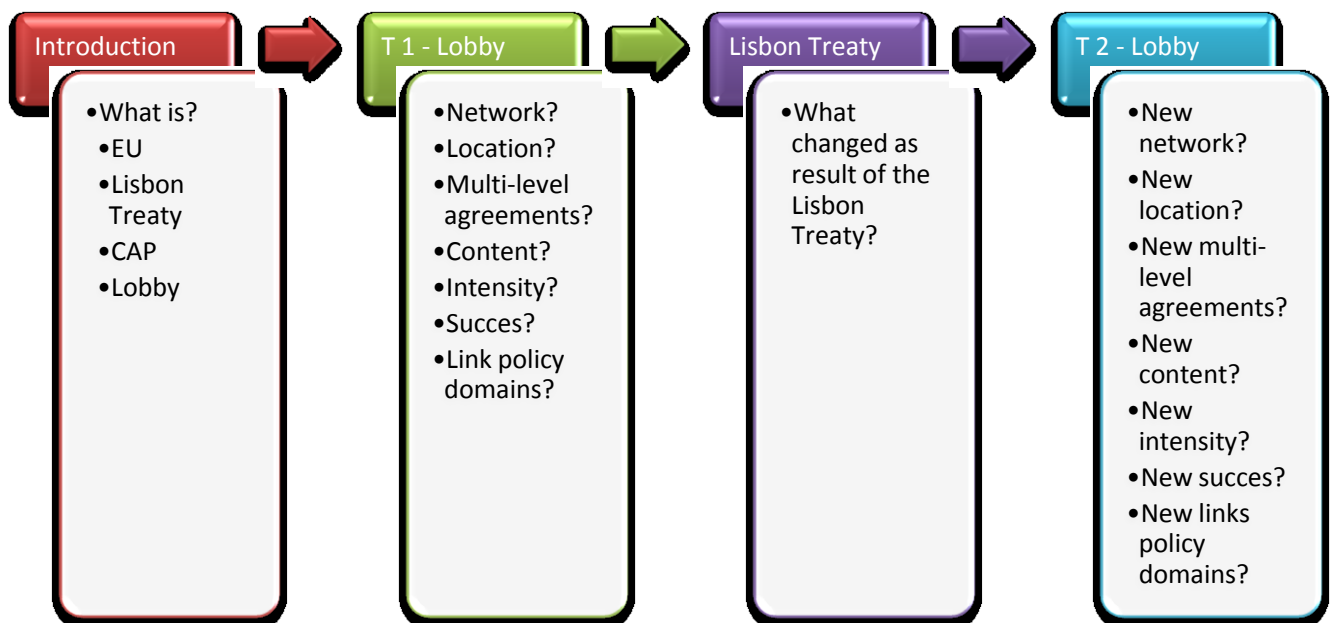
How has the (EU agricultural) lobby changed after the Lisbon Treaty?

In order to address this question I developed sub questions which together will lead to an answer to the main question:

- *Why is the current reform of the CAP needed and how is this reform accomplished?*
- *How did the EU institutions and decision making processes change after the Lisbon Treaty?*
- *What is the role of lobbying in the CAP policy making process? How does lobby effect the decision making process?*

Methods and techniques

To find answers to the issues described and the research questions, a type of qualitative research will be the appropriate research method. The type of research which will be best suited is the case study. A case study is an empirical study which examines a phenomenon in its context, in particular when the boundaries between the phenomenon and context are not clear. In my case this is the link between the development in lobby of the agricultural industry and the establishment of the Treaty of Lisbon in 2009. On the basis of the investigation into this case I think I will get a better understanding of the organisation, access and influence of lobbyists from the agricultural sector to the European institutions. In the figure below I visualised the framework of the thesis.

In order to obtain empirical results, I will use various depth interviews. I will speak with lobbyists from the agricultural organisation COPA-COGECA. I will also speak with people from the European Parliament and senior officials of the European Commission. These interviews will be semi structured interviews, which is a form of a qualitative interview (H. Boeije 2009). To ensure enough data is gathered I will ask the interviewed persons which people I could also interview. This means making use of the snowball concept. During the interviews I will ask people about experiences in the past. This can be a threat to the validity and the trustworthiness of the research because people may e.g. not remember everything in the right way. To ensure the quality of the research I will try to come to a type of method triangulation (Teunissen 1985) This means I will address the same issues in all the interviews. In that way I can check the stories and when necessary recheck them. In the analysis of recovered data I will use the theory of sensitizing concepts. This means I will try to find the relevant concepts out of the literature in the interviews. So I will try to find connections between the different sources of data and in that way I can check if there is a coherent view between the different interviewed parties.

I will get only a part of my empirical research of interviews. Another important part is document analysis, I will make use of newspaper articles, websites from different organizations and previously conducted research. I will use this for different reasons. Firstly it is important to keep up with the

actualities of agriculture and its policy to understand the field in which I am working. Secondly I should know what is already done on the field I am doing research in. So know previous research and understand the concepts and theories those scholars have developed already. This is of importance for me because I will base my research on previously conducted research of others.

Since I pay also attention to the legal side of lobbying I will also make the study of a policy creation an integral part of my research. Out of this research I think I will get a better understanding of the organization, access and influence of lobbyists from the agricultural industry to the European Commission. Next to this the most important part of the research will be about how Brussels lobby has changed over time with the introduction of new treaties giving new meaning to the different European institutions, particularly emphasising the changes which occurred as result of the introduction of the Lisbon treaty.

As mentioned several times already I will pay explicit attention in my thesis to the changes which occurred within the EU as result of the Lisbon treaty. These changes do also have an influence on the lobby practices in Brussels.

Literature

Writing this thesis means doing a lot of research in the literature. I have set of books which I will use as guidelines to make my thesis.

R. van Schendelen, More Machiavelli in Brussels, The Art of Lobbying the EU, Amsterdam 2010

L. van Middelaar, De passage naar Europa, geschiedenis van een begin, Groningen 2011

H. Silvis et al. EU beleid voor Landbouw Voedsel en Groen, van politiek naar praktijk, Wageningen 2008

H. Lelieveldt & S. Princen, The politics of the European Union, Cambridge 2011

G. Majone, Evidence, argument & persuasion in the policy process, Yale 1989

E. van Venetië & J. Luikenaar, Het Grote Lobby Boek, de ongeschreven regels van het spel, Amsterdam 2009

K. Termeer et al., Vertrouwen in de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid, Wageningen 2011

References

http://europa.eu/about-eu/facts-figures/administration/index_en.htm (13-2-2012)

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ee.html> (29-2-2012)

Appendix 5 – Interview questions

NOTE: For the sake of readability and clarity only one of the sets of question - the one of the interview of Esther de Lange, MEP - is published here. The sets of questions for the interviews with the other experts can be found in the transcriptions of the interviews (appendix 5).

Vragenlijst interview Ester de Lange – Europarlementariër CDA

Introductie interview

- *Heeft u er bezwaar tegen dat ik dit interview opneem op de recorder? Ik zal het alleen gebruiken voor mijn eigen onderzoek.*
- *Voorstellen en uitleg onderwerp scriptie*
- *Reden van het interview nogmaals benoemen*
- *Wanneer u vragen heeft of aanvullingen op bepaalde onderwerpen die aan bod komen of wanneer ik zaken oversla die volgens u wel relevant zijn zegt u dit dan alstublieft.*

Hoe lang ben u al werkzaam in Brussel en in welke functies? Op welke terreinen bent u actief?

Hoe zou u uw huidige rol als Europarlementariër inhoudelijk beschrijven?

Wat is volgens u de hedendaagse positie van het Europees Parlement in de wetgevende procedure van de Europese Unie?

Werkt dit in de praktijk goed uit?

Is er na de in werking treding van het verdrag van Lissabon veel veranderd in de rol van het Europees Parlement? [Even opletten of deze vraag niet al beantwoord wordt in vorige vraag](#)

Hoe merkt u dit?

Heeft u in uw werk veel te maken met lobbyisten?

Waarom / waarvoor?

Hoe wordt in uw ogen de aandacht van lobbyisten verdeeld? Gaat er meer aandacht naar de lobby richting de Europese Commissie of richting het Parlement?

Wat vindt u van de lobby richting de Commissie?

Hoe is uw/jullie houding naar lobbyisten? Is deze afwachtend of actief of..?

Waar vindt lobby plaats? Is dat informeel of formeel?

Is de lobby richting Europarlementariërs veranderd na Lissabon?

Wat zijn volgens u de belangrijkste veranderingen?

Bent u van mening dat lobbyisten belangrijk zijn voor het besluitvormingsproces?

Met welke lobbyisten heeft u zoal te maken? Dus uit welke branche komen ze voornamelijk?

Zit er een verschil in type lobbyisten wanneer ze uit een andere branche komen?

Op welke wijze kiest u een lobbyist uit om te gaan praten

Hoe treden lobbyisten het meest op? Als collectief via bijvoorbeeld Copa-Cogeca of individueel?

Wat heeft volgens u het meeste effect?

Hoe internationaal is de Brusselse lobby volgens u? Hoe is dat voor u in uw positie? Spreekt u voornamelijk Nederlandse lobbyisten of is dit gelijk verdeeld over de lidstaten?

Kunt u een goede en een slechte ervaring beschrijven die u heeft gehad met een lobbyist?

Wat is uw rol in het hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid?

Kunt u mij kort uitleggen waarom de huidige hervormingen nodig zijn en hoe deze bereikt zullen worden?

Dit is de eerste hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid sinds de in werking treding van het verdrag van Lissabon. Wat is er veranderd voor lobbyisten en beleidsmakers wanneer u het vergelijkt met de voorgaande hervormingen?

Wat is de rol van lobbyisten in de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid?

Veranderen de rollen van lobbyisten gedurende het proces?

Wanneer u objectief kijkt; hebben lobbyisten dan invloed op het beleid of niet?

Wat zou er in uw ogen kunnen of moeten veranderen aan de Brusselse lobby?

Hartelijk dank voor deze informatie. Wanneer u nog vragen of opmerkingen heeft dan hoor ik dat graag van u.

Toelichting vragenlijst

Dit interview is opgebouwd aan de hand van verschillende blokken en thema's.

Het eerste blok van vragen is een introductie blok waarin de geïnterviewde wordt gevraagd naar zijn/haar eigen rol in Brussel. Het is een algemeen deel met algemene vragen over de dagelijkse werkzaamheden en informatie over de rol van deze werkzaamheden in het kader van de Brusselse besluitvorming. In dit blok hoop ik een antwoord te krijgen op de tweede deelvraag die ik mijzelf heb gesteld.

Het tweede blok gaat in op lobby in zijn algemeen. De eerste vraag is een brug van het algemene deel naar het lobby deel waardoor duidelijk wordt waarom de geïnterviewde van belang is voor het onderzoek. Ook wordt er gekeken naar de praktische kennis van de processen. Hierdoor kunnen later goed vergelijkingen worden getrokken tussen de verschillende interviews. De vragen zullen daarna meer in de richting gaan van o.a. Lissabon en de manier waarop lobbyisten werken en hoe dat wordt ervaren. Met dit blok zal ik een deel van deelvraag drie kunnen beantwoorden, namelijk wat de rol van lobby in de EU is.

Het derde blok gaat in op de hervorming van het GLB, de rol van de geïnterviewde hierin en de rol van lobbyisten op het proces. In dit blok zoek ik een antwoord op de eerste deelvraag die ik mijzelf heb gesteld en krijg ik het tweede deel van het antwoord op deelvraag drie.

Het vierde en laatste blok is de afsluiting van het interview waarbij wat afsluitende vragen worden gesteld over Brusselse lobby in zijn algemeen.

Appendix 6 – Transcriptions of the expert interviews

Transcriptie interview Esther de Lange 2-4-2012

Hieronder vind u de letterlijke transcriptie van mijn interview met mevrouw Esther de Lange, Europarlementariër voor de EVP fractie in Europa. De **dikgedrukte** regels zijn steeds de vragen. De antwoorden zijn dan daaronder uitgewerkt.

Introductie...

Ten eerste wat algemene vragen. Hoelang bent u al werkzaam in Brussel?

Werkzaam in Brussel ben ik als je terug gaat rekenen al vanaf eind jaren '90. Ik ben ook als stagiair begonnen, dus ik weet niet of dat helemaal mee telt, in 1997. Maar ik ben in '98 begonnen als lobbyist voor twee Duitse brancheverenigingen. Wel in de voeding, niet direct in de landbouw. Dat waren de Duitse vruchtensap industrie en de Duitse schnapsindustrie. Die hadden dus met allerlei Europese regelgeving te maken, als destillatie regelgeving voor drank, maar ook etiketteringwetgeving, samenstellingswetgeving etc.. Dat heb ik een jaar gedaan, parttime. Mijn doel was altijd wel, want ik had dus ook bestuur en beleidsachtige dingen gestudeerd, Europese studies.. Dus het doel was altijd wel om bij die Europese instellingen terecht te komen. Vervolgens ben ik, ook weer parttime, gaan werken voor een CDA lid van het Europees parlement; Ria Oomen-Ruijs. Zo van nou als je eenmaal binnen bent dan solliciteer je ook wel verder. Dat heb ik dan ook gedaan en ondertussen waren er in 1999 nieuwe verkiezingen en kwamen er nieuwe Europarlementariërs, onder andere Albert Jan Maat. Ja die was helemaal nieuw, dus het was wel fijn als die een medewerker had die wel wist hoe Brussel werkte en ervaring had met het Europees parlement. Dus daar kon ik eigenlijk meteen mee naar binnen. Daar heb ik acht jaar voor gewerkt als beleidsmedewerker en ondertussen zelf in 2004 op de lijst gestaan. Op nummer 10, dat was hoog voor de eerste keer.

Oke, want hoeveel doen er ongeveer mee? Beetje voor mijn beeldvorming.

De lijst heeft meestal 30 namen. Dus 10 dat was ook een van de eerste nieuwe op die lijst toen. Er waren er ook wel een aantal die ook nieuw waren, maar die hadden dan al een hele staat van dienst binnen het CDA, maar ook echt jong en nieuw was dat de eerste plek.

Toe vertrok Camiel Eurlings om minister te worden en twee maanden later vertrok Albert Jan om voorzitter van LTO Nederland te worden. En het grote toeval wilde dat ik de volgende op de lijst was. Dus ik ben mijn baas opgevolgd eigenlijk.

Dan rol je er echt in..

Nou rol je erin, dan heb je gewoon de enorme mazzel dat je dus al 8 jaar lang achter de schermen hebt kunnen afkijken hoe Brussel werkt en hoe het ook informeel vooral werkt tussen die Europarlementariërs. En dan heb je dus twee jaar de tijd waar andere 5 jaar de tijd hebben om de nieuwe verkiezingen van 2009 voor te bereiden.

Op welke terreinen bent u zoal actief?

Ik ben eigenlijk altijd actief geweest op het gebied van voedsel in de brede zin van het woord. Ria Omen zat in de commissie van consumenten en volksgezondheid. Nou daarna acht jaar met Albert Jan, met als kernbusiness het Europese landbouw beleid. En daar kwam ook het stukje handels beleid bij, WTO. En daar kwam natuurlijk ook de hele kwestie milieu en volksgezondheid bij, gewasbescherming, bestrijdingsmiddelen wetgeving. En begrotingszaken, zowel als beleidsmedewerker destijds als nu als Europarlementariër. Dus eten en geld zeg ik altijd zelf.

Een wat brede vraag; hoe zou u uw huidige rol als Europarlementariër beschrijven?

Vind ik niet zo'n brede vraag hoor. Ik bedoel het antwoord is heel kort, je hebt een bruggenbouwer functie. Als je Europarlementariër wil worden moet je je er terdege van bewust zijn dat je alleen maar goed bent als je met één been in Brussel staat en dat Brusselse spel heel goed kan spelen maar tegelijkertijd met het andere been in Nederland staat en in Nederland geworteld blijft. Daar heb ik iets over gezegd, ook toen jullie op bezoek waren, dat zijn twee totaal verschillende realiteiten of werkelijkheden waar je in zit. En dat moet je kunnen om die brug te slaan.

Hoe doet u dat?

Nou door heel bewust als er niet in Brussel vergaderd wordt ook niet in Brussel te zijn. Door te zeggen van "ik wil een keer per week ergens op een bedrijf geweest zijn"; in de praktijk in ieder geval. Dat kan ook bij een boeren studieclub zijn, maar vaak is het ook een bedrijfsbezoek. Ik ben ook milieu woordvoerder, dus een windmolenpark. Door heel bewust het land in te trekken, dat is het aller belangrijkste.

En het land in trekken, is dat dan altijd Nederland? Of zit dat ook wel in andere delen van Europa?

Nou het is bijna altijd Nederland maar het zou ook niet goed zijn als het alleen maar Nederland was. Daar ligt natuurlijk wel de nadruk, want daar wordt je ook gekozen. Maar om goed Europarlementariër te zijn, dat is weer de andere kant, moet je ook de situatie in andere landen kennen. Dus ik ben bijvoorbeeld ook op Sicilië geweest om te kijken wat ze daar met structuurfondsen doen. En de landbouwcommissie gaat ook regelmatig ergens op bezoek. Je kan niet altijd mee natuurlijk als parlementariër. Maar bijvoorbeeld ten tijde van de Farm Act in Amerika was er een werkbezoek aan Amerika om te kijken van wat gebeurd er daar? Dat doen we wel heel erg bewust hoor.

Wat is volgens u de hedendaagse positie van het europees parlement in de nieuwe wetgevende procedure, dus de codecisie procedure?

Ja ik zeg altijd het EP is eindelijk een volwassen parlement geworden. We waren al zwaar puberaal, bijna volwassen eigenlijk, sinds de jaren '90. Met de verdragen van Maastricht en Amsterdam, en vooral Maastricht en daarvoor ook al een aantal begrotingsafspraken, daar zag je het parlement steeds meer macht krijgen. Steeds meer medewetgever worden op een hele boel terreinen, maar nog niet op alle terreinen. En eigenlijk heeft het verdrag van Lissabon dat laatste stapje gezet als het gaat om landbouwbegroting. Dat je echt eigenlijk standaard op alle terreinen, behalve standaard en meerjaren begroting, dat je standaard op alle andere terreinen waar concrete wetgeving gemaakt wordt medewetgever bent.

En de meerjaren begroting? Dat is dan weer wat anders dan het budget?

Nou het budget is het jaarlijkse budget, maar dat is altijd in het kader van de meerjaren begroting. Dus en daar hebben de landen wel even vinger aan de pols willen houden door te zeggen; die meerjaren begroting die beslissen wij zelf en daar mag het EP dan uiteindelijk ja of nee tegen zeggen. Maar daar ben je dus iets minder gelijk in de besluitvormingsprocedure dan met codecisie.

En die nieuwe rol van het EP na Lissabon, werkt dat in de praktijk nou goed uit?

Ik vind wel dat we nog een beetje in een testfase zitten he, want de pijn zit hem voornamelijk in de details. Het begon als zo van "het EP is medewetgever, behalve als het gaat om bepalingen van prijzen en hoeveelheden". Zo staat het volgens mij in het verdrag als het gaat om landbouw. En hoe werkt dat dan in de praktijk? Wat zijn dan prijzen en hoeveelheden? Ik ga ervan uit dat dat gewoon interventie maatregelen zijn. Dus dat werkt in de praktijk wel. Maar bijvoorbeeld uitvoeringsbesluiten van de Europese Commissie, hoeveel macht heeft de commissie daar? Hoeveel mag het parlement zelf bepalen? Daar wordt nu achter de schermen eigenlijk best nog wel over gesteggeld van hoe gaat dat nou in de praktijk werken? Dan moet je als parlement wel heel erg wakker zijn. Andere aspecten die daar natuurlijk aanzitten is hoe neemt het parlement daar zijn verantwoordelijkheid op? Want vroeger was natuurlijk als jij niet mede wetgever bent, dan heb je natuurlijk heel erg de neiging om te zeggen ik breng heel erg leuk allemaal eisen in die leuk zijn voor de achterban maar niet direct realistisch, want de raad heeft toch de uiteindelijke verantwoordelijkheid. Sommige collega's hadden dat wel heel erg.

Dus dat is dan echt voor het punten scoren en de peilingen?

Ja precies. En je merkt dat het EP daar nog heel erg mee worstelt naar mijn mening. Ik weet niet of je dat gevolgd hebt bij het rapport BES. BES ging een rapport schrijven over 'hoe moet eigenlijk de hervorming van het Gemeenschappelijk landbouw Beleid eruit zien?' En iedereen had zo zijn eigen stokpaardje waardoor BES uiteindelijk zo'n vaag rapport geschreven heeft dat niemand er wat mee kon. Nu is dat geen mede wetgeving en was dat eigenlijk alleen een voorbereidend rapport van hoe willen wij dat het eruit ziet. Maar het is natuurlijk wel jammer als parlement dat iedereen zo zijn eigen ding heeft..

Dat je dan eigenlijk net niks bereikt...

Precies, dan bereik je net niks. Dus het EP moet, de landbouwcommissie moet ik zeggen, want de andere commissies hebben die ervaring al veel langer. Moet echt nog veel meer al op commissie niveau kunnen zeggen dit zijn onze twee/drie prioriteiten en daar houden we keihard aan vast. In plaats van zoals in het verleden iedereen te vriend willen houden. Dat merk je echt wel vind ik.

Ja, en als u de rol van het parlement vergelijkt met voor en na Lissabon is er dan ook echt heel veel veranderd? Behalve dan dat je zegt we hebben meer inspraak gekregen?

Nee, in die zin is er iet zo heel veel veranderd. Als ik kijk naar het parlement in zijn totaliteit. Omdat alle andere commissies die verantwoordelijkheid en procedure al hadden. Eigenlijk is alleen die landbouwcommissie er maar bij gekomen qua mede wetgever. Dus voor de landbouwcommissie is dat natuurlijk nieuw en wennen. Maar voor het parlement in zijn totaliteit is dat iets wat ze al deden en al konden.

Dan nu wat vragen over lobbyisten. Heeft u in uw werk veel te maken met lobbyisten?

Ja, absoluut.

En waarom en waarvoor?

Dat hangt heel erg af van wat er op de agenda staat. Ik bedoel in de landbouwcommissie is het nog vrij voorspelbaar hoe wie de lobbyisten zijn; Copa, in Europees verband en zo. Dus daar is het nog wel vrij duidelijk. Maar straks gaan wij het hebben over het transport van dieren en dan wordt het alweer een stuk breder hoe. Dan krijg je ook alle dierenwelzijnsorganisaties erbij, Transport en Logistiek Nederland, de supermarkten, je kan het zo gek niet verzinnen..

En waarvoor gebruiken jullie ze? Want jullie gebruiken de lobbyisten ook?

Ja, kijk, wetgeving wordt niet in een vacuüm gemaakt hoe. Het is een vraag die opkomt vanuit de maatschappij; hier moeten we iets aan doen of dit moeten we goed regelen. En daar moet je als parlementariër of politicus, of dat nou in Europa is of waar dan ook, moet jij heel goed weten van wat zijn dan die verschillende meningen in die maatschappij. Dat kan je zelf in je eentje gaan zitten verzinnen. Maar het is natuurlijk handiger als je ook met die verschillende belangen die er bestaan praat. Wat ik ook vorige week zei; het is dan wel aan ons om ze allemaal te spreken, en niet alleen te zeggen nou ik ben het heel snel eens met de boeren dus ik luister alleen naar de boeren en niet naar de supermarkten of niet naar de dierenwelzijnsorganisaties. Dat heeft weinig zin.

Maar merkt u dat in de praktijk ook? Spreekt u ze ook allemaal?

Niet allemaal, maar ik probeer wel dat ik alle clusters van belangen die er zijn dat ik daar vertegenwoordigers van gezien heb. Maar ik kan natuurlijk niet iedereen spreken. Ik ben bijvoorbeeld voor mijn fractie de hoofdonderhandelaar voor de nieuwe wetgeving op medische voeding, dat is heel gedetailleerde wetgeving natuurlijk; sondevoeding en babyvoeding, en dan zeg ik tegen de medewerkers; “ik spreek of met Europese koepels of met Nederlandse organisaties”. Maar ik ga niet spreken met de Britse organisatie van babyvoeding want dan heb ik ze alle 27 uit alle lidstaten aan tafel zitten. Maar in dat kader zie je de Sport Foods voorbij komen de Diet Foods etc..

Hoe wordt in uw ogen de aandacht van lobbyisten verdeeld? Gaat er meer aandacht naar de commissie of meer naar het parlement?

Dat is dus wel leuk in het kader van Lissabon. Ook de lobbyisten moesten wennen aan het feit dat het EP medewetgever is geworden. En ik vind lidstaat Nederland dan ook even de lobbyist, de belangenbehartiger in dit geval. Je merkt dat onze Permanente Vertegenwoordiging, dus de vertegenwoordiging van onze ministeries hier in Brussel, dat veel Tweede Kamer leden dachten van ik richt mijn pijlen wel op de Permanente Vertegenwoordiging of veel bedrijven die dachten van ik richt me gewoon puur op de raad. Ik zal de bedrijfsnaam niet noemen, maar grote agro ondernemingen waarvoor grote belangen op het spel staan bij de hervorming van het landbouwbeleid, die spreek je dan op de Grüne Woche in Berlijn die zeiden van; “ohwja, wij hebben een brief gestuurd aan Henk Bleker. Ik stuur jullie ook nog wel even een afschriftje.” Terwijl Henk Bleker als je hem overtuigd met die brief dan moet hij nog 26 collega's overtuigen. Terwijl ik moet ook m'n collega's nog wel overtuigen met die brief, maar het helpt wel om op twee fronten te strijden dan maar op één. Dus je merkt dat lobbyisten daar ook nog aan moeten wennen op die manier..

Het is echt allemaal nog nieuw..

Nou ze leren snel hoor. Maar dat merkte je in het begin vooral.

Wat vind u van de lobby richting de commissie? Is die sterker of zou dat anders moeten of?

Dat is volgens mij herken je daaraan de goede lobbyist. De semiamateur is degene die in actie komt wanneer er al een wetsvoorstel ligt van de EC. En dan is dat waar en dan gaat het spel spelen tussen de raad en het parlement. De goede lobbyist, en dat betekent dus vaak ook dat je in Brussel veel aanwezig moet zijn, en dat onderschatten veel Nederlandse bedrijven. Maar die weet gewoon de commissie werkt aan iets. Er is nog iets officieels, maar de commissie denkt na over. En die probeert dat proces alvast te beïnvloeden. En de goede lobbyist doen dat ook. En sterker nog; de EC op een gegeven ogenblik vraagt daar zelfs om. Door die consultatieprocedures met het bedrijfsleven.

Zijn dat dan de expert comités?

Nee, niet de expert comités maar dat zijn echt de stakeholder. Dan komt er dus eigenlijk gewoon een tekst op internet van wij zijn hier en hier mee bezig. Geef uw mening. Dus er wordt bijvoorbeeld nu gewerkt aan een update voor de wetgeving voor de samenstelling van een reclame voor sigaretten. Nou, tienduizenden reacties vanuit de industrie met name zijn daarop gekomen. Dus dat zijn niet die expert comités. Nee, dat zijn echt gewoon belanghebbende die vaak via internet gevraagd worden van; we werken aan iets, wat vind je ervan?

We hadden het er net al eventjes kort over; maar jullie houding richting lobbyisten. Is die altijd open, actief of is die ook wel afwachtend?

Nou dat hangt volgens mij vooral van de politieke partij af, je algemene houding ten opzichte van lobbyisten. Ik zie partijen die heel trots zeggen “wij spreken niet met lobbyisten”.

En dat zijn?

Vaak hoor je dat aan de linkerzijde van het politieke spectrum. Maar dat is natuurlijk onzinnig. Want dat is alsof je zegt ik zit in een vacuüm wetgeving te maken, ik luister niet naar wat er speelt. Wat zijn dan vaak bedoelen is van wij praten niet met lobbyisten van het commerciële bedrijfsleven. Maar wel met dierenwelzijnsorganisaties. Kijk voor mij is elke belangenbehartiger een lobbyist.

Ja natuurlijk.

Ja precies, dus mensen die zeggen we doen het niet, vaak is het in de praktijk, we doen het selectief, vind ik ook slecht. Je moet het juist niet selectief doen, je moet alle belangen helder hebben voordat je zelf een afweging kan maken. Dat is mijn mening, maar er zijn er die denken daar anders over.

Misschien weer een beetje een brede vraag; maar waar vind lobby plaats? Is dat nou echt in die zogenaamde wandelgangen of lobby's zagezegd? Hoe gaat dat?

Hangt er ook weer vanaf doe je het goed of doe je het niet goed? En wat je doel is als lobbyist. Daar moet je heel goed over nadenken. Je hebt lobbyisten die hebben heel duidelijk een soort signaalfunctie. Kijk ik ben met allerlei verschillende dingen tegelijkertijd bezig. Zo'n lobbyist is met een onderwerp 24 uur per dag bezig zo ongeveer. Dus voor mij kan het nuttig zijn als hij zegt van “ik weet dat de commissie hier en hier mee bezig is” want misschien wist ik dat zelf nog niet omdat ik een veel breder terrein moet beslaan dan die lobbyist. Dus dan ben je eigenlijk gewoon een relatie aan het

opbouwen van; ik hou een politicus gewoon op de hoogte van wist je dat? Een ander doel is natuurlijk als het om het echte gaat. Er ligt een concreet voorstel en jij wil daar zaken aan veranderen. Dan is het vooral het belangrijkste dat je komt met de juiste informatie op het juiste moment, niet te laat, maar op het moment dat je het nodig hebt. En vooral geconcentreerd. Dat je gewoon weet in het politieke proces, bijvoorbeeld in de hervorming van het landbouwbeleid, gaat de discussie heel erg over van hoe doe ik de vergroening anders. Dat je daar heel erg concreet voorstellen voor doet is dan belangrijk. En dan kan het voor de BV Nederland bijvoorbeeld belangrijk zijn dat er ook iets anders gebeurt. Maar als je al weet dit is amper een discussie nu in het parlement. Dan kan je proberen van 'maak het een discussie' maar misschien is het handig om je te richten op de punten die vooral heel heikel zijn.

We hadden het net al over Lissabon, daar zijn best al wat dingen veranderd. Is nou ook die lobby richting Europarlementariërs veranderd nadat Lissabon in werking is getreden?

Ja, we hebben het daar al een klein beetje over gehad he? Zoals gezegd, in het begin vonden de lobbyisten dat lastig van ik moet niet alleen bij de raad wezen. Maar die lobby is zeker veranderd. In de zin van dat ze dus ook sneller bij het EP aankloppen. En de traditionele landbouw lobby deed dat altijd wel al. Maar dan is het dus met name voor de andere geïnteresseerde partijen.

Want voor Lissabon stonden jullie een beetje buitenspel natuurlijk..

Ja, dat klopt, behalve bij milieu wetgeving. Gewasbescherming wetgeving was codecisie dus daar wist iedereen ons wel te vinden. Maar bij landbouw zaken was dat natuurlijk veel minder het geval.

Bent u van mening dat lobbyisten belangrijk zijn voor het besluitvormingsproces?

Ja, wat ik al zei; vooral om voor jezelf in kaart te brengen van wat zijn nou de verschillende stromingen of meningen die er leven in de maatschappij. Als vertegenwoordigers van een deelgebied van de maatschappij zijn ze heel erg nuttig. Maar je moet nooit denken dat je daarmee het algemeen belang in het oog hebt. Dus nogmaals; je moet zelf de afweging maken van wat is de optelsom van die belangen? En welke conclusie verbind ik daar vanuit mijn politieke visie aan?

Oké, dus ze hebben dan ook wel echt invloed in het besluitvormingsproces? Als ze met jullie spreken.. dat hangt natuurlijk wel van het standpunt af..

Ja, dat hangt inderdaad van het standpunt vooral af. Maar natuurlijk hebben ze invloed. En kijk, soms zijn het mensen die enorme vakkennis hebben op een klein deelterrein en die een technische oplossing kunnen aandragen waar ik zelf niet aan gedacht had. Ik ben wel iemand die dat dan ook altijd bij andere partijen dan nog checkt. Maar ze kunnen wat dat betreft ook op technisch gebied heel nuttig zijn. En dat is misschien de derde manier waarop ik ze gebruik; dat namelijk om gewoon te weten van hoe zit dit; voor mij gewoon als bron van technische informatie. Daar wil ik best wel eens mensen die enorm veel kennis hebben op het gebied van plantenveredeling. Ja dat heb ik niet, dus die wil ik daar dan best wel eens over bellen.

Met welk soort lobbyist heeft u vooral te maken? Dus uit welke branche komen ze voornamelijk? Je hebt natuurlijk landbouw en milieu en voeding, maar voor budget spreekt u ze daar ook?

Nou voor budget dat speelt met name binnen overheden. Natuurlijk omdat het met name gaat over nationale afdrachten aan Europa. Dus de BV Nederland en de verschillende ministeries hebben daar interesse; vaak tegengestelde interesses trouwens, tegengestelde belangen tussen die Nederlandse ministeries. Op een regionaal niveau, want die moeten het uitvoeren. Dus dat is wel heel etatistisch, heel erg via staatsinstellingen of niveaus dat daar de contacten gaan. Dus dat heeft minder rechtstreeks. En bij de rest is dat echt heel breed.

En heel breed, noem eens eentje waar ik niet aan gedacht had?

Pff. Nou bijvoorbeeld over het moment dat jij het over plantenveredeling hebt dat dan opeens de Europese bisschoppenconfederatie in actie komt.

Ja, daar had jij niet aan gedacht..

Nee, daar had ik niet aan gedacht nee, maar het is wel heel logisch natuurlijk.

En merkt u dan een verschil in type lobbyist? De manier waarop ze lobbyen?

Ik bekijk het heel erg vanuit Nederland. Je hebt het type lobbyist snel heen en snel weer terug; het type retourtje zegmaar. Die komen echt alleen maar als er iets speelt. Dat zijn dus niet degene die weten er komt iets aan. En die zijn heel gericht op een bepaald iets. Die hebben dus geen vaste man of vrouw in Brussel zitten. Je hebt degene die permanent in Brussel zijn en die dus als ze het goed doen ook weten er zit iets aan te komen, ook in de commissie. Ja, en de mate van inhoud verschilt. Soms heel specifiek op inhoud, soms breed met een portefeuille bezig. Dus op concrete punten, maar ook aanvoelen wat komt er. En ja, de gene die denken dat Brussel, laatst een interview gedaan met een tijdschrift die dacht van "ja Brussel dat zijn die recepties en die diners". En ik vergeet nog een partij, dat zijn de commerciële natuurlijk. Wij hebben het steeds maar over iemand in dienst van LTO of Albert Heijn of DSM die steeds maar naar Brussel komt. Maar je hebt natuurlijk ook nog de grote lobbykantoren die jij kan inhuren. En daar zit wel voor een deel ook de frustratie want je weet niet altijd wie je voor je hebt. Ze organiseren dan bijvoorbeeld iets, en dat klinkt dan heel erg schattig; een of ander evenement voor ontwikkelingssamenwerking. En daar blijkt dan vervolgens gewoon een Corporate Business achter te zitten. ik vind het helemaal niet erg als een bedrijf iets organiseert voor ontwikkelingssamenwerking, maar dan wil ik wel weten wie daarachter zit. En niet alleen de vooruitgeschoven posten zien. En het is natuurlijk super irritant op het dossier voor bijvoorbeeld nu die speciale voeding daar hadden we een lobbykantoor in Londen die bijna alle belangen deed voor en de Sports Foods in Engeland en de dieet voeding. Dus dan had ik steeds dezelfde persoon van hetzelfde bedrijf aan de telefoon voor een ander belang. Ik vind dat onhandig, maar er is blijkbaar een grote markt voor deze kantoren want er zijn er genoeg van.

Wat zou Brussel daaraan kunnen doen?

Nou, kijk Brussel reguleert natuurlijk wel wie er een lobbypas krijgt om het parlement vrij binnen te komen. En daar zit een soort gedragscode aan vast, dus dat je kenbaar maakt namens wie je lobbyt etc. wat mij betreft kan die op punten nog wel strenger hoor maar het is alvast heel wat anders dan bijvoorbeeld de geheimzinnigheid die je hebt bijvoorbeeld om nieuwspoort heen. Lees het boek van Luyendijk daarover. Wat dat betreft is Brussel al een stuk, en dat zegt Luyendijk ook, is Brussel al een stuk opener en helderder dan Den Haag bijvoorbeeld. Het kan op punten beter, maar het wordt wel

gereguleerd op punten dat je weet van wie je tegenover je hebt. Ja en verder ga je natuurlijk niet verbieden dat ze er zijn. Ik vind dat ze een functie hebben.

En dat nieuwe register, wat voor een doel heeft dat daar dan in?

Dat is dat register waar je in moet staan om die pas te krijgen en dat is ook dat je moet aangeven voor welk bedrijf je werkt en hoe veel geld dat bedrijf heeft uitgetrokken voor belangenbehartiging-activiteiten etc. Veel rapporteurs geven ook aan in hun rapport met wie ze gesproken hebben. Dus nu in het rapport over speciale voeding. De rapporteur die dat geschreven heeft daar staat heel duidelijk in van ik heb gesproken met die en die en die organisaties.

En op welke wijze kiest u een lobbyist uit om mee te gaan praten?

Ik ben medewerker geweest en ik ben lobbyist geweest, dus ik weet medewerkers hebben een belangrijke filterfunctie. Dus ik zeg altijd; “op dossiers waar ik hoofd woordvoerder ben voor mijn fractie, dus eigenlijk alles moet weten, daar spreek ik echt met heel veel mensen, maar in principe met een Europese koepel of een Nederlandse organisatie, dus niet met de nationale Sloveense organisatie, simpelweg omdat ik daar de tijd niet voor heb.” Dus ik weet dat veel van die Europese koepels als Copa die hebben intern al verschillende belangen omdat ze een koepel organisatie zijn, dus die hebben een deel van het huiswerk al gedaan, als het goed is, en zijn met een gemeenschappelijk standpunt gekomen. Dus waarom zou ik dan nog met de Spanjaarden apart gaan praten. Soms als het heel belangrijke landen zijn, en je bent hoofd woordvoerder en je moet echt alles weten, en het zit vast op bijvoorbeeld een subblokkade of zo, dan spreek je ook nog wel eens met die Franse belanghebbende.

Maar in uw rol als Nederlandse Europarlementariër kan ik me ook voorstellen dat wanneer u met Copa heeft gesproken u ook nog een keer los met LTO spreekt.

Ja, dus maar niet met het Baurenverbant. Snap je wat ik bedoel. Dus LTO en de Copa, prima. Maar LTO en Baurenverbant of een Franse organisatie; nee.

En hoe treden lobbyisten het meeste op? Als collectief of ook veel individueel?

Nog teveel individueel. Want hun kracht, en dat geldt zeer zeker voor de landbouw lobby, ligt erin als jij in een soort collectief kan optreden. En dan bedoel ik niet Copa; want dat is een Europese koepel, dus al een soort collectief. Maar een goede samenwerking is bijvoorbeeld LTO en de dierenbescherming die samen wat vinden. Snap je? En niet LTO apart en de dierenbescherming apart; bijvoorbeeld over het transport van dieren.

Maar ziet u dat wel steeds meer gebeuren dat ze samen werken; hebben ze zelf ook in de gaten dat dat beter werkt?

Dat hebben ze zelf deels in de gaten. Ik roep het overal waar ik kom, ook bij LTO clubs. Dat het vroeger zo was dat alleen het landbouw verhaal genoeg was om die discussie een bepaalde kant op te duwen. En dat is niet meer zo, zo simpel is het. Dus je moet allianties sluiten, soms met partners waarvan je vijf jaar geleden nooit had gedacht dat je daar nog eens mee in bed zou belanden bij wijze van spreken. En ik vind dat de Nederlandse organisaties dat al meer doorhebben dan Copa bijvoorbeeld. Omdat er in andere landen van Europa dat bewustzijn veel minder nog is doorgedrongen.

Dus Nederland loopt voorop in die discussie?

Nou ja, noodgedwongen ook wel door wat er bij ons in de Tweede Kamer ook speelt. Een Partij voor de Dieren dat kennen ze in andere landen niet. Maar daardoor lopen wij daar wel op vooruit.

Helaas?

Nou, tel je zegeningen hea? Als ik kijk dat jaren geleden, dat is wel een mooi voorbeeld; de huidige wetgeving Transport voor Dieren, toen die gewijzigd werd; dat was in 2003-2004, dus voor Lissabon. Het parlement was nog geen medewetgever. Het gaf advies, maar uiteindelijk de dierenbescherming, LTO, de transporteurs, die stonden daar allemaal wel achter. En dat was van; 'beperk nou vooral het transport van slachtvee. Slacht alleen maar in de regio, fok en gebruiksvee ga daar nou veel meer op de omstandigheden van het transport zitten'. de raad had zoiets van; 'daar zien wij niets in', wij gaan vooral op de omstandigheden zitten. de wetgeving werkt dus niet en komt opnieuw voor review en er gaan heel veel stemmen op om het nu op de manier van het parlement te doen. En daar ligt je kracht wel in die combinatie dat was een van de eerste keren dat je LTO, Transport en Logistiek Nederland en de dierenbescherming achter een concreet voorstel had. En dat had echt een functie, want er waren ook dierenwelzijnsorganisaties die wilden veel verder gaan, die wilden alle transport beperken tot bijvoorbeeld acht uur en bijvoorbeeld 500 kilometer. Maar ja, dat werkt natuurlijk niet, want je hebt bijvoorbeeld fokvee enzovoort. En die gaven de dierenbescherming weer op hun kop van je gaat niet ver genoeg. Maar waarop de dierenbescherming zei; "dit is zo'n ongelofelijke stap vooruit". En dit is vooral van uit de praktijk gedacht; want natuurlijk de meeste transporteurs zijn gewoon helemaal bonafide, maar waar het slecht gaat is vaak slachtvee. Dus het is ook heel erg vanuit de praktijk een oplossing gezocht. En daar konden zoveel partijen mee leven. En dat is het eerste voorbeeld wat ik ken in mijn werkzame leven in Brussel van sectoren die het samen deden. En dat was zeker wetgeving geworden als we al wetgever waren geweest, en ik denk dat dat nu wel eens die kant op zou kunnen gaan bij de volgende herziening.

Hoe internationaal is de Brusselse lobby volgens u? en daarmee wil ik zeggen zie je meer lobbyisten van bijvoorbeeld de founding fathers van europa als Nederland? Hebben die meer lobbyisten? Zien die ook meer het belang in van lobby in Brussel? Of is dat toch wel gelijk verdeeld?

Dat is op de terreinen die ik ken wel redelijk gelijk verdeeld. Er wordt natuurlijk wel eens geklaagd van misschien dat de oude lidstaten meer geld hebben voor lobby. Maar diezelfde discussie speelt met de vraag heeft het bedrijfsleven niet meer geld dan de ideële organisaties? En het antwoord daarop is trouwens in veel gevallen ja, maar lang niet altijd. Er zijn grote ideële organisaties met veel donateurs die hebben enorme budgetten en enorm veel goede lobbyisten. Dus ik vind dat vrij gelijk verdeeld wat dat betreft.

Kunt u eens een goede en een slechte ervaring beschrijven die u heeft gehad met een lobbyist?

Slechte ervaringen zijn de e-mail bombardementen. Dan zit er bijvoorbeeld ergens een knop ergens op een website van een organisatie die zegt van stuur nu een mail naar uw volksvertegenwoordiger. En één druk op de knop en wij krijgen weer letterlijk dezelfde e-mail, duizend keer per dag. Dat werkt alleen maar tegen je. Wij hebben laatst grote wetgeving gehad voor de etikettering voor voedingswetgeving, je kan je voorstellen dat daar heel veel grote belangen bij spelen. Maar een bedrijf als Ferrero van de kinderchocolade, echt enorm agressief. Bellen, en maar afspraken willen. Maar na

één keer weet je hun standpunt wel. Dus daar heb ik heel veel klachten over gehoord. Dus die agresie om elke keer maar te denken als je maar dezelfde boodschap maar weer verteld dan landt het wel, ik bedoel, we zijn niet achterlijk.

En een goede ervaring met lobbyisten die zijn er gelukkig meer, dus wat dat betreft ben ik er misschien ook wel gewend aan geraakt. Maar goede dingen zijn lobbyisten die je gewoon opbelt en waar je tegen zegt; “weet je nog, we hebben het toen een keer gehad over dat en dat idee en heb je daar nog meer informatie over”. Of “ik moet binnen een uur meer weten over de marge verdeling in de keten”. En mensen die dat dan kunnen leveren waardoor jij net voor een deadline nog een amendement in kan dienen wat ook nog aangenomen wordt dat zijn mooie dingen.

En heeft u profijt van het werk dat u vroeger heeft gedaan als lobbyist nu al parlementariër?

In elk geval wel dat ik wel begrip heb voor hen. En dat ik lobbyist ook geen vies woord vind of zo. Veel Nederlanders vinden lobbyist een vies woord. Dat niet. Dus in die zin wel profijt. Maar als je zegt waar heb je het meeste profijt van dan is dat toch van het feit dat ik medewerker ben geweest, want dan heb je er echt tussenin gezeten. Tussen al die lobbyisten en parlementariërs, en die medewerker heeft alle kennis wat van de lobbyisten komt. Hij is de filter dus ik teer nu nog steeds op kennis die ik heb opgedaan uit die tijd. Dus als je nou zegt waar heb je het meeste aan qua kennis; medewerker zijn. Als lobbyist is nuttig om het informele proces te kennen.

Dus weten wanneer wat gebeurd?

Weten wanneer wat gebeurd, maar ook wanneer dingen gebeuren. Kijk de gemiddelde Nederlander die Europarlementariër wordt en die vanuit de Nederlandse cultuur daar moet gaan functioneren, het eerste waar die aan moet gaan werken is echt niet de inhoud of de formele gedragsregels, maar hoe werkt het informeel in de praktijk. En met een Portugees onderhandel je anders dan met een Duitser of met een Nederlander. Dat is een groot voordeel van lobbyist zijn geweest, want dan ken je alle cultuur verschillen en je weet hoe het informeel werkt en je weet dat je nooit de dag zelf naar een vergadering moet komen, maar de avond van tevoren al in de bar moet zitten op een congres. Dus dat is positief van lobbyist geweest zijn, want je kent de cultuur in Brussel en dat helpt me nu nog steeds.

Dan nog wat vragen over de hervorming van het gemeenschappelijk landbouw beleid. Wat is uw rol precies in de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid?

Mijn rol als een van de Europarlementariërs in de landbouw commissie is dat uiteindelijk het parlement medewetgever is op dit terrein. En dan concreet mijn rol is dat ik vind dat bepaalde onderdelen van de voorstellen van de commissie voor Noordwest Europa dermate onwerkbaar zijn dat ze veranderd moeten worden. Dus zo zie ik mijn rol zegmaar als belang van mijn achterban en die is breder dan alleen maar Nederland, want als het alleen maar Nederland was kreeg ik die voorstellen er niet door, om die voorstellen zo te wijzigen dat het wel werkbaar is.

En dan werkt u dus ook veel samen met bijvoorbeeld de Duitsers, de Denen..

De Ieren. De Ieren gaan een belangrijke rol spelen natuurlijk op het moment dat de Cyprioten geen akkoord gaan bereiken de tweede helft van dit jaar. En dat zou wel eens zo kunnen zijn, want hoe

groot is Cyprus qua ambtenaren apparaat om dat in goede banen te leiden? Dan moeten uiteindelijk de leren de puntjes op de i gaan zetten.

En zitten daar kansen?

Nou, daar zitten kansen als je bijvoorbeeld zegt; vergroening als een keuzemenu. Daar wil mijn fractie in het parlement wel heel erg voor gaan in plaats van zoals het nu is voorgesteld door de Europese Commissie. Maar Nederlanders willen bijvoorbeeld graag dat keten systeem, duurzaamheids systemen in de keten, dat die kunnen meetellen voor vergroening. Want biologisch telt automatisch mee. Dus waarom telt een ketenafpraak op het gebied van duurzaamheid dan niet mee? Twee weken geleden, tot mijn grote verbazing, zei Ciolos tegen mij “daar wil ik over nadenken”. Dus dat was positief. Maar de Ierse collega die voor mijn fractie een beetje het woord doet die moet nog overtuigd worden. Want die heeft zoiets van ‘maar ze doen toch al agro-milieu, dan krijgen ze dadelijk dubbel betaald etc.’. maar zo werkt het niet. Niet elke boer die duurzaamheid doet, doet ook agro-milieu. Zeker niet.

Maar er zitten dus kansen.

Ik zie daar kansen maar het mooie is ook dat als je een goede langdurige relatie hebt met een lobbyist ik dan ook soms rustig tegen die lobbyist signalen geef van nou ‘we moeten nog werken aan die leren’. Als het dus bijvoorbeeld gaat over die duurzaamheidsystemen in de keten dan moet ik de leren bewerken maar dan helpt het als jij dat ook doet.

Dus dan treden jullie als het ware samen op?

Nou dat niet..

Maar zo wordt het spel samen gespeeld?

Zeker als je dan tegen jouw contact kan zeggen van; “trommel die Ierse collega van jou eens op.” Want als het vanuit een Ierse landbouw lobbyist komt is dat sterker dan wanneer het uit een Nederlandse landbouw lobbyist komt.

Kunt u mij kort uitleggen waarom deze huidige hervormingen nodig zijn en hoe deze bereikt moeten worden?

Die huidige hervormingen is eigenlijk nodig vooral omdat de maatschappij kritischer is geworden over het landbouwbeleid. Zo simpel is het.

Over het landbouwbeleid? Of over de landbouw?

Over de landbouw en dus in het verlengde het landbouwbeleid. De vorige hervormingen waren eigenlijk heel erg ingegeven door ‘het moet van de WTO’. Dus de prijssteun naar inkomenssteun. Altijd buiten kijf stond dat we een sterk landbouwbeleid nodig hebben. Je merkt dat je nu veel meer moet laten zien van ‘waarom dan?’ ‘Waarom hebben we dat landbouwbeleid nodig?’ Zo moet je die vergroenings- discussie ook zien. Want ik ben ook helemaal niet tegen vergroening maar ik trek het liever breder met bijvoorbeeld maatschappelijke diensten. Alleen ik vind het opmerkelijk wat er nu is voorgesteld. Maar ik zie het ook echt als om aan de maatschappij te laten zien waarom we een sterk landbouwbeleid nodig hebben. En mijn fractie zegt “eigenlijk is voedsel zekerheid an sich al voldoende-

de argument.” Vind ik van wel, maar dat zijn we een beetje uit het oog verloren. Veel van mijn collega’s en ook in deze hervorming denk ik. Ik vind dat Ciolos daar te weinig aandacht aan besteed. Ze zien niet meer dat landbouw een strategisch goed is, namelijk voedsel. Want als jij voedsel zelf niet meer produceert en je moet het ergens anders vandaan halen, als ze het zelf nodig hebben krijg je het niet meer. Ik bedoel kijk naar het beleid van China. China ziet voedsel, omdat ze er potentieel zelf te weinig van hebben, eigenlijk als een strategisch goed en is daar nu al op aan het investeren. Wij hebben een luxe positie, want we zijn op heel veel terreinen zelfvoorzienend, we zijn exporterend, maar we zijn net verwende kinderen die dat een beetje als normaal zijn gaan zien, en niet als iets wat je moet koesteren en moet beschermen in je beleid. Maar je merkt in de politieke discussie dat dat alleen niet genoeg is. Kijk ook alleen maar naar Nederland de meeste partijen zullen zeggen, zeker de PvdA, zeker GroenLinks, D66, nee je moet ook laten zien wat een boer verder nog doet dan alleen maar voedsel produceren richting maatschappij, landschapsonderhoud, ga zo maar door. Dat is eigenlijk heel erg oneerlijk in de zin van, jij weet hoe de marges verdeeld zijn in de keten.. dus die verwende consument die vraagt van alles en nog wat als burger aan het beleid en vervolgens als consument in de supermarkt koopt ie ’t goedkoopste. Wat wellicht niet aan die hoge eisen of die hoge moraal van hem voldaan heeft. Maar de maatschappij bestaat nou eenmaal uit al die steeds mondig wordende burgers die ook nog willen weten ‘wat nog meer dan alleen maar voedselproductie?’ Zo zie ik deze hervormingen. Dus eigenlijk een hele fundamentele discussie voor het eerst weer sinds het begin van het Europees landbouwbeleid. Van hebben we zo’n Europees landbouwbeleid nodig, dus de discussie van de jaren ‘50 is eigenlijk weer terug, om andere redenen.

Dit is de eerste hervorming van het Europees landbouw beleid sinds Lissabon. Wat is er nu allemaal veranderd voor lobbyisten en beleidsmakers als je het vergelijkt met de voorgaande hervormingen?

Nou als ik kijk naar echte landbouwlobbyisten dan vind ik hun werkwijze niet zo heel erg veranderd richting het parlement. Want ik zei al ze hadden al een goede band met het parlement. Ze probeerden ondanks het feit dat het europees parlement geen medewetgever was, toch dat parlement te beïnvloeden. En dus te zorgen voor een stevig standpunt van het parlement, het liefst in hun richting. Omdat zij ook wisten dat wanneer er een padstelling is in de raad, kan het toch wel eens het advies van het parlement zijn die de discussie een bepaalde kant op duwt, ook al ben je dan formeel geen medewetgever. Dus ik vind qua gewone landbouwlobbyisten die wisten ons wel te vinden en die weten ons nog steeds wel te vinden. Wat ik de grote uitdaging voor ze vind is, omdat het geen landbouw discussie meer is sec, maar meer een discussie van de nut en de noodzaak voor de moderne maatschappij heb je dus die allianties veel meer nodig dan in het verleden. Dat vind ik voor hen de uitdaging, kunnen ze dat spelletje wel spelen? Het spelletje van het parlement beïnvloeden dat hadden ze echt al wel goed geleerd ook in de tijd dat wij alleen nog maar advies gaven.

En ziet u dat ook gebeuren? Leren ze het? Komt het in deze hervormingen terug?

Of het in de hervormingen terug komt weet ik niet, in de hervormingen zelf opgesteld door de commissie gaat het er meer om of het dadelijk terug komt door het beïnvloeden van ons in de besluitvormingsprocedure. Ik vind dat ze dat in Nederland al wat meer geleerd hebben dan in andere landen. Ik bedoel, ik ga geen namen noemen, maar als ik iemand vanuit de agro hoek hoor zeggen we moeten ook kijken wat de gemeenschappelijke punten zijn met bijvoorbeeld GroenLinks of bijvoor-

beeld de dierenwelzijnsorganisaties, ja dat is in andere landen ondenkbaar, dat een landbouwlobby-ist dat zou zeggen.

En is dat dan resultaat van die verdere maatschappelijke discussie binnen Nederland?

Optelsom denk ik, inderdaad binnen Nederland is die discussie al veel verder dus we weten al dat het die kant op gaat. En natuurlijk ook gewoon machtspolitiek, Machiavelli strategie; If you can't beat them, joint hem. Grotere kans op succes. Zo simpel is het wel.

En veranderen de rollen van de lobbyisten ook gedurende het proces van de hervormingen? Aangezien we al een poosje op weg zijn in die hervormingen.

Je ziet nog niet zo zeer standpunten. Hun rol verandert in die zin dat het een fuik is. Dus je begint met heel brede informatie; 'dit zijn de algemene standpunten.' Dat kon ik ook tegen LTO zeggen "dat is leuk, maar ik zie dat jij hier gewoon probeert zowel de akkerbouw als de varkenshouderij te vriend te houden en dat je daar een mooie wollige formulering voor gevonden hebt." Maar in de praktijk zal ik gewoon concrete dingen nodig hebben. Dus het begint met algemeen redeneren van wat zijn onze uitgangspunten en als het proces specifieker wordt, zoals nu met de vergroening, dat het parlement zegt keuze menu, dan is dat het moment om als lobbyist te zeggen; oké, dan zal ik wat ingrediënten aandragen voor jouw keuze menu. Dus het is een fuik. Qua inhoud is het een fuik. Als je het goed doet he! Slechte lobbyisten komen ook nog als we al driekwart in het proces zijn nog steeds met die algemeenheden, daar heb ik geen bal aan. Op het moment dat het echt gewoon om een compromis amendement gaat moet jij dat weten en moet jij door bijvoorbeeld één woord anders voor te stellen een discussie jouw kant op kunnen draaien. Dat is echt heel specifiek op het laatst. Dat is qua inhoud. Qua proces is het natuurlijk ook steeds meer van pick your fights. Je hebt misschien een wensenlijstje van tien als LTO aan het begin, maar uiteindelijk moet je vooral gaan voor twee en misschien nog een puntje ergens daar. En dat moet duidelijk worden wanneer dat proces vordert. Ook een fout die veel Nederlanders maken; meteen die twee punten op tafel leggen aan het begin. En dan ben je dus weg.

Wanneer u nu objectief kijkt, dus van een afstandje. Zou u dan zeggen dat lobbyisten echt invloed hebben op beleid of niet?

Lobbyisten hebben zeker invloed op dat beleid. In het verleden hebben ze het bij uitwassen teveel gehad. Er zijn echt schandalen bekend waar lobbyisten, vorig jaar geloof ik, waar lobbyisten een Britse Europarlementariër betaald hadden voor een amendement. Een rotte appel heb je altijd, en dan probeer je dus strengere regels maken en dan goed. Die invloed is dus fout en dan heb je een schandaal. Maar als het dus gaat om het aandragen van suggesties van hoe kunnen we de padstelling doorbreken en hoe kunnen we tot een compromis komen, dan hebben ze zeker invloed. Alleen ze hebben invloed als hun lijn wel past binnen de politieke visie van het EP. Jij kan tegen mij zeggen ik wil alle transport van dieren beperken tot vier uur. En dat kan je 26 keer herhalen, maar dat ga ik niet voorstellen. Dus het moet passen binnen de visie van de meerderheid van het EP. Maar op het moment dat jij met concrete voorstellen kunt aandragen is dat zeker goed.

En dan de laatste vraag; wat zou er in uw ogen kunnen of moeten veranderen aan de Brusselse lobby?

Nou weetje, de Brusselse lobby; het zijn 20.000 man. Dus de Brusselse lobby bestaat niet. Aller eerst moeten wij de uitwassen die er zijn, het zijn er maar een paar, nog veel verder aanpakken. Het is heel

erg dat je dingen moet opschrijven als je mag geen geld bieden voor een amendement, ja blijkbaar moet het opgeschreven worden. Uitwassen aanpakken, dat is één. De grote uitdaging voor Nederland, en zeker de landbouwlobby, maar dat heb ik al gezegd dat zijn die strategische allianties. Dat moet er veranderen; in plaats van ieder voor zich die strategische allianties. Sommige regio's doen dat heel grappig, die werken dan samen dus niet zegmaar Groningen, Friesland, Drenthe en Overijssel samen, maar één provincie uit een land met één provincie uit een totaal ander land. Die qua socio-economische structuur bijvoorbeeld heel veel lijken op elkaar. Dat is weer zo'n strategische alliantie. Het verhaal is sterker als het niet alleen uit Nederland komt, maar uit Nederland en bijvoorbeeld Slovenië. Dus dat moet er denk ik vooral veranderen. En je merkt dat in economisch slechte tijden, merk je heel erg dat bedrijven en organisaties de nijging hebben om de vaste man of vrouw in Brussel te schrappen. In moeilijke tijden gaat geloof ik eerst het communicatie en reclame budget naar beneden weet je wel. En dat heb ik wel geleerd van de tijd dat ik zelf lobbyist was; je staat voortdurend onder druk vanuit het hoofdkantoor, van hebben we jou wel nodig of kunnen wij dit ook niet zelf vanuit het hoofdkantoor. En in economisch zwaardere tijden sneuvelt heel vaak de Brusselse lobbyist en dat zou op termijn wel eens contra productief kunnen zijn. Want nogmaals je kunt inderdaad wel iemand sturen in de hete fase van het besluitvormingsproces, maar het hele voorproces heeft hij gemist. Dat zijn misschien nog wat leerpunten voor bepaalde lobbyisten of organisaties uit Nederland.

Ik weet niet of u nog vragen of opmerkingen heeft?

Nee, ik zat vanmorgen te denken, ik wil jou vooral het verschil aangeven tussen hoe pakken Nederlandse lobbyisten het aan en Europese lobbyisten en hoe verhoudt zich dat in zo'n Europese koepel. Of Nederlandse lobbyisten en lobbyisten uit andere landen; strategische allianties en verschillende aanpak en onderhandelingsstrategie, maar daar hebben we het uitgebreid over gehad. En kijk voor de vergroening betekend dat dus dat een Nederlandse lobbyist zou zeggen ik ben niet tegen vergroening, maar het gaat om de manier waarop. Terwijl de Duitse lobbyist nog heel erg zit op vergroening is verschrikkelijk. Snap je wat ik bedoel. En een Nederlandse lobbyist misschien zou zeggen "7% of 5% ecologische doelstelling we gaan vechten tegen die 7%", of moet je vechten tegen, opnieuw misschien Nederlandse aanpak, misschien wel de manier waarop. Dus als je zegt dat je dat collectief in een provincie kan bekijken dan is dat minder erg dan dat dat op elk bedrijf moet. Ik vecht nu nog even op beide fronten want als het me niet lukt om het inhoudelijk goed te regelen dan heb ik liever dat het percentage omlaag is. Maar ik ben bereid om met het percentage te leven als je het per provincie kan bekijken. De Duitsers zijn zo ver nog niet. Dat zijn wat hele concrete voorbeelden.

Hieronder vind u de letterlijke transcriptie van mijn interview met dhr. Herman Versteijlen, Directeur Agrarische Markten voor de Europese Commissie (DG AGRI). De **dikgedrukte** regels zijn steeds de vragen. De antwoorden zijn dan daaronder uitgewerkt.

Introductie...

Hoe lang bent u al werkzaam in Brussel en in welke functies?

Ik kom dus ook uit Wageningen en ik heb daar tropische cultuur techniek gedaan. En na eerst een jaar of zes in ontwikkelingslanden gewerkt te hebben heb ik mee gedaan aan het concours en toen ben ik hier in oktober '83 komen werken. En de eerste afdeling waar ik kwam te zitten was de wijn-afdeling. Dat was heel wat anders, van het irrigeren en boren in Senegal en de Shahel kwam ik hier dan terecht. Een hele leuke afdeling was dat trouwens. Wijn als product was eigenlijk, dat wist ik helemaal niet toen, heel interessant. Omdat in die wijn daar werden allerlei maatregelen om die markt te stabiliseren genomen en daar ben ik dus veel dingen tegengekomen die in andere marktsectoren later ook toegepast werden. Je had daar privé opslag, je had daar distillatie maatregelen je had daar maatregelen om plantrechten, dus met andere woorden een soort quota systeem. Je had allerlei regels op het gebied van kwaliteit, van normen, van standaards. Dus wat is wijn en wat is niet wijn. Toestanden met etikettering van de wijn. De begeleidingsdocumenten. Je had de oogstdeclaraties. Dus wijn was eigenlijk qua vakgebied, qua sector een van de meest geconcentreerde in de Europese regels. Dat was eigenlijk gekomen omdat ze historisch gezien het Franse systeem Europees gemaakt hebben en dat hebben de andere producenten van de verschillende lidstaten, die wel vergelijkbare regels hadden, maar nooit zo precies als de Franssen, zijn daarmee akkoord gedaan. Dus het was eigenlijk een Frans systeem. Wat wel leuk was was dat in het begin. Ik weet nog dat ik mijn sollicitatie deed met het afdelingshoofd en toen zei ik zo tegen hem ik weet niks van wijn, en toen zei hij, dat wist ik ook niet dus dat maakt niet uit, ik moet daar sowieso een beetje een geografisch evenwicht hebben van allerlei mensen uit de afdeling. We moeten ze niet allemaal uit Frankrijk of talie hebben, dus het is prima als er een keer een Nederlander tussen komt te zitten die het eens vanuit een andere hoek bekijkt. Maar ik ben toen meteen op de markten hoek gaan werken met een Italiaanse collega die dat hele distillatie systeem juridisch opzette. Ben ik bezig gegaan om meer de statistische markttechnische input te leveren. Dus op een gegeven moment hadden we daar zelfs een instrument en dat was echt vrij uniek, van de zogenaamde verplichtte distillatie. Waarbij iedere producent aan de hand van een overschot wat wij Europees en dan per lidstaat en dan zelfs tot op individuele basis van producenten berekenen moest die wijn inleveren tegen een lage prijs. Dus dat was echt een verplicht systeem om wijn uit de markt te halen. En dan moest je dat dus zo uitrekenen dat de totale hoeveelheid die iedere individuele producent leverde in bepaalde lidstaten, de hoeveelheid in de lidstaat en dan de hoeveelheid in de gemeenschap opleverde. En dat kon allemaal wel aan de hand van oogstdeclaraties, maar dan moest je in die tijd, en dan praat ik over 1984-'85, met beperkte mogelijkheden om dat te programmeren en zo. Dus ik had daar een programmatje met 800 stappen daarin in zo'n HP, en daar heb ik toen de programmatjes ontwikkeld om die hoeveelheid te berekenen aan de hand van oogstdeclaraties zodat uiteindelijk zegmaar de hoeveelheid uit de markt

te halen die moest gebeuren. Zo kon je dus met je Wageningen achtergrond en die ingenieurs achtergrond, toch een zekere bijdrage leveren aan die mensen die meer op juridisch dan wel economisch gebied werkten. Nou en dan van de wijn, dat heb ik met veel plezier een jaar of 5, 6 gedaan, toen ben ik assistent geworden van de deputy directeur generaal, 1 jaar. Toen kwam ik het kabinet van McSharry terecht. Want die dept. had vanuit zijn functie ook veel contact met de commissaris en dus ik als zijn assistent ook. Kwam daar op een gegeven moment een vacature vrij en toen hebben ze mij daarvoor gevraagd. En dat was echt een hele interessante tijd, want dat was echt 3, 4, jaar de hele fundamentele hervormingen van 1993 plus al de prijzen pakketten die langs kwamen en zo begeleiden. Toen weer terug naar wat in die tijd nog DG 6 was, nu DG Agri geworden is. Toen op een gegeven moment afdelingshoofd werd van de verwerkte graanproducten. Waaronder de zetmelen en zo, maar ook voor rijst. Daarna ben ik afdelingshoofd melk geweest. En daarna ben ik in 2006 directeur geworden van de directe betalingen. Dus dat waren drie of vier afdelingen die directe betalingen die toen net besloten waren allemaal begeleiden en nu zit ik sinds 2010 hier op de directie markten. Dus bijna 30 jaar, 2013. Dus dat is mijn achtergrond.

En hoe zou u uw huidige rol als lid van de Europese commissie beschrijven?

Nou kijk als directeur in die marktgebeuren. Dus eigenlijk alle marktsectoren, verdeeld over 5 afdelingen zijn hier vertegenwoordigd. Dat gaat van graan en suiker naar allee dierlijke producten zoals melk, vlees, eieren, zelfs bijenhoning, wijn, groenten en fruit. Dus die wijnafdeling waar ik toen begonnen ben die zit nu dus zegmaar binnen de directie. Dan heb je groenten en fruit, wijn en dat is het wel zo'n beetje. Dat zit er allemaal in. En zelfs tabak, maar dat is nu wel een beetje afgelopen. En ja, wat is mijn werk? Dat is toch ervoor te zorgen dat er op tijd ingegrepen wordt, dat er dingen gedaan worden, en dat is toch vrij veel dagelijks management in die verschillende marktafdelingen. Het bijhouden van hoe het ermee staat, maar het wordt natuurlijk actueel daar waar je nieuwe voorstellen naar de raad maakt of daar waar er crisis situaties ontstaan zoals groenten en fruit vorig jaar met die EHEC bacterie of een paar jaar geleden in de melksector. Dan wordt het voor die afdeling ineens heel intensief en ook voor de directeur om dat allemaal te begeleiden. Dus er is heel veel dagelijks onderhoud en daarnaast allerlei dossiers die om politiek of meer economische waarde hebben. En het is ook zo dat daar waar wij voorstellen hebben of rapporten of van het reken hof die gaan ook allemaal naar het Europees parlement, en het EP wil ook altijd als er iemand van de commissie komt en er moet gediscussieerd worden dat daar ook tenminste een directeur of hoger zit. Ik moet dus ook regelmatig naar het parlement om daar het commissie beleid of vragen van het EP te beantwoorden. En daarmee bezig. En voor de rest, wat natuurlijk veel hebben is de zogenaamde beheerscomités waarbij die in de verschillende sectoren een keer in de zoveel tijd, een keer in de twee weken of een keer in de maand met lidstaten over het te voeren van beleid of over de situatie in de markt van gedachten wordt gewisseld. En daar waar voorstellen zijn moet de president van het comité, en dat is in dit geval dan de directeur, die moet het voorstel officieel voorleggen en te stemming aanbieden, vragen wat de lidstaten daarvan vinden en dat officieel vaststellen wat de mening is. Dus ja als directeur heb je een heel erg coördinerende rol je bent natuurlijk ook in veel contact met met name je afdelingshoofden die je natuurlijk zo goed mogelijk probeert te coachen en te zorgen dat ze bij de les blijven. Dus met andere woorden moet je als directeur alle lijntjes in de gaten houdt. Dat je zorgt dat je dus ook hoort wat er in de omgeving dus buiten de directie gebeurd en dat dan vertalen naar je afdelingshoofden die dat dan weer terug vertalen naar de verschillende medewerkers, dus ja je hebt met name een coördinerende coachende rol.

En dan een paar vragen over de positie van het EP. Wat is volgens u de hedendaagse positie van het EP in de wetgevende procedure van de EU?

Nou ja, dat is voor ons eigenlijk een van de belangrijkste revoluties die ik de laatste jaren heb mee-gemaakt, het verdrag van Lissabon en de consequenties daarvan voor ons commissie, maar met name ook voor landbouw. Kijk voor die tijd was er altijd in landbouwwetgeving had het parlement een raadgevende status. Dus de commissie maakt zoals je weet, als het instituut wat het recht op initiatief heeft, de voorstellen en die gaan naar het parlement en de raad. En dan werden eigenlijk de belangrijkste onderhandelingen in de raad gevoerd met de ministers van landbouw en daarnaast geeft het parlement advies. En zo gauw dat advies binnen was dan kon de ministers besluiten. Het enige wat er was was dat wanneer het advies nog niet binnen was kon er nog niet officieel politiek besloten worden. Maar het was wel zo dat het advies van het parlement. Daar konden de ministers van zeggen: dank u wel voor het advies maar ze zouden het theoretisch gezien in de prullenbak kunnen gooien. Nou gebeurde dat niet hoor want het parlement was ook altijd wel machtig in die zin dat ze medebeslisser waren over het budget. Daar waren ze al medebeslisser. En het budget is natuurlijk voor landbouw belangrijk dus dan moest je ook niet het parlement tegen je in het harnas jagen. En het was natuurlijk ook zo dat er altijd wel serieus naar het advies gekeken werd. Maar nu is de procedure, nu het parlement medebeslisser is geworden ook op het gebied van landbouw, is de procedure van besluitvorming natuurlijk veel intensiever en langer geworden. Dat betekend dus ook, ik vertelde je net dat ik verondersteld wordt om naar het parlement te gaan, dat betekend dat ik de laatste een of twee jaar al meer naar het parlement geweest ben dan in al die tijd daarvoor. Omdat zo gauw wij een voorstel doen daar natuurlijk binnen de landbouwcommissie in ons geval binnen de environmental committee of budget comité worden rapporten gemaakt en daar komt de commissie langs om uitleg te geven, te zorgen dat die rapporten de goede kant op gaan. Daar worden we natuurlijk ook voor gevraagd en dat zijn af en toen dan heb je dus contact met de rapporteur of schaduw rapporteur. En je probeert natuurlijk je voorstel zoals dat daar ligt zo goed mogelijk te verdedigen en ervoor te zorgen dat het parlement daar ook een goed rapport over schrijft en dat als er amendementen gemaakt worden dat die ook logisch zijn en dat er ook goede kwaliteit geleverd wordt. Want dan kan de besluitvorming in Europa ook sneller gaan. Als het rapport van het parlement met allerlei amendementen aankomt die nauwelijks werkbaar zijn of die dubbel zijn of die juridisch niet kloppen dan verlies je daar veel tijd mee. Dus het is beter daar tijd in te investeren zodat je er ook van de kant van het parlement een goed rapport van krijgt. Dat wil niet zeggen dat we het met elkaar eens moeten zijn, maar dan moeten we wel zeker weten waar we het dan oneens met elkaar zijn. Zodat er geen minverstanden zijn. Dus dat contact met het parlement is veel meer. Maar wat ook belangrijk is is dat wij natuurlijk in onze planning een veel langere termijn in acht moeten nemen om besluiten te krijgen. Daar waar wij in het vorige model zegmaar zo ongeveer; we maakten een voorstel en zes maanden later stond het in het ambtsblad. Als je die hele McSharry, die fundamentele hervorming die hebben we geloof ik in oktober of november voorgesteld en al voor de zomer was het allemaal in kannen en kruiken. En daar is toch intensief over vergaderd kan ik je verzekeren. En zo was het eigenlijk met prijzen pakketen in die tijd ook dat ging eigenlijk snel. Dus met andere woorden, de mensen die er belang bij hebben, dus de boeren, die wisten vrij snel waar ze aan toe waren terwijl nu die hele proces van medebeslissing waarbij wij dus eerst een akkoord moeten zien te krijgen bij een eerste lezing en als dat niet lukt een tweede lezing. Dat kan tot twee jaar lopen en dan kan aan het eind van het proces het nog wel eens besloten worden dat de hele zaak niet aangenomen wordt en dat de hele zaak in de prullenbak gaat. Dat is laatst een keer gebeurd bij een direc-

tive. Daar schrok iedereen wel van, maar het is wel gebeurd. En dat maakt de hele zaak wel meer democratisch, maar minden operationeel.

En de positie van de commissie is die dan ook echt veranderd dan voor het verdrag van Lissabon?

Ja zeker. Ik bedoel het parlement is een stuk machtiger geworden en dat gaat altijd ten koste van de macht van de twee andere instituten, en dat is zowel de raad als de commissie. Nu moeten alle drie het met elkaar eens worden dus worden er misschien af en toe compromissen gemaakt die in andere situaties niet of anders zouden zijn gemaakt. En ja het is niet altijd gezegd dat de kwaliteit van de wetgeving daar altijd zo verschrikkelijk door verbeterd omdat je dus naar meer compromissen moet gaan. Maar goed dat is moeilijk te beoordelen, het is in ieder geval democratischer geworden.

En heeft u in uw werk veel te maken met lobbyisten?

Ja, vrij vaak. Zeker omdat we in die markten afdeling hier werken. Dat komen mensen toch regelmatig langs, vooral als ze een probleem hebben, om te kijken of wij er iets aan kunnen doen. Ik wil niet zeggen dat ik dat heel erg veel, ik moet zeggen mijn medewerkers en ikzelf zijn vrij actief om daar waar er congressen zijn om daaraan bij te dragen met een voordracht of zo. Op het moment zijn bijvoorbeeld de suikerprijzen vrij hoog, dus dan krijg je steeds meer bezoek van de gebruikers van de suiker als degene die jam maken, chocola maken en degene die op allerlei manieren suiker nodig hebben. Ook in de melksector, vinden ze dat ze veel te veel voor die suiker moeten betalen, of wij daar iets aan kunnen doen. En in die suiker sector daar grijpen wij nog echt in, niet alleen omdat er nog steeds suiker quota zijn maar ook omdat wij besluiten over de hoeveelheden suiker die geïmporteerd kunnen worden, wat natuurlijk belangrijk is voor het interne marktevenwicht en of er nog iets meer quota suiker ter beschikking gesteld kan worden, dat soort dingen. Dus wij kunnen dat markt-evenwicht beïnvloeden. Vandaar ook dat mensen bij ons langs komen om te vragen of wij voor hun de situatie kunnen verbeteren. En dat is dan nu met suiker, maar ook op het gebied van allerlei andere producten komen mensen langs, hebben wij regelmatig contact ook via de congressen die je bezoekt.

En hoe wordt in uw ogen de aandacht van lobbyisten verdeeld. Gaat er meer aandacht naar de lobby richting de commissie of meer aandacht in de lobby naar het parlement?

Daar heb ik geen idee van.

Wat denkt u?

Ik denk dat ze zich nog steeds wel concentreren op de commissie... Nee, ik denk dat het in de tijd verschuift. Kijk daar waar je op een gegeven een nieuwe commissaris hebt, en er moet een nieuw budget voorgesteld worden. Met andere woorden de landbouw moet zich aan gaan passen aan een nieuwe situatie, niet alleen aan het budget, maar ook aan andere dingen. Dan weten de mensen die er belang bij hebben dat de commissie druk aan het schrijven is aan voorstellen en dan zullen ze die proberen te beïnvloeden. En nou is het ook nog weer een keertje zo, en dat is een ander aspect van ons werk wat we hier doen, dat wij veel zorgvuldiger dan vroeger te rade gaan bij de stakeholders wat zij vinden van de huidige politiek en wat zij voor ideeën hebben om dat te veranderen en te verbeteren. Waardoor we dus hele websites organiseren waarop mensen kunnen reageren, congressen organiseren waarbij de belangrijkste stakeholders langs komen. En tegelijkertijd kan je dat soort materiaal gebruiken voor wat wij noemen onze impact studies. Want voordat wij een voorstel doen

moeten we een vrij uitgebreide impact study doen van wat kan dit voorstel teweeg brengen en wat zijn eventueel alternatieven om hetzelfde effect te bereiken. En dat is een studie die niet alleen binnen landbouw gebeurt, maar die wij moeten delen met allerlei andere DG's die belang hebben bij landbouwpolitiek. En ook het secretariaat generaal, bijvoorbeeld de juridische dienst om een te kijken of het allemaal wel sake houdt wat wij willen voorstellen. En dan gaat dat voorstel niet door de commissie heen voordat die door de impact studie en de impact assesment heen is gekomen. Met andere woorden mensen die binnen het secretariaat generaal verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de impact studie, dat dat goedgekeurd is. Zodat we dus via de input van allerlei geïnteresseerde, lobbies, hoe je ze ook noemen wil, daar op een gegeven moment een voorstel ligt wat van alle kanten bekeken is en rekening of bewust geen rekening houdt met ieders belangen. Dus ik denk dat in jouw vraag van hoe verdelen die lobbyisten zich dat zij in eerste instantie daar waar het nog in de voorbereidende fase is zich met name op de commissie concentreren. En als het voorstel dan eenmaal in de raad en het parlement ligt dan gaan ze waarschijnlijk de parlementariërs bewerken. Proberen ze via amendementen in het parlement alsnog hun zaak te winnen zegmaar. Dus ik denk dat je moeilijk kan zeggen waar ze zich op concentreren maar dat het afhangt van in welke fase bepaalde voorstellen zich bevinden.

Hoe is uw houding naar lobbyisten toe? Is deze afwachtend of actief, benaderen jullie ze of?

Nou, het is meestal wel zo dat zij ons benaderen. Wij gaan niet, nou ja, tenzij je in dit soort impact studies, of conferenties, dan worden ze actief uitgenodigd om hun mening te geven en daar kunnen ze een stuk over schrijven. En af en toe als ik iets wil weten in het kader van marktbeheer of zo, dan bel ik ze ook wel eens op. Maar dan wil ik meestal concreet iets weten, maar ik ga ze niet pro actief uitnodigen om hun zaak te bepleiten, dat doen ze zelf wel.

En daar zijn ze heel goed in.. en waar vind lobby nu vooral plaats? Is dat een heel informeel of heel formeel proces? Hoe moet ik dat voor mij zien?

Het is toch wel redelijk formeel. Luister de totstandkoming van een afspraak, mensen bellen je op, bijvoorbeeld ik heb er de komende maand een aantal congressen waar ik heen ga. Ik ga bijvoorbeeld naar een rundvlees congres in Parijs. En dan wil de gene die dat organiseert die wil eerst even hier bij mij langs komen, die komt donderdagochtend langs, die wil even met mij bespreken van hoe gaat dat congres eruit zien en hoe kan de commissie het beste een bijdrage leveren. Dus met andere woorden waar zijn leden graag over willen horen, of in ieder geval iets over willen horen. Niet dat ze het graag willen horen maar in ieder geval de mening van de commissie wil horen. Zodat ik dus ook beter toegesneden op wat de verwachting is, ik iets kan zeggen daar. Dus op die manier heb je, ja dat is allemaal informeel, men belt op en maakt een afspraak. En dan is het meestal natuurlijk wel zo dat hier als er lobbyisten langs komen dat hier ook officieel een verslagje van gemaakt wordt wat gedeeld wordt met mensen om dat allemaal zo goed mogelijk te coördineren. Want je hebt natuurlijk ook wel lobbyisten die proberen om een afspraak te maken met Pietje en dan weer met Jantje en dan weer met Keesje en proberen daar verschillen uit te destilleren. En ook naar elkaar, en dat gebeurt vaker en dan zeggen wij van kom maar tegelijkertijd langs bij Jantje, Pietje en Keesje, of pietje en keesje zeggen van ik doe het niet want je ziet hem al bijvoorbeeld. Dus we proberen toch zo goed mogelijk de zaak te coördineren zodat we er niet teveel tijd aan kwijt zijn en ook dat er een gemeenschappelijke boodschap vanuit gaat, dat er geen misverstanden zijn.

Na de inwerkingtreding van het verdrag van Lissabon, is die lobby richting de commissie dan echt veranderd of eigenlijk niet?

Nee. Ik merk daar verder wat dat betreft niks van. Je ziet lobbies veranderen als er weinig problemen zijn. Of daar waar wij ons een beetje terug getrokken hebben uit bepaalde sectoren. Neem bijvoorbeeld tabak, dat is helemaal overgeheveld naar waar wij nog steun geven aan plattelandsontwikkeling. Dus we zitten helemaal niet meer op die markt. Dus dan komen die mensen ook niet meer zeuren over marktmaatregelen. En als het in de melk goed gaat dan zie je ze ook niet. Daar waar de prijzen weer naar beneden gaan dan worden ze weer wakker. Dus dat is een beetje seizoens afhankelijk.

Dus je kunt niet een relatie ontdekken tussen Lissabon en een veranderende lobby wat dat betreft?

Nee, maar wat natuurlijk in het kader van Lissabon natuurlijk wel belangrijk is. Ik vertelde net van die beheerscomités. Die de commissie dan voorziet. En die comités worden ook gereorganiseerd dat wij de commissie maatregelen, de zogenaamde commissie reglementen, die moeten wij in twee categorieën gaan onderverdelen. De zogenaamde implementerende maatregelen en de wat ze noemen de gedelegeerde maatregelen. Gedelegeerd wil zeggen dat wij zegmaar daar waar er in de basis wetgeving, bepaalde principes worden afgesproken, maar waar wij bepaalde modaliteiten die voor Europa belangrijk zijn om de zaak te harmoniseren moeten aannemen. Dan gaan wij dat als commissie doen en dan kunnen wij een expert groep van lidstaten en eventueel het parlement erbij halen omdat mee voor te bereiden en dan neemt de commissie dat als maatregel aan. Maar voordat dat dan de kracht van wet heeft moet het eerst nog gescreend worden door het parlement en de raad. En daar kunnen ze twee tot vier maanden voor nemen afhankelijk van de overlap. En omdat het parlement daar wat over te zeggen heeft, is het parlement, en dat is een discussie die nu loopt, druk bezig om zoveel mogelijk van die commissie maatregelen te doen onder de zogenaamde gedelegeerde bevoegdheden. Omdat het parlement dan nog altijd mee kan praten over wat al redelijk detail is maar waar ze ook nog graag iets over te zeggen hebben. Daarnaast heb je die implementerende bevoegdheden, dat is meer toepassingsmodaliteiten. En dat doet de commissie samen met lidstaten en dan wordt dus weer dat beheerscomité waar iedereen een stem uitbrengt voor gebruikt. En dat is eigenlijk een model wat de lidstaten wel graag hebben, omdat dat zij dan weer meer te vertellen hebben. En bovendien zijn dat ook vaak weer modaliteiten die zij toe moeten gaan passen, dus ze vinden het niet zo hard nodig dat het parlement daar weer over meepraat. Want dat zijn uiteindelijk zij die het toe moeten passen en die de administratieve krachten daarvoor ter beschikking moeten stellen. En vind dan ook op het moment een beetje een discussie plaats tussen de raad en het parlement met name over wat nu implementerend en wat nu gedelegeerde bevoegdheden zouden moeten zijn. En lidstaten willen, dat snap je wel, zoveel mogelijk implementerend en het parlement zoveel mogelijk delegerend. En daar moet dus een evenwicht in gezocht worden. En ja dat is ook een belangrijke consequentie van het verdrag van Lissabon, dat ook dat proces, daar waar je op het niveau komt van toepassing modaliteiten dat dat ook nog wel eens wat vertraagd kan worden.

Bent u van mening dat lobbyisten belangrijk zijn voor het besluitvormingsproces binnen de Europese unie?

Jawel, want zij moeten toch met name de elementen aandragen van hoe zit het in de praktijk en hoe werkt het in de praktijk. Zonder dat wij regelmatig vanuit de sector horen van hoe het gaat en wat belangrijk is en wat niet kunnen wij ook niet werken. Uiteindelijk daar waar er op een gegeven mo-

ment een voorstel ligt kunnen ze natuurlijk wel via het parlement nog wel invloed uitoefenen. Maar je ziet toch vaak wel dat de voorstellen, tenminste dat is in het verleden altijd wel zo geweest. 80, 90 procent van wat in het commissie voorstel staat wordt op een gegeven moment door de raad en het parlement worden aangenomen. Maar nu door het mede besluitvormingsproces waar we nu dus net aan beginnen, zouden die verhoudingen iets kunnen komen te liggen. Afhankelijk van in hoeverre het parlement het commissievoorstel ombuigt. Nu is dat natuurlijk heel moeilijk allemaal in percentages uit te drukken van hoeveel er nu precies instond en niet erin stond, er zijn gewoon bepaalde veranderingen. Maar ik constateer vaak dat daar waar wij het voorstel toch redelijk goed voorbereid hebben en ook wel rekening hebben gehouden met hoe de paarden of hazen lopen in Europa, zo'n voorstel toch wel een enorme kracht heeft, in die zin dat het toch wel voor het grootste deel overeind blijft staan. Maar daar waar er veranderingen worden aangebracht daar zijn vaak lobbyisten die daar achter zitten, en ook terecht, die bepaalde dingetjes kunnen wijzigen die aan onze aandacht ontsnapt zijn of die bepaalde details erbij willen hebben of iets duidelijker willen hebben. Dan kunnen ze zeker invloed hebben. En hoe belangrijk dat is dat is heel moeilijk. Maar ze hebben bij de voorbereidende fase hebben ze een belang, en later bij het besluitvormingsproces ook. Maar het is uiteindelijk toch de politiek die beslist.

Maar je zou niet kunnen zeggen dat je zonder zou kunnen.

Nee.

En met welke lobbyisten heeft u zoal te maken. Dus uit welke branche komen ze voornamelijk?

Ja, alles uit de marktsectoren. Allemaal. Als ik zo denk dan ontmoet ik mensen uit de graan, ik ontmoet mensen uit de suiker, ik ontmoet de suiker gebruikers, ik ontmoet mensen uit de wijn, groenten en fruit, freshfell etc. maar dan met name proberen we toch wel de Europese organisaties. Want je hebt natuurlijk de nationale, of individuele lobbyisten van verschillende bedrijven maar daar zijn we minder happig op dan wanneer het gaat om de Europese organisaties. Want gelukkig is het zo dat de meeste van die lobbyorganisaties zich Europees georganiseerd hebben en proberen met een standpunt richting de commissie en het parlement te gaan. Dus het is vaak met europa-achtige organisaties op een bepaalde sector dat wij contact hebben.

En merkt u nu verschil in type lobbyisten wanneer ze uit de ene of de andere branche komen?

Ja, neem nou suiker weer eens, dat is wel een aardig voorbeeld. Dan heb je dus verschillende lobbyorganisaties. Je hebt dus de boeren, de bietenverbouwers, die hebben hun eigen organisatie. Dan heb je de industriële verwerkers die hebben hun eigen organisatie, dan heb je ook nog eens de handel die een eigen organisatie heeft. En tegenwoordig heb je ook nog de gebruikers die een eigen organisatie heeft. En dan heb je ook nog een eigen organisatie voor de importeurs van rietsuiker die nog geraffineerd moet worden. Dus je hebt een stuk of vijf, zes van die lobbygroepen die een bepaald gedeelte uit die keten vertegenwoordigen en daar een belang proberen te behartigen. En die kunnen wel eens tegenstrijdig zijn binnen dezelfde sector. Die importeurs hebben natuurlijk andere belangen hebben dan de bietenbouwers. Voor de bietenbouwers kan de prijs niet hoog genoeg zijn. Dus zo min mogelijk importeren graag en zoveel mogelijk exporteren. Terwijl die raffineurs zeggen van hej we hebben suiker nodig want onze fabrieken staan leeg dus importeren graag.

En als u nou met zo'n geval te maken heeft wat doet u dan? Zegt u dan van ga eerst maar samen om de tafel zitten?

Nee, zij zitten misschien samen ook wel om de tafel. Zij bezoeken elkaars congressen natuurlijk, daar zitten ze meestal wel gebroederlijk bij elkaar. Maar binnen die congressen hun eigen belangen te behartigen. Maar wij kijken gewoon objectief naar hoe de situatie ligt en proberen zowel het beste te bereiken voor zowel de boeren als consumenten.

Dus jullie hebben altijd het algemeen belang in het achterhoofd?

Ja, absoluut.

En op welke wijze kiest u een lobbyist uit om mee te gaan praten?

Die kies ik niet uit. Als ze zich hier melden dan merk ik het wel. Het eigenlijk maar zelfden dat ik zeg nee die hoeft ik niet te ontmoeten. Het gebeurt wel eens dat je doorverwijst als je specifiek iets hebt met andere afdelingen of bepaalde personen waarvan ik zeg die hoeft ik niet per se zelf te ontmoeten. Maar in principe wordt niemand hier echt afgewezen.

En hoe treden lobbyisten het meeste op? Als collectief, bijvoorbeeld via COPA-COGECA of individueel.

Nou ja, dat heb ik je eigenlijk al gezegd, dat is toch het meest via de Europese organisaties. Ik denk dat 80% van de lobbyisten die wij ontvangen toch een Europese dimensie hebben.

En wat heeft volgens u dan het meeste effect? Via zo'n collectief?

Ja, omdat je dan toch het gevoel hebt dat ze moeite hebben gedaan om samen tot een bepaald standpunt te komen en daardoor toch meer recht van spreken hebben als iemand die hier zijn individuele belang komt verdedigen.

En hoe internationaal is de Brusselse lobby volgens u? En in uw positie, spreekt u voornamelijk Nederlandse lobbyisten?

Maakt niet uit. Ik denk dat ik meer buitenlandse dan Nederlandse lobbyisten spreek.

En als u dan Nederlandse lobbyisten spreekt. Gaat dat dan op een bepaalde manier toch makkelijker of hoe moet ik mij dat voorstellen?

Nee, daar zie ik niet direct een verschil in.

Kunt u een goede en een slechte en een slechte ervaring beschrijven die u heeft gehad met een lobbyist?

Nou een goede ervaring. Ja, meestal zijn de ervaringen wel goed. Ja, de een verteld je wat meer als de andere en af en toe denk je ook van nou een beetje verloren tijd. Maar ik kan niet echt een specifieke ervaring zeggen van dat is me nou slecht befallen. En ook niet dat ik nou zeg van een goede ervaring. Waar je wel mee op moet passen en dat kun je misschien geen lobbyisten noemen, maar indirect ook wel weer, is de media, de pers. Daar waar je interviews krijgt voorgeschoteld. Sommige journalisten die leggen je woorden in de mond die of niet kloppen of helemaal uit hun verband zijn

gerukt. En nadat me dat een of twee keer overkomen is eis ik voortaan dat als zij vragen om een interview dan zeg ik van oké, dat kan maar dan stuur je me eerst de tekst op en ik ga dat zitten veranderen. En ook al heb ik dat gezegd, hou ik me het recht voor dat te veranderen. Omdat ik merk dat ze bepaalde uitspraken uit hun context halen. En dan kunnen ze zeggen van ja, maar dat hebt u toch gezegd. Dan zeg ik dat heb ik alleen maar gezegd in die en die context, en als je die er niet bij verteld dan is het helemaal uit z'n verband gerukt. En dat recht hou ik mij voor. En ja daar is me nou een paar maanden geleden alweer, toen had ik die afspraak gemaakt met een journalist. Ja, dat is goed, ik heb hem ook de veranderingen gestuurd. Maar toen vond hij het niet nodig die veranderingen op te nemen en heeft het zo gepubliceerd als dat hij dacht dat het goed was. Toen heb ik hem daarna verontwaardigd opgebeld van dat hadden we toch afgesproken. Maar hij vond wat hij geschreven had vond hij eigenlijk toch beter of duidelijker en zo. En dan zeg ik dan is het voortaan afgelopen. Dan was dit ons laatste interview.

En zo werkt het ook met lobbyisten van organisaties..

Ja, natuurlijk als je merkt dat het vertrouwen beschaamd wordt. Maar dit is specifiek natuurlijk met de media. Dat heb je met lobbyisten niet.

Maar je bouwt wel een bepaalde relatie op..

Ja, zeker en je gaat er vanuit dat de informatie die zij aanleveren, of de informatie die ze van ons krijgen, dat is natuurlijk een beetje een wisselwerking, dat dat gebaseerd is op echter feiten. Als je merkt dat daar maar een beetje.. en nou hoeft voor mij een lobbyist ook niet, ik neem ze ook altijd wel weer met een korreltje zout. In die zin dat lobbyisten het probleem vaak zodanig proberen uit te vergroten dat de wereld morgen eindigt als daar niet ingegrepen wordt. Dus je moet alles ook wel een beetje op zijn waarde schatten. En ik verwacht niet van een lobbyist dat hij mij precies het achterste van zijn tong laat zien want het zijn natuurlijk mensen die ook weer hun persoonlijke belangen hebben. Dus het wordt aan ons over gelaten om te bekijken wat er nu daadwerkelijk waar is van het verhaal. Dus ik zal het een lobbyist ook niet kwalijk nemen als hij een beetje overdrijft of mij niet alles verteld van tegen prijs hij nu wat verkocht heeft. Dat is een beetje het spel.

En dan een paar vragen over de hervorming van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid. Wat is uw rol in de hervorming van het GLB zoals die nu speelt?

Wij zijn dus verantwoordelijk voor het zogenaamde single CMO dus het reglement wat alle markten inhoudt. Waar vroeger allemaal afzonderlijke reglementen waren daar is nu een reglement van gemaakt. En dan heb je daar onderling contact met de afdeling die het analytisch economisch voorbereidt. Je hebt contact met de commissaris en zijn kabinet over wat voor ideeën daar leven en wat we kunnen doen. En dan probeer je zo goed mogelijk die ideeën uit te werken en dan ga je weer eens terugkoppelen naar de commissaris, of dat nu precies is wat hij bedoeld. Dus dat doe je met allerlei voorbereidende documenten. Ja, en dan kan je natuurlijk samen met je collega's hier van de directie kan je er aardig wat aan sleutelen om te zorgen dat de hiërarchie dat de commissaris voldoende materiaal in handen krijgt om te besluiten wat hij wil en wat hij niet wil en hoe dat voorstel in elkaar moet komen te zitten. En daarna als die ideeën eenmaal uitgewerkt zijn moet dat allemaal nog in juridische teksten worden gegoten waarbij mijn medewerkers vooral contact hebben met onze juridische dienst omdat dan allemaal in goede banen te leiden. Nou daar kan je dus wel aardig wat invloed op uitoefenen, ook in die voorbereidende fases tijdens die impact studies en zo. Van waar heb

je naar gekeken. Want wij zijn nu toch de mensen binnen die markten die de meeste contacten hebben binnen het veld. En als je af en toe economische analyses laat maken dan wordt dat academici gedaan die die contacten niet hebben. En dan zie af en toe van die hele grappige dingen in die analyses waarvan je weet dat die op de grond nooit zo zullen gaan gebeuren maar die academisch, theoretisch wel kunnen. Dus wat dat betreft hebben wij best wel een aardige invloed op het gericht maken, het fine tunen van alle analyses en juridische teksten om ervoor te zorgen dat die zo pragmatisch en zo helder mogelijk zijn. Het kan altijd beter, maar goed, daar hebben wij toch wel een belangrijke invloed. En daarnaast, ja, kijk, het is dan met name mijn afdelingshoofden die het voorstel verdedigen in de raad. En ook voor een gedeelte als het op assistenten en kleine comités vergaderingen met het parlement die daar alle, samen met de lidstaten, teksten doorploegen. En dan heb ik regelmatig contact met ze om ze te vertellen van hoe de voortgang is en dan praat je een beetje bij en geef je zo nu en dan nog eens wat ideeën als je die ideeën hebt om bepaalde kanten te belichten of bepaalde dingen te doen. Dus dan is wat ik straks zei, dat coaching wel belangrijk, dat je van gedacht wisselt en hoe bepaalde dingen zouden kunnen verbeter of veranderen. Of raadgeving in hoeverre er weer eens een documentje richting de commissaris moet gaan om bepaalde dingen te vragen. En ga zo maar door. Dus het hele proces van het verkopen en zorgen dat het voorstel zoveel mogelijk overeind blijft, daar heb je wel een rol in te spelen. En wat ik daarstraks zei, zo gauw er een discussie is in het parlement dan wordt je als directeur ook verondersteld daar heen te gaan en dan moet je in plenaire vergaderingen van het landbouwcomité vertellen waar het op staat.

En kunt u mij kort uitleggen waarom de huidige hervormingen nodig zijn en hoe deze bereikt zullen worden?

Landbouw moet zich altijd aanpassen aan de evolutie zegmaar in de maatschappij plaats vindt. En het huidige landbouw model zoals dat bestaat uit de ene kant, als ik dan de eerste pijler neem, heb je marktbeleid plus het directe inkomens beleid. Tweede pijler heb je dan ook plattelandsbeleid, maar ik praat dan voor de eerste pijler. Dan zijn die directe betalingen een prima middel om landbouw langzamerhand naar een zegmaar globalisering, zegmaar hogere concurrentie kracht te leiden. Maar die directe betalingen die als compensatie oorspronkelijk zijn neergezet voor prijsdalingen om juist dus dat concurrentiële te winnen. Om het verschil met de wereldmarkt in verschillende sectoren te winnen. En als je nu kijkt naar het resultaat van die hervorming van McSharry die sinds 1992 zijn ingezet. Zijn we dus behoorlijk geconvergeerd naar de wereldmarkt met onze prijzen. Dus nou moeten we ervoor zorgen dat we dus competitief blijven. Om daar waar ook in het kader van internationale verdragen die grenzen steeds verder open gaan en wij dus steeds verder geconfronteerd worden met internationale concurrentie moeten wij er voor zorgen dat we zo concurrerend mogelijk zijn. Maar dan heb je daarnaast dus nog steeds die directe betalingen, die zeer belangrijk zijn voor de inkomens van de producenten nog steeds. Maar waarvan je langzamerhand dus wel kan zeggen ja de oorspronkelijke reden die verdwijnt aan de horizon als compensatie. Dat is nu al zo lang geleden. Sommige minder lang, maar andere weer langer. En dat er steeds hogere eisen worden gesteld aan productie op het gebied van, maatschappelijke eisen, op het gebied van milieu, op het gebied van dier vriendelijkheid, op het gebied van gezondheid, dus dat je dat dan weer aanschroeft en dat je dan op een gegeven moment evolueert naar een pakket waar bij zoals wat je noemt steeds meer publieke diensten door de landbouw geleverd worden in de vorm van vergroening. En daarmee ook voor het publiek, voor de belastingbetaler, acceptabeler word dat de boeren daar een vergoeding voor krijgen. En we moeten constateren, dat als je naar de inkomens kijkt, die vergoeding, directe betaling, nog steeds zeer belangrijk is. Dus we willen niet dat dat zomaar in een politieke zucht verdwijnt.

Dus wij zijn druk bezig om ervoor te zorgen dat de boeren weer iets meer presteren op het gebied van publieke diensten, en dan een tegelijkertijd een goed verhaal hebben om die directe betalingen tussen 2014 en 2020 weer in stand te houden. En dat is sowieso niet zo gemakkelijk in de huidige financieel economische situatie natuurlijk. Want parallel aan ons voorstel loopt het voorstel voor het budget en dan moeten we maar eens afwachten wat daar uit gaat komen en wat er dan nog voor landbouw over blijft. Dus ja, daar moeten we wel een goed verhaal bij hebben, ook voor de belastingbetaler, van iedere euro die naar landbouw gaat wordt dus goed besteed. Op het gebied van voedselzekerheid, op het gebied van voedselkwaliteit, en op het gebied van beheer van landschap, of het beheer van de schepping om het zo maar eens even uitgebreid te zeggen.

Dit is de eerste hervorming van de inwerkingtreding van het verdrag van Lissabon. En wat is er nu voor lobbyisten en beleidsmakers veranderd als u het vergelijkt met voorgaande hervormingen.

Nou, dus met name die medebeslissing hea. Dat dus het parlement veel belangrijker is geworden en dat ze dus wat dat betreft ook beter hun ei kwijt kunnen in het parlement dan vroeger. Want als je een parlementariër weet te overtuigen van een bepaald amendement, dan kan dat een veel belangrijkere rol spelen dan vroeger. Nou ja, goed dan moet die parlementariër dat natuurlijk wel kunnen verdedigen en steun krijgen van allerlei andere collega's om dat amendement er uiteindelijk ook doorheen te halen. Dus het parlement, dat is echt een grote revolutie hoor sinds Lissabon, mede beslissing, in de landbouw.

We hebben het hier heel kort eigenlijk al even over gehad, maar ik vraag het toch nog een keer, wat is nou de rol van lobbyisten in de hervorming van het GLB? Want je hebt natuurlijk de rol van lobbyisten in hun algemeen, maar binnen die hervorming, hebben ze daar ook nog een specifieke rol?

Niet specifiek als wat ik je al via de verschillende fases van voorstellen en besluitvorming heb uitgelegd. Maar de rol die ze tegenwoordig wel steeds beter kunnen spelen in het kader van de transparantie en zo, is dat wij ze er ook echt bij betrekken. Al in de voorbereidende fase via die onderzoeken die we doen en via die impact studies. Bijvoorbeeld nu suiker hebben we het voorstel uiteindelijk iets veranderd dan wat er oorspronkelijk in de impact studie zat. Dus dan gaan we weer een uitgebreidere impact studie doen. Dan gaan we bijvoorbeeld in juli, 9 juli, dan houden we bijvoorbeeld een vergadering met alle stakeholders en geïnteresseerden hoe zij erover denken en wat zij belangrijk vinden en in hoeverre zij het eens zijn met hoe wij erover denken. En dan passen we die impact studie aan. Dus dan doen we wel op een georganiseerde manier. Dus je andere vraag van nodig ik lobbyisten uit, nee individueel doe ik dat niet, maar daar waar we in het kader van een bepaalde studie dus die input nodig hebben en dus ook voorzien dan nodig ik ze uit en dan komen ze hier ook officieel in een vergadering, dus dat is vrij formeel en kunnen ze hun zegje doen.

Dus je zou kunnen zeggen dat net als bij een 'normale' lobbyprocedure de rollen van lobbyisten veranderen gedurende het proces?

Ja, zeker.

En wanneer u nu objectief kijkt, hebben lobbyisten dan echt invloed op het beleid of niet?

Ja, maar kijk, sowieso, die lobbyisten vertegenwoordigen toch de realiteit, zeker als ze Europees georganiseerd zijn. En wij zouden wel heel dom zijn als we daar niet naar zouden luisteren. Want uiteindelijk proberen we toch allemaal zo reëel mogelijke voorstellen te maken.

En dan als laatste vraag wat zou er in uw ogen nog kunnen of moeten veranderen aan de Brusselse lobby?

Ehm, ja, nou, ze kunnen altijd zichzelf natuurlijk nog beter organiseren. En het is af en toe ook wel een beetje versplinterd binnen de sectoren. Neem de melk, daar hebben ze bijvoorbeeld Eucolait, dat is dan de handel, je hebt IDF dat zijn dan de industriëlen. En je vraagt je wel eens af of je nou twee lobbygroepen moet hebben die toch min of meer dezelfde belangen behartigen. En daar zijn ze zelf ook nog niet helemaal uit. Ik denk dat ze wat dat betreft zichzelf altijd nog kunnen verbeteren door te zorgen dat ze goed geïnformeerd zijn over wat hun achterban werkelijk wil, wat werkelijk van belang is en zegmaar ook praktisch gezien ook met de juiste informatie komen. Dat kan altijd beter.

Maar merkt u wel dat die ontwikkeling ook gaande is gedurende de jaren?

Dat is toch wel heel erg individueel dat je ziet dat bepaalde organisaties die ook die capaciteit in huis hebben om zelf een beetje behoorlijke analyses te doen of goed in contact staan met hun leden. En andere zijn wat minder, dat is heel individueel. Je kunt niet zeggen dat daar een bepaalde ontwikkeling in is.

Transcriptie interview Luc Groot – 29-5-2012

Hieronder vind u de letterlijke transcriptie van mijn interview met dhr. Luc Groot, lobbyist voor de Land en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO Nederland). De **dikgedrukte** regels zijn steeds de vragen. De antwoorden zijn dan daaronder uitgewerkt.

Introductie...

De eerste vraag is; hoe lang bent u al werkzaam in Brussel en in welke functies?

Ik werk op dit moment al bijna meer dan zes jaar in Brussel. Ik ben begonnen als stagiair in het EP. Daarna ben ik beleidsmedewerker landbouw en financiën geweest tot september 2009. Toen ben ik lobbyist geworden voor LTO Nederland en daar coördineer ik dus de belangenbehartiging voor.

En op welke terreinen ben je allemaal actief geweest?

Ik ben vooral op landbouw zelf actief geweest en ook op de begrotingskant. Dus ook op de EU meerjaren begroting. De EU werkt met een meerjaren begrotingen 2014 tot en met 2020. Dit is de volgende periode en ik heb de afgelopen periode.. Trouwens, ik zeg het verkeerd, ik ben dus eigenlijk in de meerjaren begroting gerold, dus ik heb me vooral bezig gehouden met de jaarlijkse begroting tijdens mijn werk in het EP en het gaat dan met name over dat elk jaar de EU 112 miljard euro aan uitgaven doet en het EP kon daar elk jaar iets over zeggen, op het gebied van landbouw bijvoorbeeld of er meer of minder geld ergens naar toe moet gaan of er extra geld moet komen voor bepaalde marktmaatregelen bijvoorbeeld. Maar het was eigenlijk allemaal gerelateerd aan land en tuinbouw. Dus dat is het.

En je huidige rol als lobbyist, mag ik het zo noemen trouwens?

Ja, geen probleem..

Oké, je huidige rol als lobbyist, hoe zou je die inhoudelijk beschrijven?

Kijk, elke lobbyist geeft op zijn eigen manier invulling aan zijn rol. Ook vanwege zijn organisatie die bepaalde eisen stelt. Wat wij doen; als LTO Nederland vertegenwoordigen wij dus onze 50.000 boeren. We hebben een kantoor in Brussel daarvoor zitten en daar zit ik dus op samen met een trainee. En wat wij doen is eigenlijk drie dingen. De belangrijkste taak is als eerste ogen en oren van een organisatie. Dat betekent dat je vaak meer dingen hoort als je hier rondloopt en je spreekt met collega's uit bijvoorbeeld Duitsland of Ierland of maakt niet uit waarvandaan. Of je spreekt in het EP met assistenten. Dan hoor je vaak nieuwtjes, zo kan je het eigenlijk wel noemen. Van de EC komt hier en hier mee over een half jaar. Ja, dat is gewoon goede informatie om te weten en dat kan je niet overal vinden op het net of zo. Dat soort dingen hoor je vaak via via. En daarmee zorg je dat binnen je organisatie, mensen die verantwoordelijk zijn voor bepaalde dossiers, stel dat je hoor; over een half jaar komt er een nieuwe gewasbeschermingsrichtlijn. Dan kan ik dat signaleren richting mijn expert of richting mijn bestuurder van "jongens er komt iets heel belangrijks voor ons aan". Zijn jullie daarbij aangesloten, zo niet, ga dan met de commissie praten ga met je belangenhebbende hier praten. En

dat komt dan ook eigenlijk gelijk op de volgende taak hier aan; het coördineren van die belangenbehartiging zelf. Dus een gedeelte is informatievoorziening, de gene die de meeste informatie heeft en het snelste de informatie heeft is eigenlijk altijd spekkoper in elk lobbyproces, of dat nou nationaal, internationaal of regionaal is, dat maakt niet zoveel uit. Dan de volgende taak is dat je die belangenbehartiging gaat coördineren. Dus je zorgt dat die expert bij de juiste mensen terecht komt dat hij snapt hoe de Europese procedure in elkaar zit, dat hij ook snapt dat er andere belangen zitten bij andere organisaties. Daar weten ze zelf vaak ook wel die experts, maar je moet ze daar wel bij begeleiden en proberen ook strategisch gezien van hoe ga je die boodschap brengen. Wat speelt er in Brussel? Wat bekt lekker in Brussel? Wat horen mensen graag? Dat klinkt trouwens een beetje negatief, maar dat is niet zo bedoeld. Maar je moet mensen gewoon op een bepaald niveau en op een bepaalde manier proberen aan te spreken en daar help je bij. En de laatste taak is dat ik ook bepaalde dossiers ook inhoudelijk volg als lobbyist. Dat doen niet alle lobbyisten maar ik ben ook deels verantwoordelijk voor bepaalde dossiers. Met name ook begrotingszaken, het gemeenschappelijk landbouwbeleid en ik volg ook de handelsportefeuille.

En dat is dan voor LTO neem ik aan?

Ja voor LTO Nederland. Dus die dossiers moet ik dus inhoudelijk deels opvolgen. Dus dan moet ik ook zegmaar de inhoud die ik krijg die moet ik verwerken en dan moet ik zorgen dat die in een notitie komen te staan als mijn bestuurders worden geïnformeerd. Dat zij op de hoogte zijn. Input leveren als er bepaalde wijzigingen moeten worden voorgesteld, ook bij het parlement bijvoorbeeld of richting de minister of staatssecretaris, dan ben ik daarvoor verantwoordelijk.

En je zei net dat je de ogen en oren bent van de organisatie. Toen had je het over andere lobbyisten, maar komen die ogen en oren ook uit andere kanten vanuit Brussel. Dus bijvoorbeeld dat je wat hoort vanuit de commissie of vanuit het Parlement?

Ja zeker wel. Die hoor ik ook, maar omdat je hier permanent zit hoor je vaak meer, omdat je bij die mensen zit hoor je vaak sneller en meer dingen dan dat je in Nederland zit en je op je eigen dossier aan het werk bent en vaak niet weet dat er dingen spelen. Dus daar bedoel ik zeker mee dat wij vaak signalen krijgen vanuit de verschillende instellingen. Of vanuit andere lobbyisten of op een andere manier zegmaar. Is dat wat je bedoeld?

Ja, dat is wel wat ik bedoel.

En wat is volgens jou de hedendaagse positie van het Europees Parlement in de wetgevende procedure van de Europese Unie?

Ja, voor landbouw zijn ze natuurlijk veel belangrijker geworden. In mijn tijd bij het EP probeerden we met name nog invloed uit te oefenen via de begrotingsprocedures bijvoorbeeld. Daar zat je werkelijk aan de knoppen, dat ging om het geld, en daar kon je als parlement kon je dat eruit halen of kon je dat ophogen of verlagen. En dat is zelfs nu ook nog zwaarder geworden voor het EP, ze hebben nog meer zeggenschap gekregen over de begroting. Vroeger had je twee soorten uitgaven. Je had de zegmaar vastgelegde uitgaven en de niet vastgelegde uitgaven, en die vastgelegde uitgaven daar kon je eigenlijk niet zoveel aan tornen en de niet vastgelegde uitgaven daar kon je wel wat meer mee, of andersom dat weet ik niet meer precies. Maar waar het op neerkomt, is dat je als EP nu gewoon medebeslissing hebt op vrijwel alle dossiers die met landbouw te maken hebben. Dus vroeger als het

over het GLB ging dan werd het EP wel gevraagd om een advies te geven maar uiteindelijk kon de raad van ministers dat gewoon naast zich neerleggen. Bedankt voor het advies, maar daar doen we verder niks mee.

Gebeurde dat ook in de praktijk?

Ja. Dat gebeurde. Het is ook helemaal niet raar. Want als je het over het GLB hebt bijvoorbeeld, dan heb je het over misschien wel 500 of misschien wel meer pagina's van wetteksten. Als je ook nog een formeel moet afstemmen met het EP en nog officieel een akkoord moet bereiken over elke bladzijde en elk artikel dan kost dat onwijs veel tijd en onwijs veel werk. En dat maakt het ook nog veel moeilijker voor de commissie en de ministers om een akkoord te bereiken. Dus wat je dan vaak in de praktijk zag was dat je wel bepaalde punten van het EP werden dan wel meegenomen omdat die belangrijk werden gevonden door het volk, of door de boeren, maar dat uiteindelijk de medezeggenschap van het parlement wel veel kleiner was. En je zag eigenlijk dat het gewoon een feest werd van de ministers zegmaar. En die gingen dan samen lekker aan tafel zitten en die ramde even een akkoord eruit

En die nieuwe rol van het EP werkt die nou in de praktijk goed uit?

Dat ligt er heel erg aan op welke dossiers, dat verschilt heel erg per onderwerp. Maar als je het hebt over het landbouwbeleid bijvoorbeeld zelf denk ik dat je wel een extra bescherming bijvoorbeeld hebt van het budget. Het is een vrij brede steun in het EP voor het behoud van het GLB. Dat is misschien dan wanneer de ministers daar onderling over hadden moeten beslissen was het wel een stuk moeilijker geworden. Soms is het ook wel lastiger want je krijgt natuurlijk nog meer verschillende belangen en inzichten waardoor.. een kritiekpunt op het GLB, maar ook op de Europese regelgeving is vaak dat het vaak te divers is. Er zit te weinig richting in zegmaar. En dat werk je met deze soort van besluitvorming wel een beetje in de hand. Want je hebt nog een extra laag of een extra instelling die er iets over mag zeggen. Maar het is wel democratisch, dus het is wat dat betreft wel eerlijk.

Dat klopt maar je zei net; vroeger was het een feestje van de ministers en die ramde met zijn allen het akkoord eruit, maar betekend dat dan nu ook dat het ook heel veel meer werk is geworden om tot een akkoord te komen, doordat het EP erbij in zit?

Volgens mij hebben ze ooit een keer in de vorige termijn een keer een berekening gemaakt van hoe lang een advies procedure duurde en hoe lang een medebeslissingsprocedure gemiddeld. Dus een adviesprocedure is dat het parlement alleen maar een advies mag geven maar uiteindelijk niet mee beslist en een medebeslissing is dat de raad en het parlement evenveel te zeggen hebben over een bepaald dossier. Nou volgens mij als ik het me goed kan herinneren was een advies procedure gemiddeld zes maanden dat een procedure duurde. Dus van het moment dat er wetgeving werd ingediend door de commissie tot dat er een akkoord lag door de ministerraad. En medebeslissing duurt 18 maanden. Dus dat duurt gemiddeld een jaar langer. Dat is 200% langere procedure daardoor geworden. En dat zie je ook, vorig jaar was er eerst een mede beslissingsprocedure in de landbouwcommissie in de vorm van het zuivelpakket. En je ziet dan ook dat er nu nieuwe manieren worden gezocht om snel tot een akkoord te komen omdat.. Normaal heb je eerste en tweede lezing bijvoorbeeld hea. Dus dan gaat de eerste keer gaan ze erover heen en dan gaat het naar de raad en die zegt nee we zijn niet overal mee akkoord en dan moet het nog een keer door het parlement en daarna zeggen de ministers nou nee we zijn eigenlijk nog steeds niet akkoord. En dan moet er een dialoog

plaats vinden en dat duurt natuurlijk allemaal onwijs lang. Dus ze proberen nu allemaal in de eerste lezing proberen ze al een soort van gezamenlijk akkoord te bereiken. Dus er komen al weer nieuwe creatievere manieren om met een redelijk snelle procedure iets te bereiken maar wat we gewoon in de praktijk zien is dat het er gewoon moeilijk op is geworden.

Je zou kunnen zeggen dat er na het verdrag van Lissabon wel heel veel veranderd is in de rol van het EP?

Ja zeker, dat weet ik wel zeker.

Heb je in jou werk nou ook veel te maken met andere lobbyisten?

Ja heel veel. Want wij als nationale organisatie werken heel veel samen met andere organisaties. Zowel binnen onze Europese koepel organisatie, die vertegenwoordigen alle landbouworganisaties van Europa, CopaCogeca, als wel op bilaterale basis of multilaterale basis dat we met een bepaalde organisatie om de tafel zitten. Vorig jaar hebben we een initiatief gedaan rond de verruiming van de quotum discussie. Dus dat er meer ruimte komt voor landen die constant tegen hun plafond zaten aan te melken dat die daar meer ruimte krijgen, waaronder Nederland, maar ook de Denen en de Ieren, de Duitsers. Dus we hebben ook samen geprobeerd om een tegengeluid te laten horen in die hele discussie. Dus ja je werkt heel veel met elkaar en mijn stellige overtuiging is ook dat je hier als Nederlandse organisatie alleen niets voor elkaar krijgt. Dus je moet samenwerken met andere organisaties om gewicht in de schaal te kunnen brengen. En vooral onze Europese koepel is daar het instrument voor. Want zij hebben wel zeggenschap via 14 miljoen boeren en 70 organisaties. Dus als die iets zeggen dat wordt er over het algemeen toch wel naar geluisterd door veel verschillende instellingen dus daarom is het ook belangrijk dat je heel proactief bent in je lobby. Wij proberen vaak al de zaken aanhangig te maken in het begin van het proces als andere organisaties er vaak nog niet zo over nagedacht hebben zodat je ook zeg maar met je Europese koepel kan spreken terwijl eigenlijk 80% van jouw mening eigenlijk in die positie van die Europese koepel zit.

Oké. En als je lobbyt. Welke kant gaat die lobby dan meestal op? Is dat meestal richting de Europese Commissie of richting het EP? Of andere partijen. Hoe werkt dat?

Dat is eigenlijk afhankelijk van de post, maar onze main focus is op dit moment eigenlijk om vroeg in het proces met de commissie om tafel te gaan, echt zo snel mogelijk. Juist voordat er wetgeving is omdat je dan de meeste invloed kan uitoefenen.

Dus voordat er een green of white paper ligt?

Ja, voor het green paper. Maar vaak ook al eerder. Voor het green paper kan je natuurlijk al met de commissie om tafel gaan. En een groot verschil met bijvoorbeeld den haag is dat je ministeries in landen zeg maar die zijn heel groot eigenlijk in vergelijking met hoe groot de Europese Commissie is qua slagkracht. En de Europese Commissie heeft onwijs goede mensen, goede ambtenaren, maar die mensen zijn afhankelijk van goede informatie. En wij kunnen ze voorzien van informatie. Ook over de praktijk, hoe werkt het bij ons. Wij gaan bijvoorbeeld ook heel regelmatig praten met mensen binnen de Europese Commissie over het mestbeleid van Nederland. Over hoe wij dat als boeren ervaren, hoe wij daarmee omgaan. En wat voor een initiatieven wij ondernemen. En waarom doen we dat? Gewoon om op langere termijn daar, als zij een stuk gaan schrijven over mestbeleid of er een nieuwe nitraatrichtlijn zou komen bijvoorbeeld. Stel dat. Dat zij er goed van doordrongen zijn wat de belan-

gen zijn van Nederland en hoe de boeren en de tuinders daar ook direct belang bij hebben dat daar een goed stuk wetgeving komt. En natuurlijk doen andere landen dat ook maar je merkt toch in de praktijk dat niet zoveel landbouworganisaties niet zo heel pro actief zijn op bepaalde dossiers. Terwijl wij dat heel bewust wel proberen te zijn. Als je vroeg in het proces zit heb je de meeste invloed. En waarom zeg ik de commissie om dat de commissie, 80% van wat de commissie als wetgeving voorstelt dat blijft staan. Uiteindelijk, ook na het parlement en de raad van ministers. Dus dat betekend dat als jij zorgt dat jij al in het commissie voorstel zaken hebt staan die voor jou van belang zijn dan heb je eigenlijk al het meeste gewonnen. Want alles wat je daarna moet doen is repareren en dat is heel moeilijk, want als er maar 20% veranderd van de tekst en het is ook nog eens allemaal heel politiek. Dan wordt het heel moeilijk voor een klein land of een kleine organisatie om daar nog invloed op te hebben. Wij werken dus ook wel heel politiek samen met het parlement, maar dat zijn vaker politiekere discussies en ook in het voorproces proberen wij ook gewoon mensen mee te krijgen. We hebben nu bijvoorbeeld ook weer een ontbijt bijeenkomst over dierenwelzijn georganiseerd. Terwijl dat nu helemaal niet zo heel urgent is weet je wel, maar het is gewoon goed om mensen bewust te maken van ons zijn hier als organisatie constant mee bezig en wij zien dit en dit gebeuren. Je plant eigenlijk een zaadje en je hoopt dat er uiteindelijk iets goeds uit komt. En uiteindelijk weten ze je daardoor ook het makkelijkst te vinden. Heel veel politici hebben er ook een hekel aan wanneer je alleen maar komt aankloppen wanneer je in de problemen zit zeg maar hee. Je moet ze wel blijven voeden met nieuwe dingen met zaken die spelen enzovoort.

Want wie neemt dan het initiatief zegmaar? Komt dat vanuit de commissie, of nemen jullie altijd het initiatief om daar te gaan lobbyen of hoe werkt dat?

Nou dat verschilt ook weer per dossier, dat ligt eraan hoe de relaties zijn. Als jij al geïnverteerd hebt in de relatie met de mensen van de Europese Commissie, dan kan het ook maar zo zijn dat je wordt gebeld met van we zijn nu hierover aan het denken, hoe denken jullie daarover. Kunnen jullie een keer langskomen? Maar het kan ook zijn andersom. Maar meestal is het wel zo dat wij de vragende partij zijn. Voor het overgrote deel in ieder geval. En we hebben ook officiële sessies eigenlijk, die noemen ze consultaties. Dus om de zoveel tijd komen ze met mensen van de Europese koepel komen dan bij de Europese commissie en dan worden ze gevraagd over marktontwikkelingen of politieke beleidsontwikkelingen. En dat is eigenlijk een soort van officieel genius waar wij onze mening als maatschappelijk middenveld kunnen geven op bepaalde zaken. En dat is dan meer een officieel verzoek van de commissie richting onze kant.

Dus je zou kunnen zeggen dat er meer aandacht gaat naar de lobby richting de Europese commissie dan richting het EP?

Ja. Maar ik denk dat dat niet overdreven is. Het is niet zo dat 80% van mijn tijd in de Europese Commissie zit. Dat is ook weer niet zo. Wij hebben daar als lobbyisten misschien ook minder een rol, ik probeer meer de experts daar naar toe te krijgen. Terwijl ik zelf vaak meer de politici inlicht over van wat is de stand van LTO, hoe zitten wij hier ongeveer in, nou ja, daar heb ik dus veel mee te maken. Dus ik doe eigenlijk ook wel veel richting het parlement. Maar onze focus ligt wel op de commissie wat dat betreft. In ieder geval in het voortraject. Er zijn altijd wel lopende zaken. Dus je wordt meer benaderd door het parlement om iets te vinden dan door de commissie zelf. Op de commissie zijn we meer pro actief, daar moet je meer tijd voor vrijmaken en vanuit het parlement krijg je vaak verzoeken. En vanuit andere landbouworganisaties krijg je vaak verzoeken. Van hoe kijk je hier tegenaan,

hoe gaan jullie om met een MER richtlijn, hoe gaan jullie om met de nitraatrichtlijn in Nederland? Dus dat zijn allemaal vragen van hun kant, maar daar gaat net zoveel tijd in zitten. Dus dat is meer een strategie verhaal.

En andere lobbyisten, je zei het net al een klein beetje, hoe doen die nou hun aandacht verdelen? Heb je daar een beetje een idee van?

Nou dat vind ik heel moeilijk om te zeggen, want dat verschilt per lobbyist, maar je ziet wel, vind ik, binnen mijn domein van landbouw, zie ik toch dat heel veel nationale landbouworganisaties bezig zijn met volgen in plaats van dan ze pro actief proberen bepaalde zaken op de kaart te zetten. En dat zij ook vaak meer afwachten wat er uit de wetgeving voortkomt en dan gaan ze heel hard aan de rem trekken. Terwijl dat niet helemaal onze stijl van belangen behartigen als LTO. Dus daar zie je wel verschillen in. En je hebt natuurlijk ook verschillende soorten lobbies. Je hebt one issue lobbies, die gaan over een puntje, die volgen het hele proces die zijn overal bij betrokken, vanaf dat de eerste letter op papier komt totdat het bij de ministers en het parlement ligt. En je hebt hele brede brancheorganisaties vanuit het bedrijfsleven zoals wij dat zijn. Iedereen richt een beetje op zijn eigen manier in. Je kunt ook niet zomaar zeggen dat die het slechter doet of beter. Dat vind ik moeilijk om te zeggen

Oké. En we hadden het net al heel even kort over de houding van de commissie, is die afwachtend of actief, en toen zei je voornamelijk afwachtend. En het parlement? Willen die echt alleen maar van jouw dingen weten of?

Nee, parlementariërs die zoeken natuurlijk wel naar verschillende organisaties in het maatschappelijk middenveld om dingen te vinden. Het is helemaal niet zo dat wij als landbouworganisaties oververtegenwoordigd zijn in het EP. Er zijn ook voldoende milieuorganisaties, dierenwelzijnsorganisaties, bedrijfsleven; de Unilevers van deze wereld hebben hier ook hun kantoren. En zij vragen vaak van die verschillende stakeholders hun informatie en dan gaat het juist om de balans. En dat is heel normaal en logisch, maar je moet wel ook jou stem laten horen. Want als iemand alleen maar met dierenwelzijnsorganisaties spreekt over dierenwelzijn dan krijgt diegene een ander beeld dan wanneer die met een landbouworganisatie spreekt.

En dan een stuk over lobby in het algemeen. Waar vind lobby nou plaats? Is dat formeel, informeel?

Ja, maar wat bedoel je? Infomeel, formeel. Je hebt zo'n consultatie, dat is een formele procedure via de Europese Commissie. Het parlement houdt wel eens een hoorzitting, een stakeholder kan daar ook formeel wat bespreken. Maar het meeste gebeurt natuurlijk in die zin informeel dat je op basis van bilaterale gesprekken een bepaalde positie aan een Europarlementariër stuurt over een bepaald onderwerp dat je op die manier probeert je lobby te voeren. Dus dat gaat voornamelijk via informele contacten. En er zijn wel formelere manieren om dat te doen, maar in principe heeft een parlementariër alleen maar informele manieren om dat te doen. Die heeft zijn eigen formele procedures van besluitvorming in het EP. Hoe die aan zijn informatie komt dat is eigenlijk allemaal informeel.

Ja, op die manier. Maar je kent natuurlijk ook wel de beeldspraak van de schimmige lobby wereld. Is dat waar of is dat niet waar?

Nou ja, dat is maar net wat je beeld is bij een schimmige lobbywereld..

Nou, alleen maar borrelen, ik noem maar wat..

Nee, nee zeker niet. Ik sta bijna nooit met een parlementariër te borrelen. Alleen als er een keer een Nederlandse netwerkborrel is waarbij iedereen aanwezig is. Maar daar wordt het niet gedaan zeg-maar. Het is wel belangrijk, want je moet wel werken aan een relatie met mensen, maar het eigenlijk net als met elke andere relatie met mensen in sociale omgang. Het gaat erom hoeveel gunnen mensen jou en hoeveel vertrouwen hebben mensen in dat hetgeen wat jij zegt dat dat waar is of niet. Als ik onzin verkoop aan een parlementariër dan wil hij nooit meer werken met mij daarna. Dus ik kan hem ook niet slecht informeren. Dus er wordt informeel veel gepraat. Ik kom net terug uit het parlement en daar heb ik ook informeel gesproken met Esther de Lange en bas Eikhout bij een bijeenkomst met andere stakeholders daar ook bij. Maar het is niet zo dat wij alleen maar op een plein staan te hossen en dat daar de deals worden gesloten. Dat is gewoon totaal niet waar. Maar dat er dingen worden besproken in kantoor met elkaar, ja dat is zo. Maar het is niet zo schimmig in de zin van iedereen mag het weten en het is ook geen geheim wat dat betreft.

Na het verdrag van Lissabon. Is die lobby richting MEP's nou veranderd of niet?

Ja, ik denk dat die wel zwaarder is geworden. In de zin van dat bepaalde landbouworganisaties hebben mij daar wel eens over aangesproken van hoe zit dat nou met die relatie met dat EP. Moeten we daar niet meer aandacht aan geven? Dat moet dus ook. En dat gebeurt nu dus ook. Je ziet nu dus ook dat vanuit de commissie en vanuit bepaalde brancheorganisaties dat er meer energie wordt gestoken in het informeren van MEP's, door middel van seminars, bijeenkomsten bilaterale gesprekken. Je ziet gewoon dat daar wel veel meer aandacht voor is.

En zijn er verder nog belangrijke veranderingen na Lissabon wat dat betreft? Of is het puur alleen de aandacht die opgeschroefd is?

Wat zou er nog meer moeten veranderen?

Weet ik niet?

Nee, ik zou niet weten, richting het parlement is er niet veel meer veranderd. Alleen dat er dus gewoon meer lobbyisten gericht zijn op het EP. Je merkt gewoon dat daar meer aandacht voor komt en dat is het denk ik wel. Formeel is daar niet iets nieuws voor ingericht of zo.

Ben je van mening dat lobbyisten belangrijk zijn voor het uiteindelijk besluitvormingsproces?

Ja, ik denk het wel. Ik denk dat heel veel politici en ook mensen van de commissie bijna geen wetgeving zouden kunnen maken als er geen lobbyisten zijn. Vooral ook met hoe wij het hebben opgezet binnen Europa. En ook in Nederland op regionaal niveau denk ik dat dat overal gebeurt. Het is een beetje een poldermodel zeg ik altijd. Mensen willen weten wat er in de maatschappij speelt. Het is heel lastig om als politici iedereen te gaan opbellen van je achterban om te snappen wat zij willen. En dat doen ze al door bijeenkomsten te organiseren. Maar daarnaast willen ze ook gewoon graag weten van wat voor een effect heeft het op het bedrijfsleven, zowel in Nederland al Europees. Wat voor een effect heeft het op het welzijn van dieren, wat voor een effect heeft het op het milieu. Dat soort zaken kan je als parlementariër zelf wel enigszins beredeneren. Daar kan je misschien een stuk over lezen, maar als je je snel wilt informeren en je hebt zoveel dingen tegelijkertijd, dan is het makkelijker om met lobbyisten te werken, want die kunnen voor jou de informatie vergaren die zij nodig

hebben en die zegt van nou dit en dit en dit betekend het voor de Nederlandse land en tuinbouw sector, en we zullen dan meer hier en hier en hier aan moeten doen. Dit kost ons geld, dit niet. Dit is een goede uitdaging, hiermee onderscheiden we ons van anderen landen. Maar ze hebben die informatie wel nodig om afgewogen beslissingen te kunnen nemen over of zij voor stemmen voor een bepaald artikel bijvoorbeeld in een wet of niet. Als gewasbeschermingsmiddel X ergens in staat en we kunnen in Nederland niet meer zonder dat middel dan kan een parlementariër natuurlijk de afweging maken van misschien is het wel enigszins schadelijk, maar als we het niet meer hebben dan gaat de hele Nederlandse spruitjesteelt naar de filistijnen. Dus dat kan voor mij een reden zijn om tegen te stemmen. Dus ik denk dat ze wat dat betreft wel heel belangrijk zijn. Die mensen hebben natuurlijk zelf ook veel expertise, maar dingen veranderen snel, de wereld veranderd snel dus dan zijn ze gewoon afhankelijk van mensen zoals ons om goed geïnformeerd te blijven.

Zit er nou verschil in type lobbyisten als ze uit een andere branche komen? Of heb je daar weinig ervaring mee? Je hebt natuurlijk een poosje ook in het EP gewerkt..

Ja, je ziet natuurlijk wel overal verschillen in nadruk natuurlijk. Het komt voor die lobbyisten zelf natuurlijk ook het beste uit als je met een lobbyist praat die namens de waterleidinglobby spreekt ja die vind water een ontzettend belangrijk issue, maar als je dat vraagt aan iemand die ook op hetzelfde thema bezig is als gewasbescherming. Die zal zeggen water is een belangrijk thema maar er zijn ook nog andere zaken die heel belangrijk zijn in deze richtlijn. Dus natuurlijk heeft iedereen zijn andere insteek en een andere focus. En de soort mensen als je dat bedoelt. Kijk wat dat betreft is het stereotype natuurlijk wel een beetje waar. Kijk je hoort ook aan mij accent dat ik een beetje een Twents accent heb, dus ik pas wat dat betreft redelijk goed bij mij achterban maar dat zie je ook bij banken of zo. Daar die je ook een bepaald type mensen die daarbij inzitten, dat is ook vrij logisch natuurlijk.

En het soort lobby wat daarbij hoort. Is dat dan ook anders?

Ja, natuurlijk. Het soort lobby, dat vind ik moeilijk. Ik denk dat dat niet heel veel verschilt. Natuurlijk, de een is directe in zijn vorm van communicatie dan een anders. Ik bedoel zoals boeren organisaties zijn over het algemeen ook beter ingebed in de hele Europese besluitvorming omdat ze daar al 50 jaar mee te maken hebben. Dus zij zijn ook veel meer gefocust in die Europese besluitvorming, zij snappen ook veel beter hoe die procedures werken hoe ze weten procedureel ook vaak beter hoe de zaken werken, dus wat dat betreft heeft het wel effect op je lobby en hoe je dat doet. Dus voor banken. Dat is net nieuw. Die hebben heel lang geen enkele regelgeving gehad, die wilden altijd zelfregulering en die hebben nu ineens te maken met Europese kaders waar ze aan moeten voldoen, dus voor hen is het nog een hele ontdekkingstocht terwijl wij al jarenlang onze contacten hebben en weten hoe alles loopt, welke fases de besluitvorming door moet gaan voordat er iets ligt, dus wat dat betreft is de landbouwlobby een redelijk professionele lobby in vergelijking met sommige andere lobbytakken.

En op welke wijze kiest de commissie of het parlement iemand uit om mee te praten denk je?

Achterban. Dat is heel erg belangrijk. Ik bedoel een Nederlandse Europarlementariër zal niet snel met een Italiaanse landbouw lobbyist gaan spreken. Want daar zit geen enkel belang voor die parlementariër en die is ook niet zo geïnteresseerd in de Italiaanse situatie over het algemeen, ja een beetje soms. Dus ten eerste welke achterban vertegenwoordig je, wij zijn ook een branche organisatie, we hebben 50.000 ondernemers achter ons staan dus je kijkt eerst naar de achterban en ten tweede

heeft het denk ik ook te maken met vertrouwen en ervaring met die organisatie of lobbyist dus of je met die persoon wil praten of niet. En of het echt is in de zin van de informatie die ze hebben, ben je goed zegmaar. Geef je goede informatie, als je twee keer komt praten en uiteindelijk niet to the point komt dan is een parlementariër of iemand van de commissie redelijk snel klaar met je. Dus dat is denk ik in het algemeen en beetje het geval waar ze op letten.

Hier hebben wij het net al wel even over gehad, want hoe treed je nou het meeste op? Via Copa-Cogeca of individueel? Vooral via copa hea.. maar heeft dat nu ook echt het meeste effect denk je? Want alleen bereik je niks?

Nou je bereikt niet niks, maar je kunt voor hele technische specifieke dingen voor Nederland, bijvoorbeeld bloembollen, dan kun je op eigen houtje wel dingen doen. Maar als het echt over brede zaken gaat, over politiek, dan kun je het beste zo hoog mogelijk insteken binnen je koepel en als je dat erin krijgt dan ben je al halverwege met je lobby in de zin van dat je veel meer gedaan krijgt dan dat je als enige daar aan de gang gaat en gaat lopen praten over het GLB over hoe belangrijk dat allemaal is voor Nederland en dan praat je met twee Europarlementariërs en dan denk je dat je iets geregeld krijgt. Zo werkt het niet. Dus het meeste effect heeft altijd via een Europese koepel of via een ander samenwerkingsverband. Laat ik het zo zeggen.

Hoe internationaal is de Brusselse lobby volgens jou? En hoe is dat voor jou in jouw positie? Spreek je voornamelijk Nederlandse personen uit het parlement of voornamelijk Nederlandse commissieleden? Of is dat gelijk verdeeld over de lidstaten?

Nee, je hebt wel veel contact met Nederlanders. En nogmaals je doet veel via de koepel en vaak spreken zij met de mensen van andere lidstaten. En natuurlijk als het gewoon specifiek voor een bepaald onderwerp is dan praat je gewoon met mensen van andere lidstaten. Ik heb het bijvoorbeeld net over fosfaat gehad. Dan spreek ik met Michael Hemmel en met een Italiaan op een specifiek dossier. Dus als een dossier door iemand anders wordt behartigd dan gaan we daar gewoon mee praten. Maar als je naar het parlement gaat dan gaat je over het algemeen via de Nederlanders of je gaat via de rapporteurs of schaduwrapporteurs proberen te spreken met elkaar.

En is dat met de commissie dan ook zo?

Ja, met de commissie wat ik net zeg dan ga je meestal ook per onderwerp met de ambtenaren specifiek spreken, dus dan maakt het niet uit wat voor een nationaliteit die heeft. Kijk het is wel makkelijk om af en toe Nederlanders te spreken, die weten vaak ook net iets meer over hoe het verder gaat, maar over het algemeen maakt het geen verschil. Het is wel handig als je een directeur hebt die heel hoog is en het is een Nederlander, dan kan die persoon natuurlijk wel iets meer forceren dan dat je dat op een laag ambtelijk niveau moet doen, bijvoorbeeld Herman Versteijlen.

En werkt Nederlanders onder elkaar, werkt dat dan soms toch net even wat gemakkelijker? Beetje flauw misschien..

Nou, dat weet ik niet, kijk het enige verschil is vaak dat Nederlanders vaak beter snappen hoe wij Nederlanders veel beter weten hoe wij dingen willen benaderen en hoe wij dingen willen oplossen in Europees verband. En dat ze daar vaak ook meer mee hebben. Dus als je het over het GLB hebt dan heb je mensen die zeggen de markten moeten open en de boeren moeten zich gaan passen in de markt en je hebt mensen die zeggen we moeten de markten volledig afsluiten en op die manier pro-

beren we de boeren een beter inkomen te geven. Dat is een beetje een noord zuid visie. Dus als je over zoiets praat met een Nederlander, over liberalisering, dat je op die manier een beter positie in de keten wil krijgen, ja dan heb je daar meer gehoor bij wanneer je met een directeur daarover praat dan dat je dat met een andere nationaliteit doet. Maar dat is redelijk algemeen. Het is niet zo van dat is een Nederlander dus ik ga dat regelen, zo werkt dat niet. Kan ook niet dat mag ook niet en zou niet goed zijn.

Kun je een goede en een slechte ervaring beschrijven die je hebt gehad tijdens je werk als lobbyist zijnde?

Och! Een goede ervaring. Je bedoelt gewoon qua lobby zelf hoe dat liep?

Ja bijvoorbeeld?

We hebben nu het innovation partnership for agriculture dat hebben we aan de commissie voorgesteld. Dat gaat over innovatie netwerken die moeten worden opgesteld rondom het thema landbouw en ik verbaas me er eigenlijk over hoe makkelijk het is om toch met een redelijk pro actieve lobby toch heel veel aandacht te krijgen en ervoor te zorgen dat mensen toch graag met je gaan werken als LTO zijnde in brede verbanden, en dat heeft dan weer goede effecten op het bedrijfsleven in Nederland in algemene zin en dan zie je toch dat dat heel goed en snel verloopt en dat mensen je ook snel benaderen van hoe zitten jullie daarin, hoe gaan we dat benaderen en hebben jullie nog ideeën. Dus dat is heel positief. En wat ik al zei, een pro actieve lobby heeft gewoon ook veel voordelen wat dat betreft.

Maar wat ik bijvoorbeeld wel jammer vond was rondom het hele melkquotum bijvoorbeeld. Dat je dan op een gegeven moment tegen allerlei conservatieve krachten aanloopt die zeggen van ja we willen geen quotum verruiming want dan worden jullie Nederlanders nog competitiever en dat willen we eigenlijk niet. Daar komt het dan eigenlijk een beetje op neer wat de meeste organisaties, politieke partijen en lidstaten zeggen, en dat is toch wel redelijk teleurstellend. Terwijl je toch een goede case hebt en toch ook wel in het Europees belang denkt als lobbyist. Ja, dat was dan wel jammer maar zo gaan die dingen. Je moet ook goed tegen verliezen kunnen als lobbyist want je kunt niet alles winnen.

Vanaf deze vraag per mail antwoord gekregen.

Wat is uw rol in de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid?

Namens mijn organisatie coördineer ik de inspanningen op dit dossier. Samen met mijn collega's en bestuurders geven wij onze opinie over de wetsvoorstellen van de Europese Commissie. Dit verspreiden wij bij het Nederlandse ministerie van EL&I, het Europees Parlement en de Europese Commissie.

Kunt u mij kort uitleggen waarom de huidige hervormingen nodig zijn en hoe deze bereikt zullen worden?

Om maatschappelijke acceptatie voor landbouwsubsidies te versterken en de concurrentiekracht van de sector te versterken. Dit probeert de Europese commissie te bewerkstelligen door een deel van de GLB-premies te vergroenen, dit te koppelen aan groene "diensten" door de boer.

Dit is de eerste hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid sinds de in werking treding van het verdrag van Lissabon. Wat is er veranderd voor lobbyisten en beleidsmakers wanneer u het vergelijkt met de voorgaande hervormingen?

Het speelveld is groter, meer spelers in de arena, en een zoektocht naar de nieuwe krachtsverhoudingen tussen parlement, ministers en eurocommissaris. Daarop proberen lobbyisten en beleidsmakers zo goed mogelijk op in te spelen. Vroeger was je klaar als je de Duitse en Franse overheden aan boord had, dat werkt niet meer zoals toen.

Wat is de rol van lobbyisten in de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid?

Beleidsmakers en politici informeren over mogelijke opties en het geven van de belangen die zij hebben bij een bepaalde aanpassing van regels.

Veranderen de rollen van lobbyisten gedurende het proces? Eerst is het meer agenda-zettend. Dus je probeert je prioriteiten op het speelbord te krijgen. Vervolgens ben je bezig met het inspelen op compromissen en flexibel om te gaan met de mogelijkheden die er nog zijn om zaken te beïnvloeden door het geven van gerichte informatie.

Wanneer u objectief kijkt; hebben lobbyisten dan invloed op het beleid of niet?

Ja, al is het moeilijk om objectief te kijken. Dat denk ik zeker, en ik denk ook dat dit de kwaliteit van wetgeving verbetert.

Wat zou er in uw ogen kunnen of moeten veranderen aan de Brusselse lobby?

Het moet nog transparanter. Organisaties als LTO hebben niets te verbergen. Wij vertegenwoordigen 50.000 agrarische ondernemers uit Nederland. Veel organisaties en consultancies zijn niet duidelijk voor wie en wat ze staan naar buiten toe. Dat is niet goed en schept een beeld van achterkamertjes en schimmige besluiten.

Verder moeten we meer in het algemeen uitleggen aan mensen wat lobbyen nou eigenlijk betekent en dat iedereen op zijn manier een beetje lobbiet. Het is met alles je probeert je gelijk te halen op basis van argumenten en goede informatie. Zelfs over wat je 's avonds eet lobby je bij je vrouw, vriendin of huisgenoot.

Natuurlijk is het wel zo dat met name grote industrie meer geld hebben om lobbyactiviteiten te doen. Daar moet oog voor zijn in de vorm van ook mogelijkheden voor minder georganiseerde of minder kapitaalkrachtige clubs de benodigde podia te geven. Maar dit gebeurt ook al op grote schaal. Veel NGO's en maatschappelijke organisaties krijgen geld van de overheid om hun belangen te behartigen.

Appendix 7 – Codes per block of questions and answers

Persoonlijk

Hoe lang ben u al werkzaam in Brussel en in welke functies?

Op welke terreinen bent u actief?

Hoe zou u uw huidige rol als Europarlementariër inhoudelijk beschrijven?

<i>Herman Versteijlen</i>		<i>Esther de Lange</i>	<i>Luc Groot</i>
Carriere	Opleiding	Carriere	Carriere
Carriere		Carriere	Carriere EP
Carriere		Carriere Lobbyist	Carriere
		Carriere Voeding	Carriere Lobby
Wijn		Product regulering	
Markt		Carriere	Landbouw Begroting
Productregulering		Carriere Opleiding	Meerjaren begroting
Europese regelgeving	Product regulering	Carriere EP	Begroting
Geografie		Carriere	Landbouw
		Carriere	
Carriere	Geografie	Carriere	
Verschillen tussen lidstaten			
Markt		Verkiezingen EP	Lobby rol
Carriere		Verkiezingen EP	Eisen organisatie
Product regulering		Carriere	LTO
Product regulering			Carriere
Markt			Lobby
Markt	Gemeenschap	Infomele werking EP	Ogen / oren
Product regulering		Verkiezingen EP	Permanent lobbyist -> veel informatie
Product regulering			EP -> Lobbyist
Carriere		Voedsel	Nieuwtjes
Carriere		Consumenten Gezondheid	EC
Carriere		Landbouwbeleid	Permanent lobbyist -> veel informatie
Carriere	Landbouwbeleid	Handel / WTO	Via - Via
Carriere		Landbouwbeleid breed	Coördinatie
Carriere		Begroting	Coördinatie
Hervorming GLB McSharry			Coördinatie
Carriere		Bruggenbouwer	Coördinatie
Carriere		EP = Brussel + lidstaat	Informatievoorziening -> snelheid = winst
Carriere		EP = Brussel + lidstaat	Coördinatie

Carriere		EP = Brussel + lidstaat	Coördinatie
Carriere			Coördinatie
Carriere		Tijdsverdeling	Afstemming op Brussel
		Tijdsverdeling	Afstemming op Brussel
Markt		Werkbezoeken	Afstemming op Brussel
Producten		Werkbezoeken	Dossiers
Producten			Dossiers
Producten		Nederland + EU	Dossiers
Werkzaamheden		Nederland belangrijkst	
Markt regulering	Crisis	EP = Lidstaat + EU	LTO
Werkzaamheden		EP = Lidstaat + EU	Dossiers
Werkzaamheden		Werkbezoeken	Dossiers
Markt	Werkzaamheden	Werkbezoeken	
Verantwoording EP		Werkbezoeken	Permanent lobbyist -> veel informatie
Verantwoording EP			Signalen uit EC, EP, lobbyisten etc.
Beheerscomites	Markt regulering		
Beheerscomites			
Coördinatie			
Overzicht			
Coördinatie			

Rol EP

Wat is volgens u de hedendaagse positie van het Europees Parlement in de wetgevende procedure van de Europese Unie?

Werkte dit in de praktijk goed uit?

Is er na de in werking treding van het verdrag van Lissabon veel veranderd in de rol van het Europees Parlement?

Hoe merkt u dit?

Herman Versteijlen

Esther de Lange

Luc Groot

Consequenties Verdrag van Lissabon	Landbouw	EP volwassen	EP belangrijker
EP - raadgevend		Verdragen -> Meer macht EP	eerst EP beïnvloeden via begroting
Procedure	Rol Commissie	EP medewetgever	eerst EP beïnvloeden via begroting
Procedure oud		Lissabon -> EP volledig medewetgever	Nu EP beïnvloeden via begroting
Procedure oud		EP medewetgever	Nu EP beïnvloeden via begroting
Procedure oud			EP medebeslissing
EP - raadgevend		Budget vs meerjarenbegroting	EP advies -> EP medebeslissing
EP - raadgevend		Meerjarenbegroting	
Budget	EP - medebeslisser	Meerjarenbegroting	EP advies -> genegeerd
EP - medebeslisser			EP advies -> genegeerd
Budget	EP - medebeslisser	Testfase	EP advies -> genegeerd -> lang proces
EP - raadgevend		EP medewetgever	Lastig akkoord
EP - medebeslisser	langere procedure	EP medewetgever	EP advies = mager
EC naar EP		Prijzen & hoeveelheden	Ministers besloten
EC naar EP		Uitvoeringsbesluiten EC	
EC naar EP		Macht EP	Onderwerp afhankelijk
EC naar EP		Uitvoeringsbesluiten EC	Landbouwbeleid & budget
Besluitvorming	Tijd	Uitvoeringsbesluiten EC	EP voor landbouwbeleid
Tijd		EP verantwoordelijkheid	Te divers
Tijd	Kwaliteit	EP verantwoordelijkheid	Te divers
Besluitvorming		EP verantwoordelijkheid	Te divers
EC naar EP			Democratisch
Besluitvorming	Tijd	EP verantwoordelijkheid vs. peilingen	
Besluitvorming	Tijd	Rapport BES	Tijd besluitvorming
Hervorming GLB McSharry	Tijd	Rapport BES	Tijd besluitvorming
Hervorming GLB McSharry		Rapport BES	Tijd besluitvorming
Hervorming GLB McSharry	Tijd	Rapport BES	Tijd besluitvorming
EP - medebeslisser	Besluitvorming	EP verantwoordelijkheid	Tijd besluitvorming
Besluitvorming	Tijd		Tijd besluitvorming
Falen besluitvorming		EP verantwoordelijkheid	Nieuwe constructies
Falen besluitvorming		EP verantwoordelijkheid	Besluitvormingsproces
Democratie		EP verantwoordelijkheid	Tijd besluitvorming
			Nieuwe constructies

EP machtiger
Medebeslissing = Compromis
Kwaliteit
Democratie

Lissabon weinig verandering
Lissabon weinig verandering
Landbouwcommissie
Landbouwcommissie
Lissabon weinig verandering

Nieuwe constructies
Lissabon veel veranderd

Verdeling aandacht

Heeft u in uw werk veel te maken met lobbyisten?

Waarom / waarvoor?

Hoe wordt in uw ogen de aandacht van lobbyisten verdeeld? Gaat er meer aandacht naar de lobby richting de Europese Commissie of richting het Parlement?

Wat vind u van de lobby richting de Commissie?

Hoe is uw/jullie houding naar lobbyisten? Is deze afwachtend of actief of..?

Herman Versteijlen

Esther de Lange

Luc Groot

Markten -> Lobby			
EC probleemoplosser			Europese koepel
EC informatie bron			Quotum
Marktfluctuaties -> Lobby			Coalitie
Marktfluctuaties -> Lobby			Quotum
Markt			Coalities noodzakelijk
Markt			Samenwerking noodzakelijk
EC probleemoplosser			Europese koepel
EC probleemoplosser	EC informatie bron		Europese koepel belangrijk
			Europese koepel
			Vroege start lobby
			EC
Lobby EC sterkst			Lobby in voorbereidende fase
Vershil lobby tijd			
Vershil lobby tijd			
Verandering -> lobby			Lobby in voorbereidende fase
Verandering -> lobby	Lobby EC tijdens voorstelfase		Lobby in voorbereidende fase
Stakeholder consultatie			Lobby in voorbereidende fase
Stakeholder consultatie			EC relatief klein
Impact studies			EC afhankelijk informatie
Impact studies			Lobbyist = informatie
Impact studies			Lobbyist = informatie
Impact studies			Lobby in voorbereidende fase belangrijk
			Lobby in voorbereidende fase belangrijk
			Andere landen minder pro
Impact studies			actief
Impact studies -> Kwaliteit			LTO pro actief
Stakeholder consultatie -> Impact studies			Lobby in voorbereidende fase
			Commissie voorstel belang-
Lobby in voorbereidende fase			rijkst

Verschil lobby tijd
Lobby EP
Verschil lobby tijd

Lobbyisten -> EC
EC -> lobbyisten
EC -> lobbyisten
Lobbyisten -> EC

Lissabon -> verandering

Lissabon -> verandering = snel

Lobby EC = best
Moment van lobby
Lobbyproces
Goede lobby = aanwezig in Brussel
Lobby tijdens voorbereidende fase
EC -> Lobbyisten
Consultatieprocedures

Stakeholderconsultaties
Stakeholderconsultaties
Stakeholderconsultaties
Stakeholderconsultaties
Stakeholderconsultaties

Houding = politiek
Houding = politiek

Houding = politiek = links
Houding = politiek = links =
dom
Wetgeving vacuum
Selectief praten
Lobbyist = belangenbehartiger

Niet = selectief = slecht
Inventariseren belangen

Commissie voorstel belang-
rijkst
Lobby in voorbereidende fase belangrijk
Lobby in voorbereidende fase belangrijk
EP = politiek
Bijeenkomsten organiseren
Bijeenkomsten organiseren
Bijeenkomsten organiseren
Lobby = voeden
Lobby = voeden

Relatie afhankelijk
Relatie afhankelijk
Relatie afhankelijk
Meestal lobbyist -> EC (EP)
EC -> Lobbyist
Formeel proces
Formeel proces

EC
EC <80%
EC = voor experts
Lobbyist -> politici

EP, focus EC
Lobby in voorbereidende fase
EP -> lobbyist
EP -> lobbyist
EC proactief, EP verzoek
Lobbyist -> lobbyist
Lobbyist -> lobbyist
Strategie

EU organisaties zijn passief
Afwachtend
LTO actief
Soorten lobbies
One issue
LTO (branche)
Verschilt per organisatie
Kwaliteit verschilt

EP zoekt maatschappelijk middenveld
landbouw lobby niet oververtegenwoordigd in
EP
Milieu-dierenwelzijn
EP inventariseren belangen
Proberen te sturen
Inventariseren belangen

Verandering lobby

Waar vind lobby plaats? Is dat informeel of formeel?
Is de lobby richting Europarlementariërs veranderd na Lissabon?
Wat zijn volgens u de belangrijkste veranderingen?

Herman Versteijlen

Esther de Lange

Luc Groot

Proces = Formeel
 Congres
 EC informatievoorzieners
 EC informatievoorzieners
 EC informatievoorzieners
 EC informatievoorzieners
 Afspraak = Informeel
 Afspraak = Informeel Verslaglegging = Formeel
 Coördinatie bezoeken lobbyisten
 Coördinatie bezoeken lobbyisten
 Coördinatie bezoeken lobbyisten

 Lissabon geen verandering lobby richting EC
 Problemen -> Lobby
 Lobby neemt af na terugtrekking
 Lobby neemt af na terugtrekking
 Lobby neemt af na terugtrekking
 Lobby neemt af na terugtrekking
 Problemen -> Lobby
 Problemen -> Lobby
 Seizoensafhankelijkheid

 Lissabon geen verandering lobby richting EC
 Beheerscomites
 Beheerscomites
 Commissie reglementen
 Commissie reglementen
 Gedelegeerde Commissie maatregelen
 Gedelegeerde Commissie maatregelen
 EC + EP + Raad
 Tijd besluitvorming
 EP gedelegeerde maatregelen
 EP gedelegeerde maatregelen
 Implementerende Commissie bevoegdheden

Lobby proces
 Doel lobby
 Lobbyist als signalering
 Breedte vs. diepte
 Lobbyist als signalering
 Relatie lobbyist MEP
 Lobby proces
 Lobby proces
 Lobby proces
 Lobby proces
 Lobby proces
 Lobby proces
 Lobby proces
 Lobby proces

 Lissabon -> verandering
 Meer Lobby -> EP
 Landbouw weinig veranderd
 Andere partijen

 Milieu niet veranderd
 Gewasbescherming
 Lissabon -> verandering

Hervorming GLB

Timing

EC Consultatie = formeel
 EP hoorzitting = formeel
 Meeste informeel
 MEP alleen informeel
 Formele procedures
 Informeel netwerk

 Niet borrelen
 Formele bijeenkomst
 Borrel is geen beslissingsplatform
 Borrel = relatie
 Relatie + vertrouwen
 Vertrouwen
 Vertrouwen
 Informeel spreken
 Informeel spreken
 Niet borrelen
 Niet borrelen
 Informeel spreken
 Transparantie

 Lissabon -> meer lobby EP
 Lissabon -> meer lobby EP
 Lissabon -> meer lobby EP
 Lissabon -> meer lobby EP
 EC, lobby etc. Meer lobby EP
 Lissabon -> meer lobby EP

 Lissabon verder geen veranderingen

EC + Lidstaat
Lidstaat implementerende maatregelen
Lidstaat implementerende maatregelen
Lidstaat implementerende maatregelen
Commissie reglementen evenwicht
Commissie reglementen evenwicht
Commissie reglementen evenwicht
Lissabon -> vertraging

Lissabon -> meer lobby EP
Lissabon -> meer lobby EP
Niet formeel

Belang lobbyisten

Bent u van mening dat lobbyisten belangrijk zijn voor het besluitvormingsproces?

Met welke lobbyisten heeft u zoal te maken? Dus uit welke branche komen ze voornamelijk?

Zit er een verschil in type lobbyisten wanneer ze uit een andere branche komen?

Op welke wijze kiest u een lobbyist uit om te gaan praten

Herman Versteijlen

Lobbyisten = praktijk
wetgeving in vacuum
Lobbyproces
Commissie voorstel belangrijkst
Commissie voorstel belangrijkst
Medebeslissing -> verandering
Medebeslissing -> verandering
Commissie voorstel belangrijkst
Commissie voorstel belangrijkst
Invloed lobbyisten
Invloed lobbyisten
Politiek beslist

Europese koepels
Europese koepels
Europese koepels = Beste
Europese koepels

Teveel lobbyorganisaties
Teveel lobbyorganisaties
Teveel lobbyorganisaties
Teveel lobbyorganisaties
Teveel lobbyorganisaties
Tegenstrijdigheid binnen sector
Tegenstrijdigheid binnen sector
Tegenstrijdigheid binnen sector
Tegenstrijdigheid binnen sector

Esther de Lange

Lobbyist = belangrijk
Lobbyist = maatschappij
Lobby in context
Lobby in context + politiek

Standpunt
Lobbyist = kennis
Inventariseren belangen
Lobbyist = kennis
Lobbyist = kennis

Budget = overheid
Budget = overheid
Tegengestelde belangen sector
Budget = overheid
Diversiteit lobbyisten

Diversiteit lobbyisten
Onverwacht

Nederlandse blik
Twee typen lobbyisten
Niet permanent
Niet permanent = niet op de hoogte
Niet permanent = one issue
Niet permanent
Permanent = lobby tijdens voorbereidende fase
Verschil inhoud
Verschil inhoud
Verschil inhoud
Commerciele lobby
Organisatie gebonden lobby

Luc Groot

Lobbyisten belangrijk
EU structuur leidend
Lobbyisten belangrijk
Stem maatschappelijk middenveld
Stem maatschappelijk middenveld
Stem maatschappelijk middenveld
Stem maatschappelijk middenveld
Stem maatschappelijk middenveld
Stem maatschappelijk middenveld
Stem maatschappelijk middenveld
Lobbyisten informatie voorzieners
Lobbyisten informatie voorzieners
Lobbyisten belangrijk
Lobbyisten informatie voorzieners

Nadruk lobby verschilt
Nadruk lobby verschilt
Nadruk lobby verschilt
Menselijk
Stereotypes
Stereotypes
Stereotypes

Nadruk lobby verschilt
Nadruk lobby verschilt
Landbouw lobby ervaring
Landbouw lobby ervaring
Landbouw lobby ervaring
Banken zelfregulering
Landbouw lobby ervaring

Achterban
Achterban

Tegenstrijdigheid binnen sector
EC = objectief

EC = objectief

Lobbyisten -> EC
EC iedereen welkom
EC iedereen welkom
EC iedereen welkom

Commerciele lobby
Commerciele lobby = frustratie
Commerciele lobby
Commerciele lobby
Commerciele lobby = frustratie
Commerciele lobby = frustratie
Commerciele lobby = frustratie
Commerciele lobby

Lobbypas
Lobbypas

Transparantie
Lobbypas -> Transparantie
Lobby belangrijk

Lobbypas -> Transparantie
Verslaglegging gesprekken
Verslaglegging gesprekken
Verslaglegging gesprekken

Medewerker filterfunctie
Europese koepel + Nederland
Europese koepel = beter
Europese koepel
Uitzondering = Europese koepel + Nederland + ander

Achterban
Achterban
Goede informatie
Goede informatie
Combinatie

Acties Lobbyisten

Hoe treden lobbyisten het meest op? Als collectief via bijvoorbeeld Copa-Cogeca of individueel?

Wat heeft volgens u het meeste effect?

Hoe internationaal is de Brusselse lobby volgens u? Hoe is dat voor u in uw positie? Spreekt u voornamelijk Nederlandse lobbyisten of is dit gelijk verdeeld over de lidstaten?

Kunt u een goede en een slechte ervaring beschrijven die u heeft gehad met een lobbyist?

<i>Herman Versteijlen</i>	<i>Esther de Lange</i>	<i>Luc Groot</i>
Europese koepels	Europese koepel + Nederland	Collectief of specifiek
Europese koepels		Europese koepel
		Europese koepel & collectief
Europese koepels = beste	Europese koepel = beter	
	Collectief = beter	Nederlanders
	Collectief = beter -> LTO + Dierenbescherming	Koepel = EU
Divers		Onderwerp = EU
		Onderwerp = EU
Divers = geen probleem	Collectief = beter	Onderwerp = EU
	Collectief = beter	EP = Nederlanders
	Nederland = voorloper	
	Nederland = voorloper	EC = EU
Meestal goed		EC Nederlander = makkelijker
Zonde van de tijd	Nederland = voorloper	EC Nederlander = makkelijker
Meestal goed	Nederland = voorloper	
Media	Nederland = voorloper	EC Nederlander = makkelijker
Media		EC Nederlander = makkelijker
Media	Nederland = voorloper	EC Nederlander = makkelijker
Media	Transport dieren	Noord vs Zuid EU
Media	EP advies -> gesteund door collectief	EU = internationaal
Media	Transport dieren -> omstandigheden	EU = internationaal
Media	EP advies genegeerd	
Media	EP advies genegeerd -> wetgeving faalt	
Media	Collectief	
Media	Collectief = compromis	Voorstel EC
Media	Collectief = compromis	Pro actief -> aandacht
Media	Collectief = compromis	
Media	Collectief = compromis	
Vertrouwen	Transport dieren	Pro actief -> aandacht
Media	Collectief	Quotum
	Collectief	Conservatief
	Collectief -> wetgeving	Conservatief
Lobby gebaseerd op feiten		EU belang ondergesteld
Lobby in context	Lobbyisten gelijk verdeeld over EU	Lobby = ook verliezen

Lobby in context
Lobby in context
Lobby = spel
Lobby in context
Lobby = spel
Lobby = spel

Disussie geld
Disussie geld
Disussie geld
Disussie geld
Disussie geld

E-mail bombardementen
E-mail bombardementen
E-mail bombardementen
Agressieve lobby
Agressieve lobby
Agressieve lobby
Agressieve lobby
Agressieve lobby
Overhand goede ervaringen
Contact
Snelheid
Snelheid

Begrip
Begrip
Begrip
Rol medewerker
Rol medewerker
Rol medewerker
Rol medewerker
Informeel proces

Gebeurtenissen inschatten
Informeel proces
Internationaliteit
Informeel proces
Informeel proces

Hervorming GLB

Wat is uw rol in het hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid?

Kunt u mij kort uitleggen waarom de huidige hervormingen nodig zijn en hoe deze bereikt zullen worden?

Herman Versteijlen

Esther de Lange

Luc Groot

Marktregulering		EP medewetgever	Dossier
Marktregulering		NW europa vertegenwoordigen	Mening -> EC
Werkzaamheden		NW europa vertegenwoordigen	Afstemming instituties NL & EU
Werkzaamheden			
Werkzaamheden		Voorzitterschap EU	Landbouw aanpassen aan maatschappij
Werkzaamheden		Voorzitterschap EU	Vergroening
Werkzaamheden		Voorzitterschap EU	
Werkzaamheden			
Invloed EC		Voorzitterschap EU -> kansen	
Lobby -> Expertise -> Invloed EC		Invulling vergroening	
Lobby -> Expertise		Invulling vergroening	
Lobby -> Expertise		Invulling vergroening	
Invloed EC		Invulling vergroening	
Invloed EC		Invulling vergroening	
Werkzaamheden		Invulling vergroening	
EC -> EP		Voorzitterschap EU -> kansen	
EC -> EP		Invulling vergroening	
EC coördineren		Invulling vergroening	
EC coördineren			
EC coördineren		Samenwerking MEP & lobbyist	
EC -> EP		Samenwerking MEP & lobbyist	
Landbouw aanpassen aan maatschappij		Samenwerking MEP & Lobbyist	
Landbouw model			
Rol directe betalingen		Samenwerking MEP & lobbyist	
Rol directe betalingen		Samenwerking MEP & lobbyist	
EU landbouw vs. wereldmarkt			
EU landbouw vs. wereldmarkt		Landbouw aanpassen aan maatschappij	
EU landbouw vs. wereldmarkt			
Rol directe betalingen		Landbouw -> landbouwbeleid	
Rol directe betalingen	Verantwoording	Hervorming WTO	
Verantwoording directe betalingen		Prijs -> inkomen	
Landbouw aanpassen aan maatschappij	Eisen maatschappij	Landbouwbeleid belangrijk	
Landbouw aanpassen aan maatschappij		Verantwoording landbouwbeleid	
Rol directe betalingen		Verantwoording landbouwbeleid -> vergroening	

Rol directe betalingen + Landbouw aanpassen aan maatschappij
Financiële crisis
Hervorming GLB + Budget
Verantwoording directe betalingen
Verantwoording directe betalingen

Verantwoording landbouwbeleid -> vergroening
Verantwoording landbouwbeleid -> vergroening
Verantwoording landbouwbeleid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid
Voedselzekerheid + vergroening etc.
Verantwoording landbouwbeleid
Verantwoording landbouwbeleid
Verantwoording landbouwbeleid

Lobby & GLB

Dit is de eerste hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid sinds de in werking treding van het verdrag van Lissabon. Wat is er veranderd voor lobbyisten en beleidsmakers wanneer u het vergelijkt met de voorgaande hervormingen?

Wat is de rol van lobbyisten in de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid?

Veranderen de rollen van lobbyisten gedurende het proces?

<i>Herman Versteijlen</i>	<i>Esther de Lange</i>	<i>Luc Groot</i>
Medebeslissing	Lissabon weinig veranderd	Grotere arena
Lobby -> EP	EP & landbouwlobby goed contact	Anticipatie
Lobby -> EP	EP advies belangrijk	Nieuwe coalities
Lobbyproces EP	EP advies belangrijk	
Medebeslissing	EP & landbouwlobby goed contact	Lobbyist = informatievoorzieners
	Coalities noodzakelijk	
Lobby hervorming GLB = standaard	Coalities noodzakelijk	Lobby proces
Lobbyisten meer betrokken bij besluitvorming	Coalities + EP beïnvloeden	Lobby proces
Lobbyisten meer betrokken bij besluitvorming		
Lobbyisten meer betrokken bij besluitvorming	Lobby proces	
Impact studies	Nederland voorloper	
Lobbyisten meer betrokken bij besluitvorming	Nederland voorloper	
Lobbyisten meer betrokken bij besluitvorming		
Lobbyisten meer betrokken bij besluitvorming	Nederland voorloper	
	Machiavelli	
Verschil lobby tijd	Lobby proces	
	Lobby proces	
	Lobby proces	
	Lobby proces	
	Lobby proces	
	Lobby proces -> ontwikkeling -> specifiek	
	Lobby proces -> ontwikkeling -> specifiek	
	Lobby proces -> ontwikkeling -> specifiek	
	Lobby proces -> keuzes maken	
	Lobby proces -> keuzes maken	

Lobby Slot

Wanneer u objectief kijkt; hebben lobbyisten dan invloed op het beleid of niet?

Wat zou er in uw ogen kunnen of moeten veranderen aan de Brusselse lobby?

Herman Versteijlen

Esther de Lange

Luc Groot

Lobby = praktijk	Invloed	Verbetering kwaliteit
Wetgeving in vacuum	Teveel invloed	
Wetgeving in vacuum	Schandalen	
	Schandalen	Transparanter
Meer Europese koepels	Schandalen	Transparanter
Tegenstrijdigheid binnen secor	Invloed	Transparanter
Meer Europese koepels	Invloed wanneer overeenkomsten EP	Transparanter
Meer Europese koepels = efficiënter	Invloed wanneer overeenkomsten EP	Transparanter
Meer Europese koepels	Invloed wanneer overeenkomsten EP	Transparanter
Rol achterban	Concrete voorstellen	Argumentatie
		Transparanter
Rol achterban	Brusselse lobby bestaat niet	Transparanter
Rol achterban	Brusselse lobby bestaat niet	Eerlijker
Verschil in lobbyisten	Schandalen	Eerlijker
	Schandalen	Eerlijker
	Schandalen	
	Coalities vormen	
	Coalities vormen	
	Coalities vormen	
	Coalities vormen	
	Coalities vormen	
	Coalities vormen	
	Lobby = belangrijk	
	Lobby = belangrijk	
	Lobby = belangrijk	
	Lobby = belangrijk	
	Lobby = belangrijk	
	Lobby = belangrijk	
	Ontwikkelingen	
	Nederland vs Europa	
	Coalities	
	Manier van denken	
	Manier van denken	
	Manier van denken	
	Creativiteit	

Manier van denken
Manier van denken
Nederland vs Europa

References

- Alvesson M., K. Sköldberg. *Reflexive Methodology: New Vistas for Qualitative Research*. London: Sage Publications Ltd., 2000.
- Betti, E. "Hermeneutics as the General Methodology of the Geisteswissenschaften." In *Contemporary Hermeneutics: Hermeneutics as Method, Philosophy and Critique*, by J. Bleicher, 51-94. London: Routledge and Kegan Paul, 1980.
- Blumer, H. "What is wrong with social theory? ." *American sociological review. Official Journal of the American Sociological Society*, 19 (1), 1954: 3-10.
- Borchardt, K.D. *The ABC of European Union Law*. Brussel: European Union, 2010.
- Borchardt, Klaus-Dieter. "Past, present, future of the Common Agricultural Policy." European Commission, Agriculture and Rural Development, 2011.
- Bouwen, P. "Corporate lobbying in the European Union: the logic of acces." *Journal of European Public Policy*, 9, 3, 2002: 365-390.
- Bowen, G, A. "Grounded theory and sensitizing concepts." *International Journal of Qualitative Methods*, 5(3), 2006: 1-9.
- Breeman, G. *Cultivating Trust, How do public policies become trusted?* Leiden: Leiden University, 2006.
- BuZa. "Verdrag van Lissabon." September 22, 2008. (accessed April 5, 2012).
- Charrad, K. *Lobbying the European Union*. Mnichov: WP Westfälische Wihelms-Universitat, 2006.
- Coen, D. "Empirical and theoretical studies in EU lobbying." *Journal of European Public Policy*, 14, 3, 2007: 333-345.
- Coen, D. *Lobbying in the European Union*. Briefing Paper, Brussel: Directorate-General Internal Policies, 1997.
- Commission, European. *Departments (Directorates-General) and services*. 2012. http://ec.europa.eu/about/ds_en.htm (accessed juli 6, 2012).
- COPA-COGECA. *The united voice of farmers and their co-operatives in the European Union*. juli 6, 2012. <http://www.copa-cogeca.be/Main.aspx?page=CopaHistory&lang=en> (accessed juli 6, 2012).
- De Lange, E., interview by CJ Verkerk. *To Sow and Harvest, European Agricultural Lobby After Lisbon* (april 2, 2012).
- De Vleminck, Werrebrouck, Prof. G. Vande Walle,. *Lobbyen bij de Europese Commissie. Case Studie: De Tabaksindustrie*. Gent, 2009.
- EC. *An Open and Structured Dialogue between the Commission and Special Interest Groups (93/C 63/02)*. Brussel: European Commission, 1992.

- EC. *European transparency initiative*. Green paper, Brussel: Commission of the European Communities, 2006.
- EC. *Towards a reinforced culture of consultation and dialogue. General principals and minimum standards for consultation of interested parties by the Commission*. Brussel: European Commission, 2002.
- Eising, R. "Interessenvermittlung in der Europäischen Union." In *Verbände und Verbandssysteme in Westeuropa*, by R. & B. Kohler-Koch (eds.) Eising, 453- 476. Opladen: Leske+Budrich, 2001.
- Factbook, The World. *CIA - The World Factbook - European Union*. 2012.
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ee.html> (accessed 2 29, 2012).
- Frank R. Baumgartner, Jeffery M. Berry, Marie Hojnacki, David C. Kimball, Beth L. Leech. *Lobbying and Policy Change. Who wins, who loses and why*. Chicago: University of Chicago Press, 2009.
- Greenwood, J. *Interest representation in the European Union*. Basingstoke: Palgrave, 2003.
- Groot, L., interview by CJ. Verkerk. *To Sow and Harvest, European Agricultural Lobby After Lisbon* (mei 29, 2012).
- H. Boeijs, H. 't Hart, J. Hox. *Onderzoeksmethoden*. Boom Onderwijs, 2009.
- H. Silvis, A. Oskam, G. Meester. *EU-beleid voor landbouw, voedsel en groen van politiek naar praktijk*. Wageningen: Wageningen Academic Publishers, 2009.
- Habermas, J. *Protestbewegung und Hochschulreform*. Frankfurt: Suhrkamp, 1969.
- Hoonaard, van den, W, C. *Working with sensitizing concepts, Analytical Field Research*. California: Sage Publications, 1997.
- Kallas, S. *Hired-gun lobbyists in last-ditch battle against EU transparency plans*. 2005.
<http://archive.corporateeurope.org/lobbyistbacklashagainsttransparency.html> (accessed 6 27, 2012).
- Kistenkas, FH. *Recht voor de groene ruimte*. Wageningen: Wageningen Academic Publishers, 2010.
- Lahusen, C. "Commercial Consultancies in the European Union: The shape and Structures of Professional Interest Intermediation." *Journal of European Public Policy*, 9, 5, 2002: 695-715.
- Lehmann, W. *Lobbying in the EU: current rules and practices*. Working Paper, Brussel: European Parliament, 2003.
- LTO-Noord. "Hoe werkt Brussel?" Zwolle: Lulof, Almelo, December 2010.
- Luikenaar, Erik van Venetië & Jaap. *Het grote lobbyboek, de ongeschreven regels van het spel*. Amsterdam: Business Contact, 2009.
- Madisson, G.B. *The hermeneutics of postmodernity: figures and themes*. University of Michigan: Indiana University Press, 1988.

- Majone, Giandomenico. *Evidence, Argument & Persuasion in the Policy Process*. Michigan: BookCrafters Inc., 1989.
- Marziali. *Lobbying in Brussels. Interest Representation and Need for Information*. ZEI Discussion Papers C.155, Bonn: Zentrum für Europäische Integrationforschung, 2006.
- McGrath. "Comparative Lobbying Practices: Washington, London, Brussels." 2002.
- Michalowicz, I.) ' "Beyond Corporatism and Pluralism: Towards a New Theoretical Framework." In *Influence and Interests in the European Union: The New Politics of Persuasion and Advocacy*, by A & J. Fairbrass (eds) Warleigh, 35-53. Londen: Europa Publication, 2002.
- Middelaar, Luuk van. *De passage naar Europa, Geschiedenis van een begin*. Brussel: Hooiberg Haasbeek, 2011.
- Pappi, F. & C. Henning. "The organization of influence on the EC's common agricultural policy: a network approach." *European Journal of Political Research*, 36, 1999: 257-281.
- Parliament, European. *Leden per lidstaat en fractie, 7de zittingsperiode*. 2009. <http://www.europarl.europa.eu/meps/nl/search.html> (accessed juli 6, 2012).
- . *List of committees, standing committees*. 2012. <http://www.europarl.europa.eu/committees/en/full-list.html> (accessed juli 6, 2012).
- Pedler, R. *European Union Lobbying: Changes in the Arena*. Basingstoke: Palgrave, 2002.
- Pfeffer, J. & G. Salancik. *The external control of organizations: A resource Dependence Perspective*. New York: Harper & Row Publishers, 1978.
- Princen, Lelieveldt &. *The Politics of the European Union*. New York: Cambridge University Press, 2011.
- Richardson, J. "European Union: Power and Policy-Making." In *Policy-making in the EU: Interests, ideas and garabage cans of primeval soup*, by J. ed. Richardson, 3-30. New York: Rutledge, 2002.
- Teunissen, J. "Triangulatie als onderzoeksstrategie in symbolisch interactionistisch onderzoek." In *Betekenis en interactive: symbolisch interactionisme als onderzoeksperspectief*, by H. Hilhorst & F. Wester (Eds.) W. Arts, 82 – 97. Deventer: Van Loghum Slaterus, 1985.
- Thomas, C.S. & R.J. Hrebenar. "Comparing Lobbying Across Liberal Democracies: Problems, Approaches and Initial Findings." Washington, DC, 2000.
- Truman, D. *The Governmental Process, Political Interests and Public Opinion*. Westport. Westport: CT: Greenwood Press Publishers, 1951.
- Union, European. *EU Administration*. 1995-2012. http://europa.eu/about-eu/facts-figures/administration/index_en.htm (accessed 3 21, 2012).
- Van Schendelen, N. *Machiavelli in Brussels. The art of lobbying the EU*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2002.

—. *More Machiavelli in Brussels. The art of lobbying the EU*. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2010.

Versteijlen, H., interview by CJ. Verkerk. *To Sow and Harvest, European Agricultural Lobby After Lisbon* (mei 29, 2012).